



**TELEKOMÜNİKASYON
KURUMU**

**2003 YILI
FAALİYET RAPORU**

İÇİNDEKİLER

1.	TELEKOMÜNİKASYON KURUMU ve YAPISI	1
1.1.	Kurumsal Yapı	1
1.1.1.	İnsan kaynakları	3
1.1.2.	Mali yapı	5
1.1.2.1.	2003 yılı Kurum gelirleri	5
1.1.2.2.	2002 ve 2003 yılında Kurum nakitlerinin kullanımı.....	6
1.1.2.3.	2002 ve 2003 yılı Kurum harcamaları	7
1.1.3.	Fiziki altyapı, kurum hizmet binası.....	8
1.2.	Telekomünikasyon Kurumu Hizmet Sunum İlkeleri	8
1.2.1.	ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi (KYS).....	9
1.2.2.	Kurumun kalite politikası.....	9
1.2.3.	Kurumun misyonu.....	9
1.2.4.	Kurumun vizyonu	10
2.	TÜRKİYE’DE TELEKOMÜNİKASYON SEKTÖRÜ	11
2.1.	Sektörün Aktörleri ve Görevleri	11
2.1.1.	Devlet kurumları	11
2.1.2.	Düzenleyici kurumlar	12
2.1.3.	Müteşebbisler	13
2.1.4.	Tüketiciler	13
2.2.	Mevcut Durum	13
2.2.1	İşletmeciler ve sunulan hizmetler.....	13
2.2.1.1.	Uydu işletmecileri	13
2.2.1.2.	GMPCS mobil telefon hizmeti veren işletmeciler	14
2.2.1.3.	İnternet servis sağlayıcılığı hizmeti veren işletmeciler	14
2.2.1.4.	Karasal hatlar üzerinden veri iletimi yapan işletmeciler.....	15
2.2.2	Telekomünikasyon Göstergeleri	15
2.2.2.1.	2003 yılı PSTN verileri	15
2.2.2.2.	2003 yılı GSM verileri	21
2.2.2.3.	İşletmeci sayısı	26
2.2.2.4.	Bilgi toplumu ve internet	27

3. EKONOMİK, HUKUKİ VE TEKNİK DÜZENLEME, YETKİLENDİRME, DENETLEME VE UZLAŞTIRMA FAALİYETLERİ	32
3.1. Düzenlemeler	32
3.1.1. Tarife düzenlemeleri	32
3.1.1.1. Sabit telekomünikasyon hizmetleri	32
3.1.1.2. Mobil telekomünikasyon hizmetleri	34
3.1.2. Erişim ve arabağlantı düzenlemeleri	34
3.1.2.1. Erişim ve arabağlantı yönetmeliği	34
3.1.2.2. Ortak yerleşim ve tesis paylaşımı usûl esaslarına ilişkin tebliğ	35
3.1.2.3. Yerel ağın paylaşımına açılması	38
3.1.2.4. Hesap ayrımı ve maliyet muhasebesi	39
3.1.3. Numaralandırma düzenlemeleri	40
3.1.3.1. Numaralandırma yönetmeliği	40
3.1.3.2. Üç haneli kısa numaralara ilişkin usûl ve esaslar	41
3.1.4. Tüketici hakları düzenlemeleri	43
3.1.4.1. Tüketici ve kullanıcı hakları yönetmeliği	43
3.1.4.2. Veri güvenliği ve kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması hakkında yönetmelik	43
3.1.4.3. GSM telefon aboneliğine ilişkin usûl ve esaslar hakkında yönetmelik	44
3.1.4.4. Hizmet kalitesi hakkında yapılan çalışmalar	44
3.1.4.5. Tüketici şikayetleri merkezi	45
3.1.4.6. Evrensel hizmetler / Asgari hizmetler düzenlemeleri	46
3.1.5. Rekabetin sağlanmasına yönelik düzenlemeler	47
3.1.5.1. Etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar hakkında tebliğ	47
3.1.5.2. Hakim konumunda bulunan işletmecilerin belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar hakkında tebliğ	48
3.1.5.3. Rekabet Kurumu ile işbirliği faaliyetleri	49
3.1.6. Spektrum yönetimi	50
3.1.6.1. Düzenleme faaliyetleri	51

3.1.6.2.	Frekans yönetimi ve telsiz haberleşmesine ilişkin toplantı ve..... uygulamalar.....	57
3.1.6.3.	Kamu güvenliği ile acil yardım haberleşme sistemleri.....	60
3.1.6.4.	Güvenlik sertifikası uygulamaları.....	60
3.1.6.5.	Uydu sistemleri.....	62
3.1.6.6.	Kara, hava, deniz, yayın (BC) sistemleri.....	62
3.1.6.7.	Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmaları.....	63
3.1.7.	Teknik düzenleme ve standardizasyon.....	64
3.1.7.1.	Yönetmelik ve düzenlemeler.....	64
3.1.7.2.	Uygulamalar.....	69
3.2.	Yetkilendirme.....	70
3.2.1.	Yetkilendirmeye ilişkin AB düzenlemeleri.....	71
3.2.2.	Yetkilendirme türleri.....	72
3.2.3.	Yetkilendirme yönetmeliği.....	73
3.2.4.	Yetkilendirme çalışmaları.....	75
3.2.4.1.	Kablo platform hizmeti yetkilendirmesi.....	75
3.2.4.2.	Sabit telsiz erişim hizmeti yetkilendirmesi.....	75
3.2.4.3.	Altyapı işletmeciliği hizmeti yetkilendirmesi.....	76
3.2.4.4.	Karasal hatlar üzerinden veri iletim hizmetleri yetkilendirmesi.....	77
3.2.4.5.	Uzak mesafe telefon hizmetleri yetkilendirmesi.....	77
3.2.5.	Yapılan yetkilendirmeler.....	80
3.2.6.	Yetkilendirilmesi plânlanan hizmetler.....	82
3.3.	Denetleme.....	83
3.3.1.	Yaptırımlar.....	85
3.3.2.	Spektrum izleme ve denetimi faaliyetleri ve milli monitör sistemi... ..	86
3.3.3.	Piyasa gözetimi ve denetimi.....	90
3.3.3.1.	Piyasa gözetimi ve denetimi koordinasyon kurulu.....	90
3.3.3.2.	Uygunluk Değerlendirme Kurulu.....	92
3.4.	Uzlaştırma.....	93
3.5.	Kurul Kararları.....	96
4.	ULUSLARARASI İLİŞKİLER.....	97
4.1.	Genel Bakış.....	97

4.2.	Avrupa Birliği İle İlişkiler.....	97
4.2.1.	Mevzuat uyum çalışmaları.....	97
4.2.2.	İlerleme raporları.....	98
4.2.3.	TAIEX Faaliyetleri.....	99
4.3.	Uluslararası Telekomünikasyon Kuruluşlarıyla İlişkiler.....	99
4.3.1.	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU).....	99
4.3.1.1.	ITU konseyi.....	101
4.3.1.2.	ITU Telekom Dünya 2003'e Katılım ve ITU Telekom Dünya.....	
	2006 Çalışmaları.....	101
4.3.1.3.	Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi (DBTZ).....	102
4.3.2.	Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT). 102	
4.3.3.	Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI).....	103
4.4.	Diğer Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler.....	104
4.4.1.	Dünya Ticaret Örgütü.....	104
4.4.2.	Dünya Bankası.....	105
4.4.3.	İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD).....	105
4.5.	Uluslararası Anlaşmalar.....	106
4.5.1.	ITU temel belgeleri.....	106
4.5.2.	ECO kuruluş sözleşmesi.....	107
4.5.3.	Tampere sözleşmesi.....	107
4.6.	Avrasya Ülkeleri ile İşbirliği Projesi.....	108
4.7.	Diğer Uluslararası Toplantı ve Çalışmalar.....	109
4.7.1.	Onaylanmış kuruluş atama konusunda teknik inceleme ve eğitim.....	
	semineri.....	109
4.7.2.	TTTE yönetmeliği değerlendirme ve 14. TCAM (Telecommunication Conformity Assessment and Market Surveillance Committee) toplantıları ...	109

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1.1 Telekomünikasyon Uzman ve Uzman Yardımcılarının Sayısı.....	4
Çizelge 1.2 Çalışanlarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı.....	4
Çizelge 1.3 Çalışanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	4
Çizelge 2.1 PSTN abone sayıları	16
Çizelge 2.2 PSTN penetrasyon oranı	17
Çizelge 2.3 Türk Telekomünikasyon A.Ş abonelerinin bölgesel dağılımı (2003)....	18
Çizelge 2.4 GSM abone sayısı	22
Çizelge 2.5 Bölgesel abone bilgileri	23
Çizelge 2.6 Baz istasyonları sayısı (2003).....	24
Çizelge 2.7 GSM yıllık gelir- yatırım bilgileri (ABD doları)	26
Çizelge 2.8 Lisanslı İşletmeci Sayıları.....	27
Çizelge 2.9 Yıllar itibariyle internet kullanıcı sayıları.....	31
Çizelge 3.1 2003 Yılı Yetkilendirme Sonuçları.....	82
Çizelge 3.2 GSM İşletmecilerine Ait Güvenlik Sertifikası İşlemleri	84
Çizelge 3.3 Sabit Telekomünikasyon Sistemleri Vatandaş Şikayetleri	85
Çizelge 3.4 Enterferans Şikayetleri.....	88
Çizelge 3.5 MMS Konfigürasyonu	90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Organizasyon Şeması.....	2
Şekil 1.2. Bölge Müdürlükleri ve Bağlı İller.....	3
Şekil 1.3 Kurum Gelirleri, 2003.....	5
Şekil 1.4 Kurum Gelirleri ve Nakit Kullanımı, 2002.....	6
Şekil 1.5 Kurum Gelirleri ve Nakit Kullanımı, 2003.....	6
Şekil 1.6 Kurum Giderleri, 2002, 2003.....	7
Şekil 1.7 Kurum Giderleri Dağılımı, 2002.....	7
Şekil 1.8 Kurum Giderleri Dağılımı, 2003.....	8
Şekil 2.1 PSTN abone sayıları.....	16
Şekil 2.2 Türk Telekomünikasyon A.Ş abonelerinin bölgesel dağılımı.....	19
Şekil 2.3 Türk Telekomünikasyon AŞ'de yeni aboneler ile ayrılan abonelerin dağılımı.....	19
Şekil 2.4 Türk Telekomünikasyon A.Ş'nin santral, abone ve şebeke kapasitesi.....	19
Şekil 2.5 Türk Telekomünikasyon A.Ş'nin PRS/Santral ve PRS/Abone oranları.....	19
Şekil 2.6 Türk Telekomünikasyon A.Ş. personel dağılımı.....	20
Şekil 2.7 GSM abone sayısı.....	21
Şekil 2.8 Abonelerin bölgesel dağılımı.....	23
Şekil 2.9 Dönemsel abone sayıları.....	23
Şekil 2.10 Baz istasyonlarının bölgesel dağılımı.....	25
Şekil 2.11 Dönemsel ortalama konuşma süreleri.....	25
Şekil 3.1 2003 yılına ait neticelendirilmiş Kurul kararları.....	96

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılan simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

(x*)DSL	Digital Subscriber Line Sayısal Abone Hattı (*: x yerine kullanılan harfler teknolojinin farklı tiplerini ifade etmektedir)
1G	Birinci Nesil Mobil Haberleşme Sistemleri
2G	İkinci Nesil Mobil Haberleşme Sistemleri
3G	Üçüncü Nesil Mobil Haberleşme Sistemleri
AB	Avrupa Birliği European Union
ABD	Amerika Birleşik Devletleri United States of America
AM	Amplitude Modulation Genlik Modülasyonu
AP30	Appendix 30 (ITU/R) Ek 30 (ITU/R)
BM	Birleşmiş Milletler United Nations
BT	Bilgi Teknolojileri
BTS	Baz İstasyonu
CA	Competent Authority Yetkili Kurum
CB	Citizen Band Halk Bandı
CEPT	The Conference of European Postal and Telecommunications Administrations Avrupa Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Konferansı
CSP	Certification Service Provider Sertifika Hizmeti Sağlayıcıları
CMSV	Kontrol Bakım Onarım ve İkmal Aracı
DBTZ	Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi
DEC	Decision Karar
DF	Direction Finding Yön Kestirme
DSL	Digital Subscriber Line Sayısal Abone Hattı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
ECC	Electronic Communication Committee Elektronik Haberleşme Komitesi
ECO	European Communications Office Avrupa Haberleşme Ofisi
ECTRA	European Committee for Telecommunications Regulatory Affairs Avrupa Telekomünikasyon Regülasyon Komitesi
EFIS	ERO Frequency Information System ERO Frekans Bilgi Sistemi
ERC	European Radiocommunications Committee

ERG	Avrupa Radyokomünikasyon Komitesi European Group of Regulators for Electronic Communications Avrupa Elektronik Haberleşme Düzenleyici Otoriteleri Grubu
ERO	European Radiocommunications Office Avrupa Radyokomünikasyon Ofisi
ETO	European Telecommunications Office Avrupa Telekomünikasyon Ofisi
ETSI	European Telecommunications Standards Institute Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
FM	Frequency Modulation Frekans Modülasyonu
GHz	Giga Hertz Giga Hertz
GMPCS	Global Mobile Personal Communications by Satellite Uydular Üzerinden Küresel Haberleşme Sistemi
GPRS	General Package Radiocommunication Services Genel Paket Anahtarlmalı Telsiz Hizmetleri
G-Rex	Global Regulator's Exchange Küresel Düzenleyici On-line Bilgi Alışverişi
GSM	Global System for Mobile Communications Küresel Mobil Komünikasyon Sistemi
HYK	Haberleşme Yüksek Kurulu Communication Supreme Board
Hz	Hertz
ICAO	International Civil Aviation Organization Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü
ICET	Intergovernmental Conference on Emergency Telecommunications Acil Durum Haberleşmesine ilişkin Hükümetlerarası Konferans
ID	Identification Tanımlama
IP	Internet Protocol Internet Protokolü
ISDN	Integrated Switched Data Network Tümleşik Anahtarlmalı Data Şebekesi
ISDN	Integrated Services Digital Network Tümleşik Hizmetler Sayısal Ağı
ISO	International Organization for Standardization Uluslararası Standardizasyon Örgütü
ISS	Internet Servis Sağlayıcısı
ITU	International Telecommunication Union Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
ITU/R	International Telecommunication Union/Radiocommunications Sector Uluslararası Telekomünikasyon Birliği/Radyokomünikasyon Sektörü
ITU/RR	International Telecommunication Union/Radio Regulations Uluslararası Telekomünikasyon Birliği/Telsiz Tüzüğü
ITU/SAT ICC	International Telecommunication Union/Satellite Intersector Coordination Committee Uluslararası Telekomünikasyon Birliği/Uydu konusunda Sektörler arası Koordinasyon Komitesi
ITU/T	International Telecommunication Union/Telecommunications Sector Uluslararası Telekomünikasyon Birliği/Telekomünikasyon Sektörü

ITU-D	ITU-Development Sector ITU-Kalkınma Sektörü
ITU-T	ITU-Telecommunications Standardization Sector ITU-Telekomünikasyon Standardizasyon Sektörü
KHz	Kilo Hertz
KYS	Kalite Yönetim Sistemi
LAN	Local Area Network Yerel Alan Ağı
MHz	Mega Hertz
MMS	Milli Monitör Sistemi National Monitoring System
MMS KOMPONENT	Milli Monitör Sistemi Komponenti
MMS	Multimedia Message System Multimedya Mesaj Hizmetleri
MOBBC	Mobil Radyo-Tv yayınları Ölçüm Sistemi
MOBDF	Mobil Yönkestirme ve Monitör İstasyonu
MoU	Memorandum of Understanding Mutabakat Zaptı
MSS	Mobile Satellite Service Mobil Uydu Servisi
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OKK	Ortaklık Konseyi Kararı Association Council Decision
PC	Personal Computer Kişisel Bilgisayar
PP	Plenipotentiary Conference Tam Yetkili Temsilciler Konferansı
PREPCOM	Preparation Committee Hazırlık Komitesi
PRO	Prosedür
PSTN	Public Switched Telephony Network Sabit Telefon Şebekesi
R&TTE	Radio&Telecommunications Terminal Equipment Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları
R/L	Radiolink
RCC	Regional Commonwealth in the Field of Communications Haberleşme Alanında İşbirliği Bölgesel Devletler Topluluğu
RES.	Resolution Karar
RK	Rekabet Kurumu
RLAN	Radio Local Area Network Yerel Alan Radyo Şebekesi
RMC	Regional Monitoring Control Center Bölge Monitör Kontrol Merkezi
RRS	Bölge Uzaktan Kumandalı Sabit Monitör İstasyonu
RX	Receiver Alıcı

SMS	Short Message Service Kısa Mesaj Servisi
SSL	Secure Socket Layer Güvenli Soket Oluşturma
TAIEX OFİSİ	Technical Assistance Information Exchange Office Teknik Yardım Bilgi Değişim Ofisi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCAM	Telecommunication Convenient Appreciate and Monetary Committee Telekomünikasyon Uygunluk Değerlendirme ve Piyasa Gözetimi Komitesi
TGM	Telsiz Genel Müdürlüğü General Directorate of Radiocommunications
TRRS	Uzaktan Kumandalı Seyyar Monitör İstasyonu
TPRM	Ticaret Politikalarını Gözden Geçirme Mekanizması
TK	Telekomünikasyon Kurumu Telecommunications Authority
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TTTE	Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu
TÜRK	Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi
TELEKOM	
TV	Televizyon Television
Tx	Verici Transmitter
UMTS	Universal Mobile Telecommunication System Evrensel Mobil Telekomünikasyon Sistemi
UPS	Uninterruptible Power Supply Kesintisiz Güç Kaynağı
VHF	Very High Frequency Çok Yüksek Frekans
VoIP	Voice over Internet Protocol İnternet Protokolü Üzerinden Ses İletimi
VSAT	Very Small Aperture Terminal Çok Küçük Çaplı Terminal
WRC	World Radiocommunication Conference Dünya Radyokomünikasyon Konferansı

1. TELEKOMÜNİKASYON KURUMU ve YAPISI

Telekomünikasyon sektörü, bireysel haberleşmeyi sağlamanın yanı sıra, bilgi toplumunun temel altyapısını oluşturan ve kendi başına ekonomik değeri olan stratejik bir sektördür. Türkiye telekomünikasyon sektöründeki en önemli yapısal değişiklik Telekomünikasyon Kurumu'nun (Kurum) kurulması ile gerçekleşmiştir. Böylece politika ve strateji belirleme ile düzenleme ve işletme fonksiyonları birbirinden ayrılmıştır. Bu bölümde, Kurumun Kurumsal yapısı incelenmekte ve mali durumu ile gelir ve giderlerine ait bazı bilgiler verilmektedir.

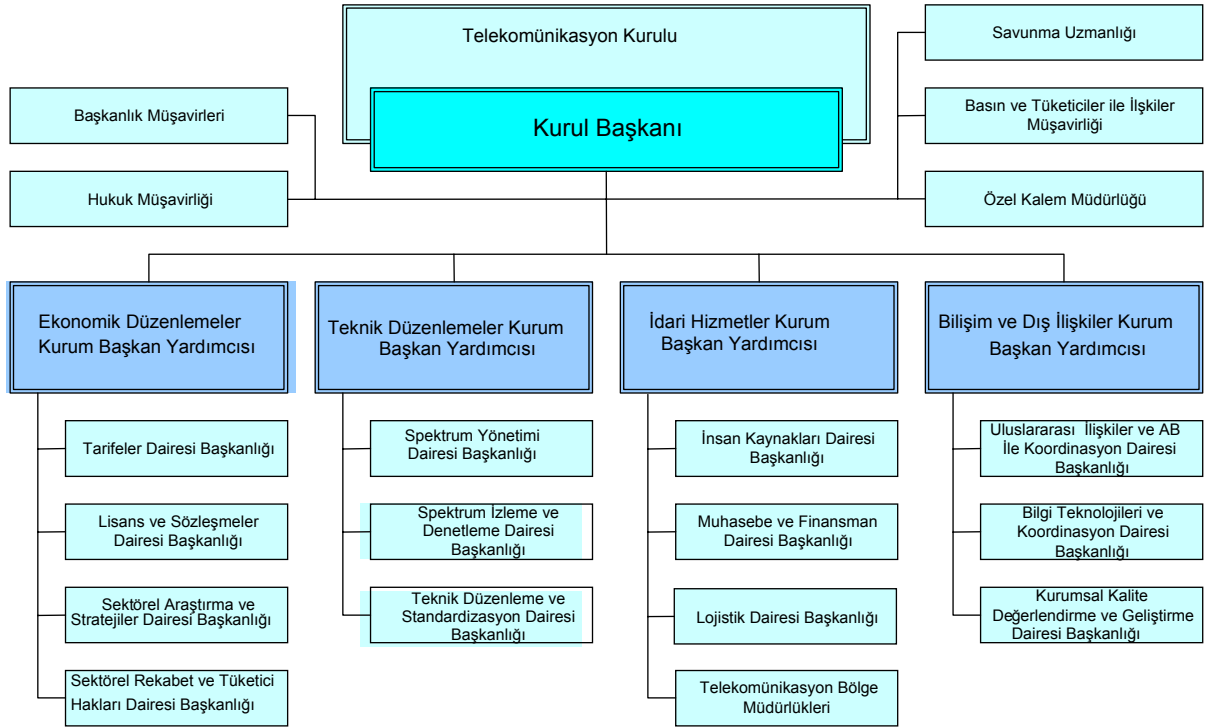
1.1. Kurumsal Yapı

Telekomünikasyon Kurumu, 27 Ocak 2000 tarih ve 4502 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Bu kanuna göre; Kurumun karar organı bir başkan ve dört üyeden oluşan Telekomünikasyon Kurulu'dur. Kurul Başkanı aynı zamanda Kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Kurul, başkanın teklifi üzerine üyelere birini İkinci Başkan olarak seçer.

Kurul, Ulaştırma Bakanı tarafından teklif edilen Kurul Başkanı, telsiz hizmetlerini temsil eden, telekomünikasyon hizmetlerini temsil eden ve teklifi Ulaştırma Bakanı tarafından yapılan 2 üye ile telekomünikasyon sektörünü temsil eden telekomünikasyon cihaz ve sistem imalatı, telekomünikasyon hizmeti yürütmekte ya da altyapı işletmekte olan ve ilgili telekomünikasyon hizmeti piyasasında Türkiye çapında en az %10'luk pazar payına sahip olacak işletmecilerin göstereceği birer aday arasından atanan 1 üye ve tüketici haklarını temsil eden, Sanayi Bakanlığı ya da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin göstereceği ikişer aday arasından atanan 1 üyeden oluşmaktadır.

Kurum; Kanunlarla öngörülen yetki ve sorumlulukları uygulamak ve verilen diğer görevleri yapmak üzere kamu tüzel kişiliğini ve idari ve mali özerkliği haiz özel bütçeli kuruluştur. Kurum görevlerini yerine getirirken bağımsızdır. Kurumun ilişkili olduğu bakanlık Ulaştırma Bakanlığıdır.

Kurulun icra organı olan Kurum, 4 Kurum Başkan Yardımcılığı, 13 Daire Başkanlığı ve 7 adedi faal olmak üzere toplam 10 Bölge Müdürlüğünden oluşmaktadır (Şekil 1.1, 1.2).



Şekil 1.1. Organizasyon Şeması



ANKARA	İSTANBUL	İZMİR	MERSİN	SAMSUN	ERZURUM	DİYARBAKIR	BURSA	ANTALYA	KAYSERİ
ANKARA KIRIKKALE BOLU DÜZCE BARTIN KARABÜK ZONGULDAK ÇANKIRI KİRŞEHİR	İSTANBUL EDİRNE KIRKLARELİ TEKİRDAĞ KOCAELİ	İZMİR MANİSA AYDIN UŞAK MUĞLA	MERSİN NİĞDE ADANA HATAY KARAMAN OSMANIYE G.ANTEP	SAMSUN GİRESUN ORDU TOKAT SİNOP AMASYA KASTAMONU ÇORUM	ERZURUM AĞRI KARS ARDAHAN İĞDIR RİZE ARTVİN TRABZON BİNGÖL GÜMÜŞHANE BAYBURT ERZİNCAN	DİYARBAKIR Ş.URFA MARDİN ADİYAMAN ŞIRNAK HAKKARİ VAN SİİRT MUŞ BATMAN KİLİS TUNCELİ ELAZIĞ BİTLİS	BURSA Ç.KALE BİLECİK KÜTAHYA SAKARYA ESKİŞEHİR YALOVA BALIKESİR	ANTALYA DENİZLİ BURDUR İSPARTA KONYA AFYON	KAYSERİ NEVŞEHİR AKSARAY YOZGAT SİVAS K.MARAS MALATYA

Şekil 1.2. Bölge Müdürlükleri ve Bağlı İller

1.1.1. İnsan kaynakları

2003 yılında, Kurumun merkez birimlerinde 332, Bölge Müdürlüklerinde 124 adet olmak üzere toplam 456 adet dolu kadro bulunmaktadır. Kurumun ana hizmetlerine ilişkin kariyer sahibi personel ihtiyacının karşılanması amacıyla yapılan sınavda başarılı olan 8 adet Telekomünikasyon Uzman Yardımcısı göreve başlatılmış ve 1 ay süreli Alıştırma Eğitimine tabi tutulmuştur. Kurum'un uzman ve uzman yardımcıları sayısı, çalışanların eğitim durumlarına ve cinsiyetine göre dağılımı içeren bilgileri Çizelge 1.1., 1.2. ve 1.3'te gösterilmektedir.

Çizelge 1.1 Telekomünikasyon Uzman ve Uzman Yardımcılarının Sayısı

T. Uzm.	32
T. Uzm. Yrd.	37
Toplam	69

Çizelge 1.2 Çalışanlarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Merkez	Taşra	Toplam
Doktora	12	0	12
Yüksek Lisans	55	10	65
Lisans	146	77	223
Önlisans	29	37	66
Diğer	62	28	90

Çizelge 1.3 Çalışanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

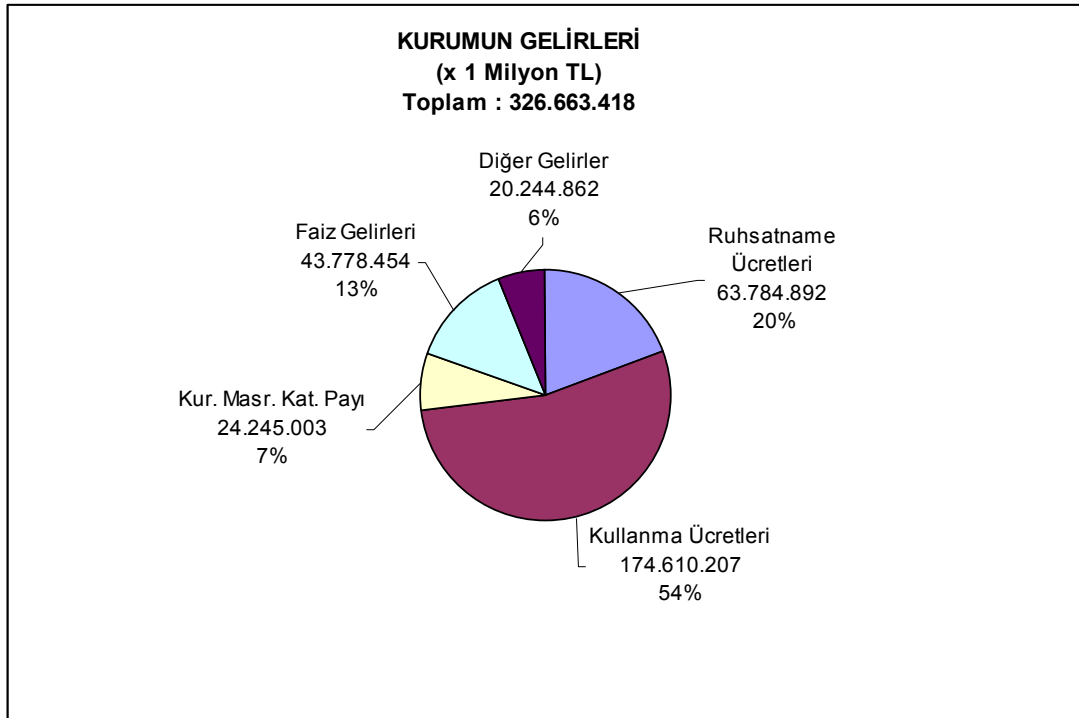
	Merkez	Taşra	Toplam	%
Personel Sayısı	304	152	456	100
Erkek Personel Sayısı	183	110	293	64
Bayan Personel Sayısı	121	42	163	36

1.1.2. Mali yapı

Kurum idari ve mali özerkliği haiz özel bütçeli bir kamu tüzel kişiliğidir. Kurum, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile vize ve tescil açısından 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine tabi değildir. Kurumun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

1.1.2.1. 2003 yılı Kurum gelirleri

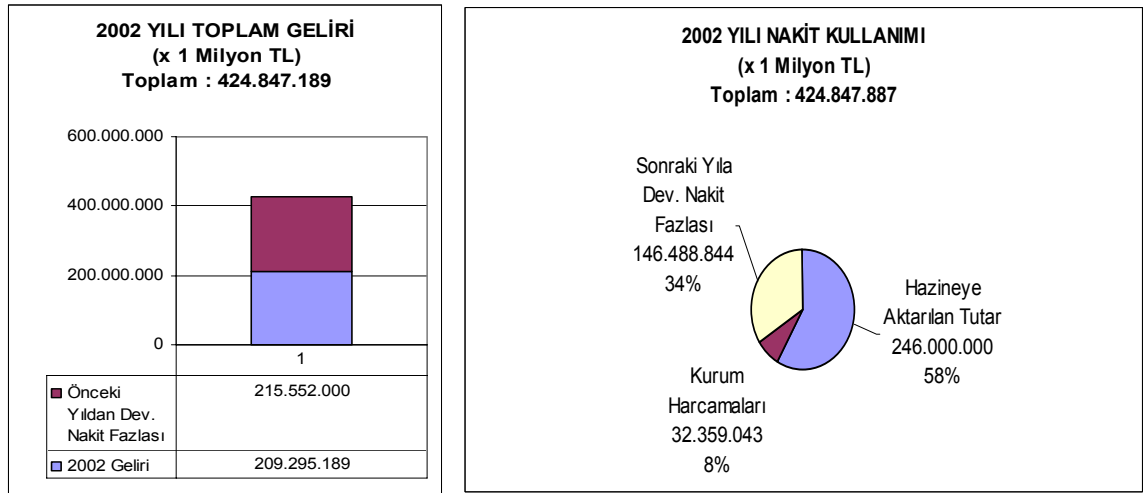
Kurumun 2003 Yılı Gelirlerinin gelir çeşidine göre dağılımı Şekil 1.3'te görülmektedir. Kurum gelirlerinin % 74'ünü ruhsatname ve kullanma ücretleri, % 13'ünü faiz gelirleri, % 7'sini işletmecilerden alınan Kurum masraflarına katkı payı ve % 6'sını da diğer gelirler oluşturmaktadır.



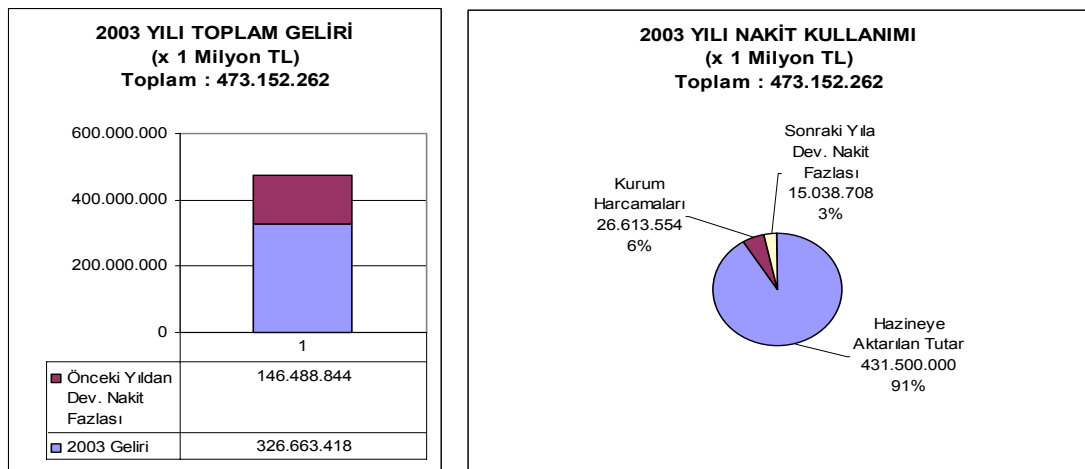
Şekil 1.3 Kurum Gelirleri, 2003

1.1.2.2. 2002 ve 2003 yılında Kurum nakitlerinin kullanımı

2002 Yılı Genel Bütçe Kanunu ile ilk kez uygulamaya konulan ve halen devam etmekte olan “ Özel Kanunla Kurulmuş olan Kurul ve Kurumların nakit fazlalarının Hazineye aktarılması” uygulaması ve 01.08.2003 tarih ve 2003/305 sayılı Kurul Kararı gereği Kurum gelirlerinden hazineye aktarılan tutarlar ile 2002 ve 2003 yıllarına ait Kurum nakitlerinin kullanımı durumu Şekil 1.4 ve Şekil 1.5’te verilmiştir.



Şekil 1.4 Kurum Gelirleri ve Nakit Kullanımı, 2002

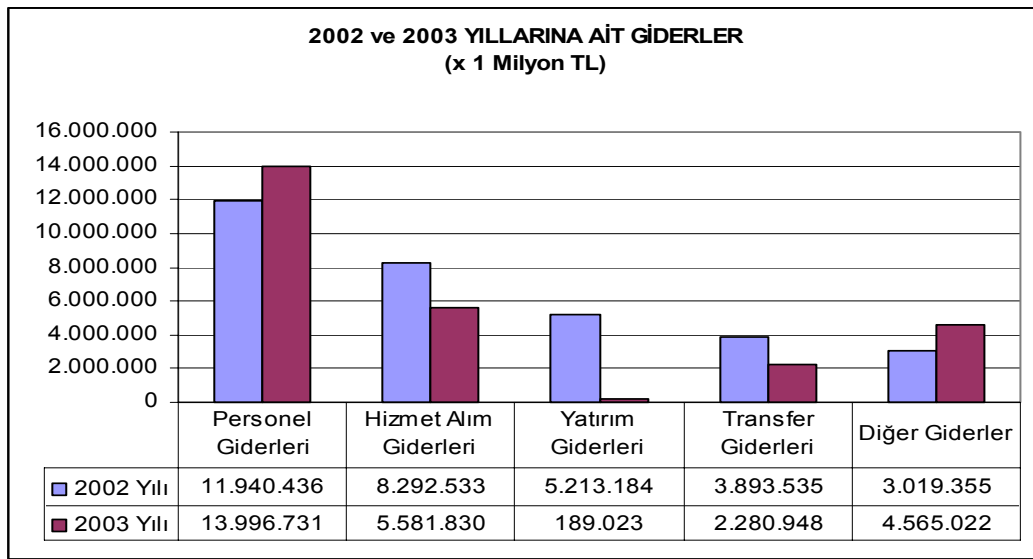


Şekil 1.5 Kurum Gelirleri ve Nakit Kullanımı, 2003

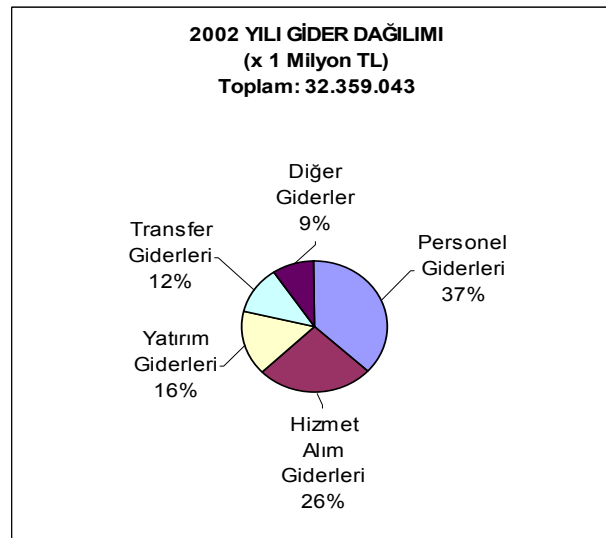
2002 ve 2003 yılı nakit kullanımı incelendiğinde, 2002 yılında Kurum nakitlerinin % 58'lik bölümü Hazineye aktarılırken, 2003 yılında bu oranın % 91'e çıktığı görülmektedir.

1.1.2.3. 2002 ve 2003 yılı Kurum harcamaları

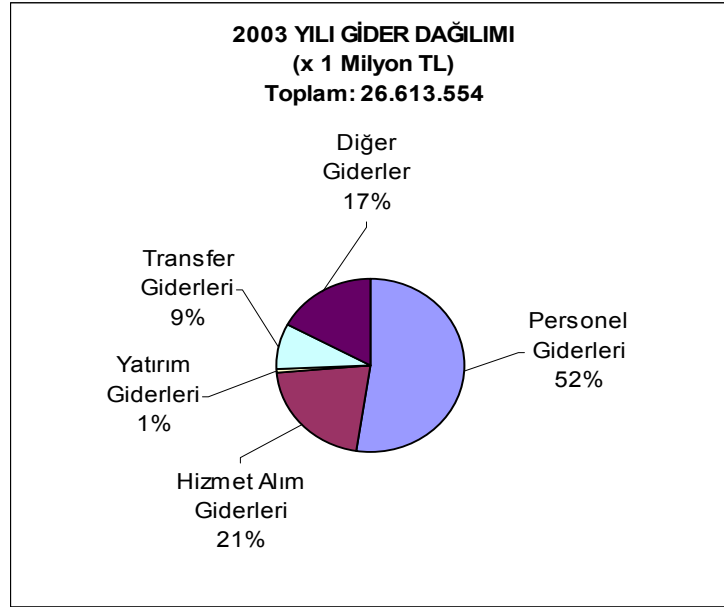
2002 ve 2003 yılına ait Kurum harcamalarının gider çeşidine göre dağılımları ve karşılaştırmaları ile dağılım yüzdeleri Şekil 1.6, 1.7 ve 1.8'de görülmektedir.



Şekil 1.6 Kurum Giderleri, 2002, 2003



Şekil 1.7 Kurum Giderleri Dağılımı, 2002



Şekil 1.8 Kurum Giderleri Dağılımı, 2003

2002 ve 2003 yılı harcamalarına ilişkin rakamlar değerlendirildiğinde, 2003 yılında 2002 yılına göre toplam harcamalarda % 17'lik bir azalma görülmektedir. Söz konusu azalma, hizmet ve yatırım harcamalarındaki düşüşten kaynaklanmaktadır.

1.1.3. Fiziki altyapı, kurum hizmet binası

Kurum, merkezi Ankara Demirtepe'de bulunan 4 yıllığına kiralamış olduğu binada hizmet vermektedir. Bina 14 katlı ve yaklaşık 7.000 m² kullanım alanına sahip olup kişi başına ortak kullanım alanlarıyla birlikte 15 m² düşmekte ve binada 130 araçlık otopark bulunmaktadır. Ancak ulusal ve uluslararası bir çok toplantılara ev sahipliği yapmak zorunda olan Kurumun, geniş konferans ve toplantı salonları bulunan ve son teknolojiyle donatılmış mülkiyeti kendisine ait bir binaya ihtiyacı bulunmaktadır. Kurumun kendi hizmet binasının alınması için piyasa araştırması devam etmektedir.

1.2. Telekomünikasyon Kurumu Hizmet Sunum İlkeleri

Kurum, düzenleyici otorite olarak yapmış olduğu düzenleme, yetkilendirme ve denetim faaliyetlerinde çağdaş bir yönetim sistemi ile hizmet verebilmek için bu

alandaki başarısını uluslararası düzeyde kanıtlamış olan Toplam Kalite Yönetimi felsefesini esas almıştır.

1.2.1. ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi (KYS)

Kurum, KYS'yi kurmuş ve KYS, bağımsız belgelendirme kuruluşu olan Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından 11/12/2002 tarihinde onaylanmıştır. Böylece Telekomünikasyon Kurumu TSE-ISO-EN 9001:2000 KYS belgesi ilk özerk kurum olmuştur. Kurumda KYS'nin yeterliliğinin ve etkinliğinin sağlanması amacıyla ve ISO 9001:2000 standartları gereği olarak tüm merkez birimlerini ve faal durumda bulunan 7 Bölge Müdürlüğünü kapsayan iç kalite denetimleri gerçekleştirilmiş olup KYS Performans sonuçları da Kurul'a sunularak takibi yapılmaktadır. Ayrıca Kurumda uygulanmakta olan KYS'nin belge uzatım tetkiki TSE Başkanlığı'na gerçekleştirilmiş ve onaylanmıştır.

1.2.2. Kurumun kalite politikası

Telekomünikasyon Kurumunun mensubu olmaktan mutluluk duyan ve konusunda kariyer sahibi personelimizle hizmet vermek, küreselleşen dünyanın itici gücü iletişim sektörünün bütününe içeren düzenleyici işlemleri uluslararası norm ve standartlara uygun olarak yerine getirmek, hizmet veren ve hizmet alanların memnuniyet düzeylerini yükseltmek, misyon ve vizyonumuzun farkında olarak sorumluluk bilinci içinde hizmetlerimizden faydalanan herkese eşit ve adil davranmak, bilim ve teknolojiye yeniliklere uygun olarak hizmet kalitemizi sürekli geliştirmek, kalite yönetim sisteminin şartlarına uyarak sistemin etkinliğini sürekli iyileştirmek ve en iyi olmaktır.

1.2.3. Kurumun misyonu

Türkiye'deki telekomünikasyon hizmetlerinin hızlı, kaliteli ve ucuz sağlanması amacıyla yönlendirme, düzenleme ve denetleme yoluyla sektörde yasalara uygunluğun sağlanması, ilgili kurumlarla ilişkilerin yürütülmesi, teknolojik gelişmelerin izlenmesi, rekabetin korunması, uluslararası normlara uygunluğun

sağlanması, tüketicinin korunması, kalkınma ve güvenlik politikalarının gözetilmesidir.

1.2.4. Kurumun vizyonu

Türkiye'deki telekomünikasyon sektörünün uluslararası standartlara ulaşmasını sağlayan, araştırma – geliştirme faaliyetleriyle dünyadaki gelişmelere katkıda bulunan, sektöre yön veren, uygulamaları izleyen ve denetleyen, toplumun telekomünikasyon hizmetlerinde en üst düzeyde, sorunsuz, en uygun fiyatlarla yararlanmasını sağlayan ve devletin telekomünikasyon politikası oluşturmasında etkin rol oynayan bir kuruluş olmaktır.

2. TÜRKİYE’DE TELEKOMÜNİKASYON SEKTÖRÜ

Bu bölümde Türkiye telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak; sektörün aktörleri tanımlanmış ve PSTN, GSM, internet ve diğer hizmetlere yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2.1. Sektörün Aktörleri ve Görevleri

Türkiye Telekomünikasyon Sektöründe rol alan kurum ve kuruluşları dört ana grupta toplamamız mümkündür. Bunlar;

- Devlet Kurumları
- Düzenleyici Kurumlar
- Müteşebbisler
- Tüketicilerdir.

2.1.1. Devlet kurumları

Bakanlar Kurulu

Bakanlar Kurulunun telekomünikasyon sektörü ile doğrudan ilgili iki temel işlevi bulunmaktadır.

- Genel İzin de dahil her türlü lisansın asgari değerinin onaylanması,
- İmtiyaz Sözleşmesi gerektiren telekomünikasyon hizmetleri için “yetkilendirme planı”nın onaylanması.

Haberleşme Yüksek Kurulu

Başbakanın veya görevlendireceği bir Devlet Bakanının Başkanlığında İçişleri ve Ulaştırma Bakanları ile Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı ve Genelkurmay Başkanlığı Muhabere Elektronik Başkanından

oluşan bu Kurulun görevi, telsiz haberleşmesi konusunda Ulaştırma Bakanlığına tavsiyede bulunmak ve bu konudaki uygulamaları takip etmektir.

Ulaştırma Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığı, telekomünikasyon sektörüne ilişkin ülke politikalarını belirlemektedir. Bu doğrultuda da asgari hizmetlerin konu ve kapsamı yine Ulaştırma Bakanlığınca belirlenmektedir. Ulaştırma Bakanlığının bir diğer görevi de imtiyaz sözleşmesi gerektiren telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin hazırlanan “yetkilendirme planları”nı Bakanlar Kuruluna teklif etmektir.

2.1.2. Düzenleyici kurumlar

Telekomünikasyon Kurumu

Türkiye'nin, idari ve mali özerkliği haiz, bağımsız ulusal regülasyon otoritesidir. Görevleri dört ana başlık altında toplanabilir.

- Yetkilendirme
- Düzenleme
- Denetleme
- Hakemlik

Rekabet Kurumu

Rekabet otoritesi, diğer sektörler için olduğu gibi telekomünikasyon sektörüyle ilgili de “birleşme ve devralmalar” konusunda görev yapan düzenleyici bir kuruluştur.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve/veya televizyon yayını yapmak isteyen müteşebbislere yayın lisansı vermekte ve yapılan yayınların içeriklerini denetlemektedir.

2.1.3. Müteşebbisler

İşletmeciler

Telekomünikasyon sektörünün ana müteşebbisleri, Telekomünikasyon Kurumundan yetki belgesi alan “İşletmeci”lerdir. Türkiye telekomünikasyon sektöründe, hiç kimse Telekomünikasyon Kurumu ile görev ya da imtiyaz sözleşmesi imzalamadıkça veya Telekomünikasyon Kurumu’ndan telekomünikasyon ruhsatı ya da genel izin almadıkça telekomünikasyon hizmeti sunamaz ve/veya telekomünikasyon altyapısı kuramaz ve işletemez.

İmalat ve İthalatçılar

Telekomünikasyon ile ilgili her türlü teçhizatın ve terminal cihazlarının imalatına ve ithalatına ilişkin işlemler de Telekomünikasyon Kurumunun iznine tabidir. İmalat ve ithalatçılar da bu sektörün önemli aktörleridir.

2.1.4. Tüketiciler

Telekomünikasyon sektörünün asli unsuru tüketicilerdir. Tüketiciler, Tüketici Dernekleri ve Vakıfları gibi çeşitli şekillerde örgütlenmekte ve sektörün en önemli kurumları haline gelmektedir.

2.2. Mevcut Durum

2.2.1 İşletmeciler ve sunulan hizmetler

2.2.1.1. Uydu işletmecileri

Uydu işletmecileri; uydu telekomünikasyon hizmeti veren işletmeciler ve uydu platform işletmecileri olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Uydu telekomünikasyon hizmetleri; uydular ve yer istasyonları aracılığıyla tek yönlü veya çift yönlü veri iletişiminin gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. 31 Aralık 2003 itibarı ile “2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı” alan 20 adet işletmeci bulunmaktadır.

Uydu platform işletmeciliği ise değişik transmisyona ortamlarından gelen analog veya sayısal sinyallerin birleştirilip çoklanarak sayısal paketler halinde, uydu üzerinden abonelere iletilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Uydu platform işletmeciliğinde sunulan hizmetler arasında yüksek hızda internet erişimi, genişbant veri aktarımı, sayısal TV ve radyo yayını, multimedya uygulamaları bulunmaktadır. “2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı” gerektiren bu hizmete yönelik olarak 31 Aralık 2003 tarihine kadar 3 adet işletmeci yetkilendirilmiştir.

2.2.1.2. GMPCS mobil telefon hizmeti veren işletmeciler

Pozisyonu ve çalışma frekansları Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) tarafından belirlenmiş ve tahsis edilmiş bulunan ve sabit veya mobil, genişbant veya darbant, küresel veya küresel olmayan, yere göre durağan olan veya olmayan, mevcut veya planlanan bir uydu kümesi üzerinden GMPCS MoU (Memorandum of Understanding) kapsamındaki hizmetleri kullanıcılara doğrudan veren telekomünikasyon hizmeti olarak tanımlanan GMPCS Mobil Telefon Hizmeti konusunda Kurum tarafından 31.12.2003 tarihi itibarıyla 4 adet işletmeci 2.Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ile yetkilendirilmiş bulunmaktadır.

2.2.1.3. İnternet servis sağlayıcılığı hizmeti veren işletmeciler

İnternet Servis Sağlayıcılığı hizmeti veren işletmeciler (İSS); gerekli altyapı, donanım ve yazılımı sağlayarak son kullanıcıya internet sistemi üzerinden erişim sağlamaktadır. Bir İSS'nin yaptığı iş, kendisine ait bilgisayar donanımı ve kiraladığı hatlar aracılığı ile kullanıcıları yerel ve uluslararası internet omurgalarına taşımak olarak ifade edilebilir.

Daha önce Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile yaptıkları servis sağlayıcılığı sözleşmeleri ile hizmet veren İSS'ler, gelişmekte olan ülkelerde ve AB ülkelerinde olduğu gibi Ülkemizde de “Genel İzin” ile faaliyetlerini yürütmektedir. Bu kapsamda, 2002 yılında 66 adet, 2003 yılında ise 30 adet olmak üzere toplam 96 adet Genel İzin Belgesi verilmiştir.

2.2.1.4. Karasal hatlar üzerinden veri iletimi yapan işletmeciler

Karasal hatlar üzerinden veri iletimi; fiber optik, bakır, koaksiyel vb. karasal hatlar üzerinden verinin, herhangi bir işleme tabî tutulmaksızın şebeke sonlanma noktaları arasındaki iletimini ifade etmektedir. 2003 yılı sonu itibariyle ülkemizde söz konusu hizmeti vermekle yetkilendirilmiş 3 adet işletmeci bulunmaktadır.

2.2.2 Telekomünikasyon Göstergeleri

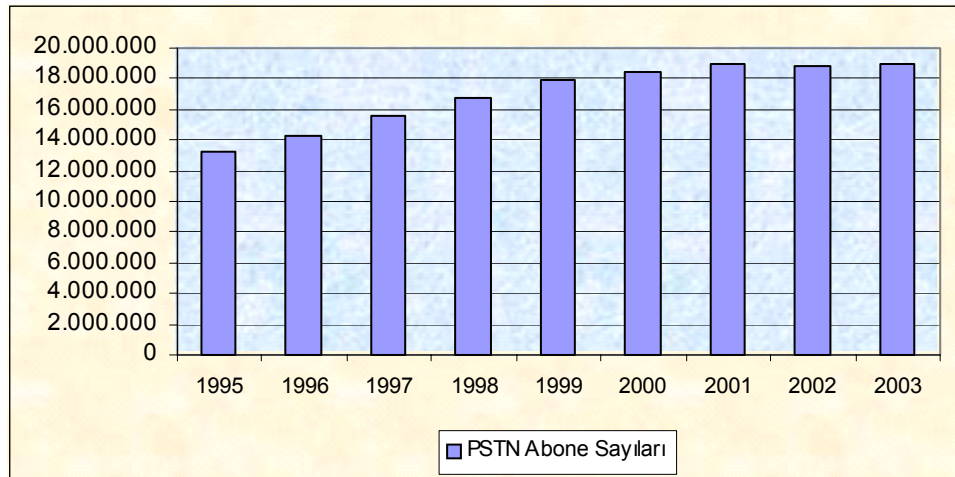
2.2.2.1. 2003 yılı PSTN verileri

Türkiye’de sabit telefon işletmecisi konumunda bulunan Türk Telekom, abone sayısı bakımından dünyanın en büyük işletmecileri arasında yer almaktadır. Türk Telekom sabit telefon, ankesörlü telefon, Kablo TV, ISDN, ADSL, NMT, kiralık devreler, internet servis sağlayıcılığı gibi birçok farklı hizmeti sunmaya, telekomünikasyon altyapısını işletmeye Kurumla yaptığı görev sözleşmesi kapsamında yetkili kılınmıştır. Türk Telekom; ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri ile altyapı işletmeciliğini 31.12.2003 tarihine kadar tekel kapsamında yürütmüştür. Bunların dışında kalan uydu platform işletmeciliği, internet servis sağlayıcılığı, karasal hatlar üzerinden veri iletimi işletmeciliği gibi bazı hizmet sunumları, Kurum tarafından yapılan düzenlemeler çerçevesinde yetkilendirilmiş işletmeciler tarafından gerçekleştirilmektedir.

1980’li yıllardan itibaren gerek kapsama alanı gerekse abone sayısı bakımından hızlı bir ivme kaydeden PSTN sektörü, GSM hizmetlerinin sunulması ile birlikte yavaşlama sürecine girmiştir. Aşağıdaki Çizelge 2.1 ve Şekil 2.1’de, 1995 ve 2003 yılları arasında PSTN abone sayısına ilişkin bilgilere yer verilmektedir:

Çizelge 2.1 PSTN abone sayıları

Yıl	Abone Sayısı	Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranı(%)
1995	13.227.704	8,46
1996	14.286.460	8,00
1997	15.579.458	9,05
1998	16.806.982	7,88
1999	17.911.722	6,57
2000	18.395.171	2,70
2001	18.904.486	2,77
2002	18.890.000	0
2003	18.916.721	0,01



Şekil 2.1 PSTN abone sayıları

PSTN şebekeden hizmet alan abone sayısını gösteren Çizelge 2.2’de görüldüğü üzere 1995 yılından 2000 yılına kadar şebekedeki abone sayısında sürekli bir artış görülmüş, bu yıldan itibaren artış, hızını düşürerek devam etmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri, 1998 yılından itibaren gelişmeye başlayan mobil telefon hizmetlerinin PSTN hizmetlere nazaran daha fazla tercih edilmesi olmuştur.

Çizelge 2.2 PSTN penetrasyon oranı

Yıl	PSTN Abone Sayısı	Nüfusa Göre Telefon Penetrasyon Oranları (%)
1995	13.227.704	21,2
1996	14.286.460	22,4
1997	15.579.458	24,8
1998	16.806.982	26,3
1999	17.911.722	27,6
2000	18.395.171	28,0
2001	18.904.486	28,5
2002	18.890.000	27,1
2003	18.916.721	26,7

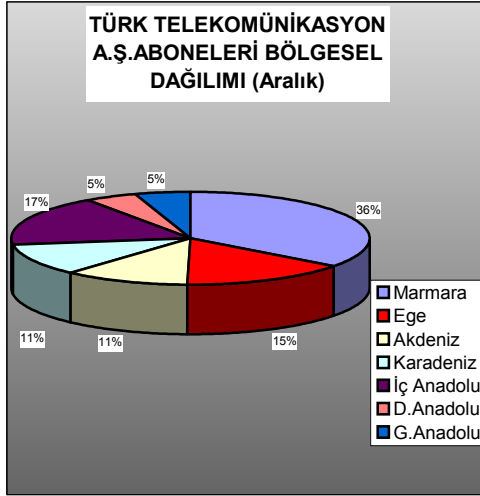
Türkiye’de 2003 yılı sonu itibariyle 18.916.721 PSTN abonesi bulunmaktadır. Buna göre nüfus sayısı dikkate alındığında, ülkemizdeki telefon penetrasyonu oranı %26,7 olup, söz konusu oran AB ülkelerinde %53,8’e karşılık gelmektedir.

Telefon hizmetlerinin yaygınlaşması, ticaret ve sanayinin gelişmesine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Türk Telekom'un 2003 yılı abone sayıları; aylar ve bölgeler itibariyle aşağıdaki Çizelge 2.3'de gösterilmektedir.

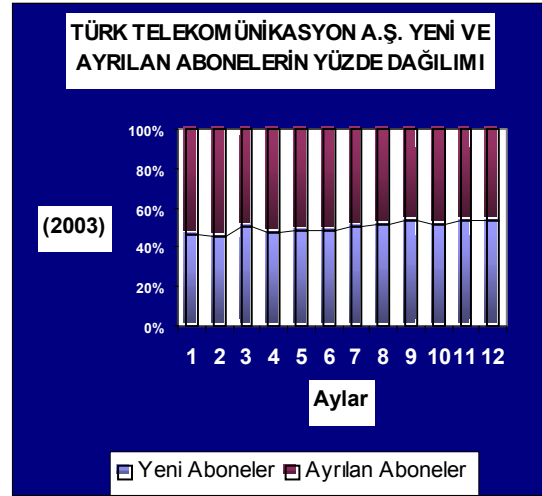
Çizelge 2.3 Türk Telekomünikasyon A.Ş aboneilerinin bölgesel dağılımı (2003)

Bölgeler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Marmara	6.577.284	6.575.719	6.598.210	6.589.505	6.588.832	6.590.867	6.600.809	6.611.244	6.635.812	6.644.272	6.653.320	6.660.461
Ege	2.857.166	2.846.642	2.843.871	2.843.003	2.846.086	2.848.309	2.852.965	2.857.222	2.853.735	2.855.921	2.857.369	2.856.268
Akdeniz	2.185.938	2.185.243	2.182.490	2.180.071	2.176.131	2.170.137	2.173.214	2.170.535	2.170.229	2.167.853	2.169.795	2.171.315
Karadeniz	2.109.286	2.104.733	2.100.754	2.097.032	2.092.678	2.092.837	2.090.342	2.091.615	2.091.535	2.087.301	2.086.794	2.084.056
İç Anadolu	3.255.067	3.252.781	3.251.798	3.251.230	3.250.716	3.248.977	3.251.239	3.255.283	3.263.816	3.270.775	3.275.403	3.282.571
D.Anadolu	945.085	945.258	942.458	941.844	939.071	935.400	930.721	929.414	930.287	931.548	932.457	932.690
G.Anadolu	960.551	952.309	946.807	944.206	945.640	938.031	933.103	931.127	930.502	930.594	931.789	929.360
TOPLAM	18.890.377	18.862.685	18.866.388	18.846.891	18.839.154	18.824.558	18.832.393	18.846.440	18.875.916	18.888.264	18.906.927	18.916.721

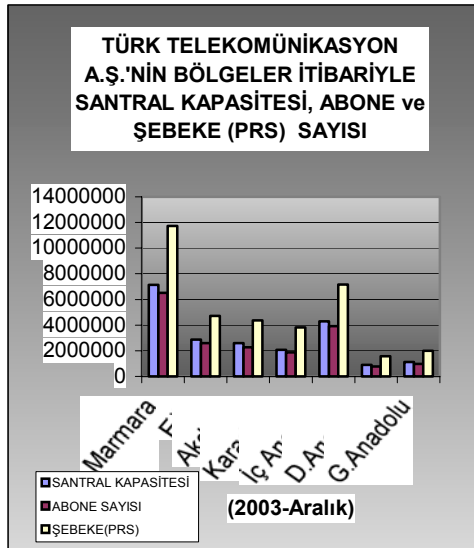
Türk Telekom'un 2003 yılı abone sayılarını, aylar ve bölgeler itibariyle gösteren Çizelge 3'ten de anlaşılacağı üzere, sanayi ve ticaret bölgesi olan ve gayri safi milli hasıladan en yüksek payı alan Marmara Bölgesinde abone yoğunluğu en fazla, bunun tersi durumunda olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ise en az olmuştur. Toplam PSTN abone sayılarının 2003 yılı içerisindeki hareketliliği de aylık bazda incelendiğinde yılın Haziran ayına kadar ki bölümünde azalma eğiliminde olan PSTN abone sayısı bu aydan itibaren az da olsa artma eğilimine girmiştir. Türk Telekom'un abone sayısının 2003 sonu itibariyle 18.916.721'e ulaştığı gözlenmiştir. Şekil 2.2, 2.3, 2.4 ve 2.5'de, Türk Telekom'un abone ve şebeke kapasitesi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir:



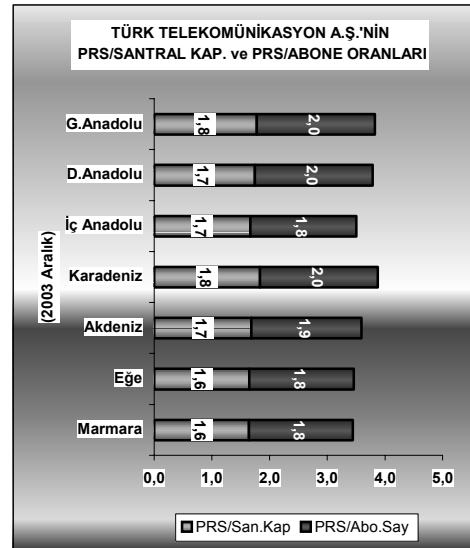
Şekil 2.2 Türk Telekomünikasyon A.Ş. abonelerinin bölgesel dağılımı



Şekil 2.3 Türk Telekomünikasyon AŞ'de yeni aboneler ile ayrılan abonelerin dağılımı



Şekil 2.4 Türk Telekomünikasyon A.Ş'nin santral, abone ve şebeke kapasitesi

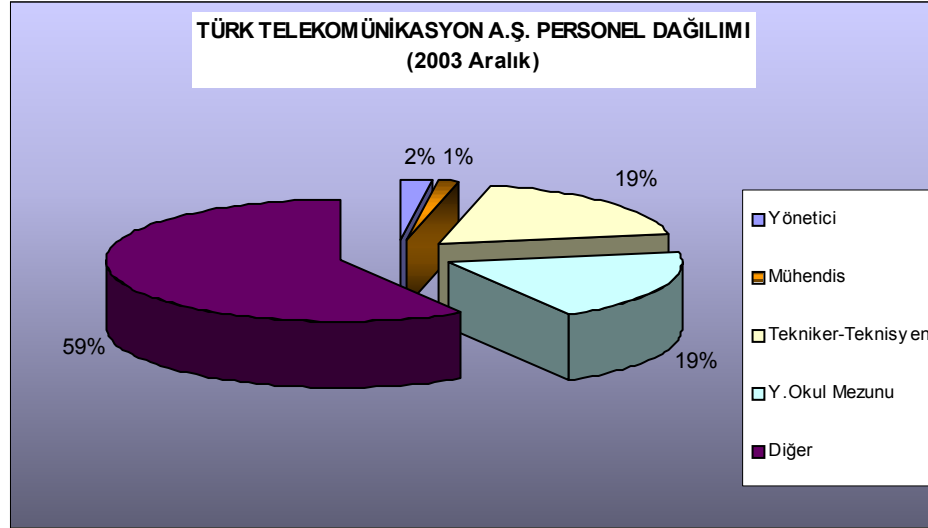


Şekil 2.5 Türk Telekomünikasyon A.Ş'nin PRS/Santral ve PRS/Abone oranları

Sabit telefon hizmetinde, erişim maksatlı kullanılan bakır kablolardan oluşan şehir içi şebekesi önemli bir parametredir. Santrallarda oluşan kapasitenin,

abonelere/kullanıcılara dağıtımını yapan yerel ağın bölgesel dağılımını incelediğinde, Türk Telekom'un mevcut santral kapasitesinin yeterli olduğu görülecektir. Santral kapasitesinin dağıtımında esnek şebeke modelinin oluşturulması da yine işletmeciliğin önemli kriterlerindedir. Türk Telekom Santral/Prensipal şebeke oranı hemen hemen tüm bölgelerde 1,5 oranında Prensipal/Abone sayısı da yine 1,5-2 arasında değişmektedir. Bu durum Türk Telekom'un yerel ağda kapasite problemi olmadığını önemli bir göstergesidir.

2003 yılı itibariyle Türk Telekom'un 61.500 personeli bulunmaktadır. Söz konusu personel dağılımına ilişkin bilgilere Şekil 2.6'da yer verilmektedir.



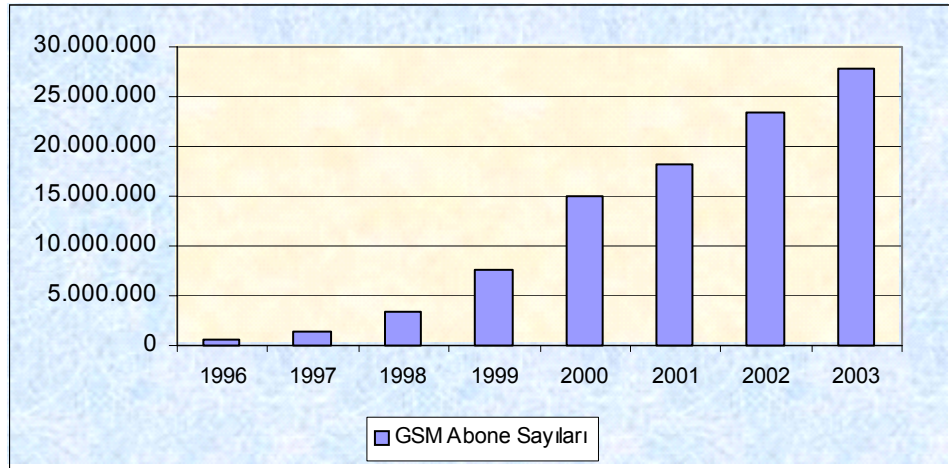
Şekil 2.6 Türk Telekomunikasyon A.Ş. personel dağılımı

Türk Telekom'un personel yapısı incelendiğinde, toplam personel içerisinde yer alan mühendis sayısının oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Buna göre, yaklaşık 20.000 aboneye 1 adet mühendis düşmektedir. Benzer yapıdaki diğer ülke işletmecileri ile söz konusu değer karşılaştırıldığında, Türk Telekom'un daha az sayıda mühendis ile hizmet vermekte olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Türk Telekom'un toplam personel sayısı 2001 yılında 69.500 iken 2003 yılında 61.500'e gerilemiştir. Toplam personel sayısındaki söz konusu düşüşün verimlilik artışı ile dengelendiği değerlendirilmektedir.

2.2.2.2. 2003 yılı GSM verileri

Ülkemizde; son yıllarda mobil haberleşme konusunda çok büyük gelişmeler yaşanmıştır. Dünyanın en büyük GSM işletmecilerinden 20ncisi ülkemizde faaliyet yürütmektedir. Ülkemizde 2003 yılı sonu itibariyle; 2 tanesi GSM 900, 2 tanesi de GSM 1800 olmak üzere 4 adet GSM işletmecisi hizmet vermektedir. Turkcell ve Telsim GSM 900, Aria ve Aycell ise GSM 1800 hizmeti vermektedir. GSM işletmecileri; SMS, WAP, GPRS, MMS gibi veri hizmetlerini, akıllı şebekeler üzerinden coğrafi bilgi, özel faturalama, sanal kullanıcı platformu oluşturma, farklı tarife yapıları ve seçenekleri sunma, sesli mesaj, cep-mail gibi katma değerli hizmetleri sunmaktadır.

Ülkemizde GSM sektörü, tüm dünyada olduğu gibi büyük bir gelişme göstermektedir. Şekil 2.7 ve Çizelge 2.4’de, GSM abone sayısı ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.



Şekil 2.7 GSM abone sayısı

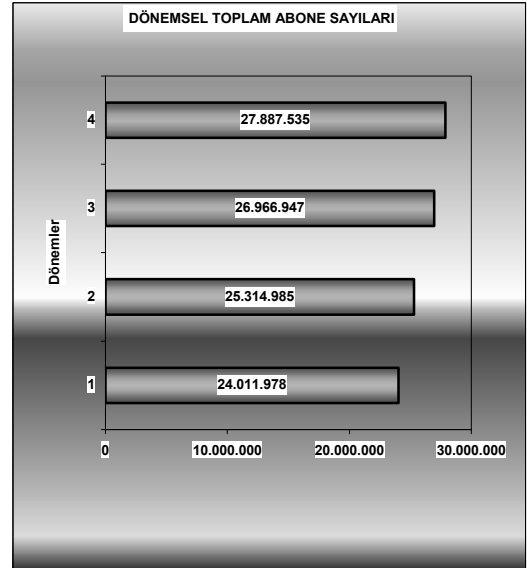
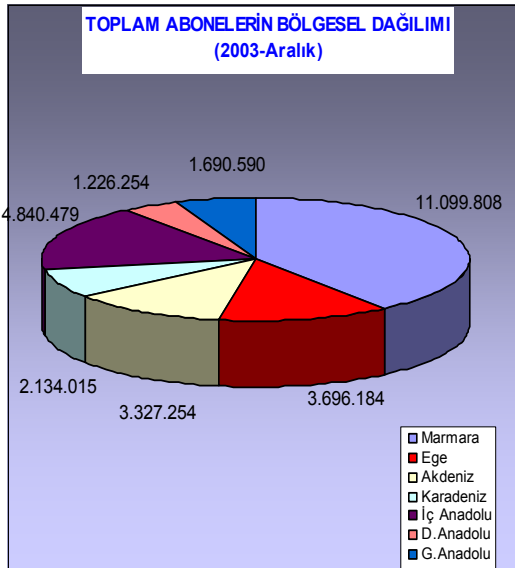
Çizelge 2.4 GSM abone sayısı

Yıl	Abone Sayısı	Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranı (%)
1996	692.779	58,53
1997	1.481.323	113,82
1998	3.360.000	126,82
1999	7.560.000	125,00
2000	14.970.000	98,02
2001	18.228.598	21,77
2002	23.323.113	27,95
2003	27.887.535	19,57

Nüfus sayısı dikkate alındığında, AB ülkelerinde 2003 yılı sonu GSM penetrasyon oranı yaklaşık %83,5 iken Türkiye’de bu oran %40 civarlarındadır. Hane sayısı açısından kıyaslandığında ise, AB ülkelerindeki penetrasyon oranı yaklaşık %199 iken ülkemizde söz konusu oran %181 civarındadır. Tablo 12’den görüleceği üzere GSM abone sayısı Türkiye’de hızlı bir artış göstermiş ve 1996 yılında 692.779 olan abone sayısı 8 yıl gibi bir sürede yaklaşık 40 kat artarak 27.887.535’e ulaşmıştır. Bu abone sayılarının bölgesel dağılımı incelendiğinde (Bkz. Çizelge 2.5), sabit telefon hizmetlerinde olduğu gibi abone sayısı açısından Marmara Bölgesinin 1nci sırada yer aldığı ve 2nci sırada ise İç Anadolu Bölgesinin geldiği görülmektedir. Buna karşın abone sayısının en az olduğu bölgeler Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleridir. Şekil 2.8 ve 2.9’da, GSM abone sayılarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Çizelge 2.5 Bölgesel abone bilgileri

Bölgeler	2003											
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Marmara	9.428.596	9.601.115	9.572.304	9.717.052	9.852.572	10.087.641	10.368.894	10.522.100	10.685.084	10.858.470	10.988.942	11.042.663
Ege	3.224.325	3.291.576	3.242.698	3.298.657	3.325.394	3.401.825	3.383.696	3.541.711	3.565.743	3.497.590	3.540.391	3.679.667
Akdeniz	2.766.853	2.817.582	2.824.632	2.851.631	2.927.093	2.961.501	3.119.881	3.115.086	3.209.083	3.258.494	2.807.992	3.313.252
Karadeniz	1.854.704	1.907.635	1.864.877	1.913.881	1.921.630	1.971.921	1.955.478	2.059.145	2.060.614	2.097.550	2.120.889	2.125.121
İç Anadolu	4.068.044	4.168.438	4.127.130	4.198.323	4.248.676	4.355.464	4.416.072	4.594.866	4.665.047	4.743.064	4.799.922	4.820.178
D.Anadolu	967.571	989.269	992.297	1.008.449	1.043.779	1.067.089	1.120.721	1.120.966	1.168.402	1.189.890	1.154.441	1.221.145
G.Anadolu	1.363.503	1.377.694	1.388.041	1.391.940	1.471.549	1.469.544	1.582.357	1.551.195	1.612.975	1.644.409	1.668.525	1.685.508
TOPLAM	23.673.595	24.153.309	24.011.978	24.379.933	24.790.693	25.314.985	25.947.100	26.505.068	26.966.947	27.289.467	27.081.102	27.887.535



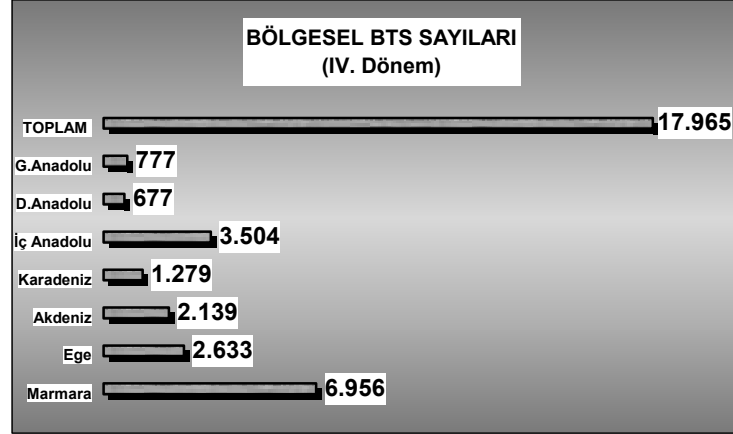
Şekil 2.8 Abonelerin bölgesel dağılımı

Şekil 2.9 Dönemsel abone sayıları

GSM sektöründe kapsama alanı ve hizmet kalitesini etkileyen temel unsurlardan birisi baz istasyonu sayısıdır. Aşağıdaki Çizelge 2.6 ve 2.7 ile Şekil 2.10 ve 2.11’de baz istasyonu ve ilgili bileşenlerine ait bilgilere yer verilmektedir.

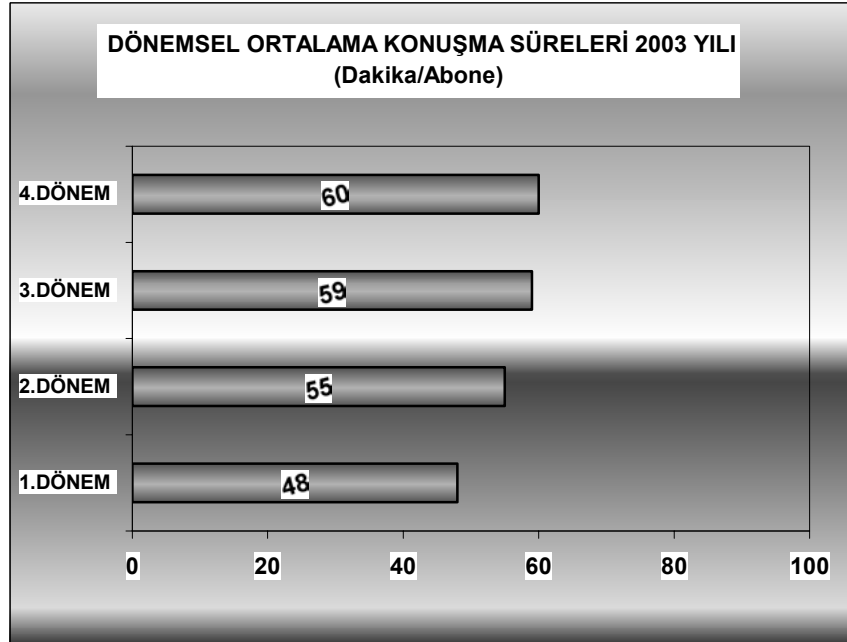
Çizelge 2.6 Baz istasyonları sayısı (2003)

Bölgeler	Bölgesel BTS Sayıları	Bölgesel BSC/BTS Oranları	Bölgesel TRX/BTS Oranları
	Aralık	Aralık	Aralık
Marmara	6.956	0,020	6,43
Ege	2.633	0,020	5,63
Akdeniz	2.139	0,027	6,19
Karadeniz	1.279	0,026	5,59
İç Anadolu	3.504	0,027	5,79
D.Anadolu	677	0,030	5,78
G.Anadolu	777	0,031	6,22
TOPLAM	17.965	0,024	6,07



Şekil 2.10 Baz istasyonlarının bölgesel dağılımı

2003 yılı itibariyle baz istasyonu sayısı ülke genelinde toplam 17.965'e ulaşmış olup, bunun yaklaşık 7.000'i Marmara'da, 3.500'ü İç Anadolu'da ve 2.600'ü Ege'de bulunmaktadır. Bununla birlikte, GSM trafiğinde sürekli artan bir eğilim görülmektedir. 2003 yılı başında 48 dakika olan kişi başına ortalama trafik, 4üncü dönem sonunda 60 dakikaya ulaşmıştır.



Şekil 2.11 Dönemsel ortalama konuşma süreleri

Çizelge 2.7 GSM yıllık gelir- yatırım bilgileri (x1.000 ABD doları)¹

	2000	2001	2002
Gelir	3.894.035	1.991.523	2.431.610
Yatırım	2.886.872	2.590.000	1.897.981

Ülkemizde 2001 yılında ekonomide görülen dalgalanmalar nedeniyle, GSM sektörü gelirlerinde bir azalma kaydedilmiştir. Ancak, sektörün dinamik bir özellik göstermesi gelirlerdeki söz konusu kayıpların kısa bir sürede geri kazanılmasını sağlamıştır. Yatırım düzeyinde 2000 yılından itibaren bir düşme eğilimi görülmekle birlikte, 2001 yılında yeni GSM işletmecilerinin sektörde hizmet vermeye başlamasıyla; sektördeki toplam gelirin üzerinde bir yatırım yapılmış ve 2002 yılında gelirin %78'i yatırıma dönüşmüştür.

2.2.2.3. İşletmeci sayısı

Ülkemizde telekomünikasyon sektöründe lisanslı işletmeci sayısında artış görülmektedir. Çizelge 2.8'de Ülkemizde faaliyet gösteren lisanslı işletmeci sayısına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

¹ Hesaplamalarda yıl içi ortalama ABD doları kuru kullanılmıştır.

Çizelge 2.8 Lisanslı İşletmeci Sayıları

Lisanslı İşletmeciler	2003 Mart	2003 Haziran	2003 Eylül	2003 Aralık
Görev Sözl. İmzalayan İşl.	2	2	2	2
İmtiyaz Sözl. İmzalayan İşl.	3	3	3	3
Uydu Platform İşletmeciliği	2	2	3	3
Uydu Telekom. Hiz. İşl.	19	19	20	20
GMPCS Mobil Telefon İşl.	5	5	5	4
Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletimi Hiz. İşl.	-	-	-	3
İnternet Servis Sağlayıcılığı	81	86	93	91
TOPLAM	112	117	126	126

Çizelge 2.8'den görüleceği üzere 2003 yılı sonu itibariyle Ülkemizde 126 adet lisanslı işletmeci bulunmaktadır. Buna göre, pazar yapısı ve yatırım değişkenlerine bağlı olarak, en fazla lisanslı işletmeci sayısının internet sektöründe olduğu gözlenmektedir.

2.2.2.4. Bilgi toplumu ve internet

e-Avrupa+ Girişimi'nin Haziran 2001 tarihinde açıklanmasını takiben, Türkiye'deki bilgi toplumu politikaları çalışmaları, girişimleri ve projeleri yeni bir itici güç kazanmıştır. e-Türkiye için, Başbakanlığın yönlendirmesi ve koordinasyonu altında kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinden müteşekkil 13 çalışma grubu oluşturulmuştur.

Kurumumuz e-Türkiye Projesinin tüm safhalarına aktif katılım sağlamış olup, Alt yapı Çalışma Grubu, Yatırımlar ve Planlama Çalışma Grubu, Uluslararası İzleme ve e-Avrupa+ Çalışma Grubu'nun çalışmalarına bilfiil iştirak etmektedir. e-Türkiye Projesinin hayata geçirilebilmesi için eAvrupa+ Eylem Planı'nın ilk amacı olan Bilgi toplumunun temel yapı taşlarını oluşturma çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

Bu amacın gerçekleştirilmesi ise;

- Telekomünikasyon sektörünün serbestleşmesinin hızlandırılması, gerekli düzenlemelerin hızla ve eksiksiz bir biçimde tamamlanması ve yetkilendirmelerin yapılması, özellikle, liberalizasyon tarihi itibariyle taşıyıcı seçimi olanaklarının ve bu tarihten sonra en kısa sürede de, numara taşınabilirliğinin sunulmasının sağlanması,
- İletişim hizmetleriyle ilgili yeni düzenleyici paket AB tarafından kabul edildikten sonra, en kısa sürede uyarlanarak uygulanması,
- Telekomünikasyon hizmetlerinde asgari hizmetin hayata geçirilmesine ilişkin uygulama düzenlemelerinin başlatılması ve internet erişimine olanak tanıyan, uygun fiyatlı temel telefon hizmetlerinin yaygınlığının sağlanması ile mümkündür.

Telekomünikasyon Kurumu yukarıda belirtilen eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlamakla yükümlüdür. Yukarıda belirtilen eylemler gerçekleştirilmeden e-Türkiye Projesi gerçekleştirilemeyecektir. Bu bağlamda söz konusu proje DPT Müsteşarlığı koordinatörlüğünde yürütülmekte olup, gerçekleştirilmesi gereken eylemlerin omurgası Telekomünikasyon Kurumunun görevleri arasındadır.

Telekomünikasyon Kurumu, e-dönüşüm konusundaki görevlerinin yanı sıra e-Türkiye Projesine hazırlık olması amacıyla, 2003 yılı başında kendi bünyesinde "e-kuruma dönüşüm çalışma grubunu" oluşturarak yeni bir çalışma başlatmıştır. Çalışma grubu, Kurum Merkez ve Bölge Müdürlüklerinde iş akışlarının elektronik ortamda gerçekleştirilmesi ile; Kuruma dışarıdan gelen ve giden yazıların hem

elektronik hem de kağıt ortamında tutulması, Kurum içinde ise sadece elektronik ortamda tutularak tüm dokümanlar üzerinden her türlü sorgulama ile bilgilere hızlı ve güvenli ulaşılabilmesi, aynı zamanda her türlü malzeme alımı, tek düzen muhasebe, insan kaynakları yönetiminden personelin iş yükü ve performans takibine kadar tüm Kurum içi işlemlerin elektronik ortamda yapılarak zaman, mekan ve kaynak israfını minimuma indirerek daha verimli bir çalışma ortamı oluşturulması hedeflerine ulaşmayı planlamaktadır. Bu çerçevede Telekomünikasyon Kurumunun, e-dönüşüm sürecini başlatmak ve yakın bir gelecekte hızla yaygınlaşacağı öngörülen e-Devlet/e-Kurum uygulamalarıyla sorunsuz bir şekilde entegrasyonunu gerçekleştirecek e-Kuruma dönüşüm projesinin hazırlıkları tamamlanmıştır. Şubat 2004 içerisinde yapılacak e-Kurum'a dönüşüm ihalesi ile Kurumumuz 2004 yılı sonuna kadar e-Kurum olma yolundaki en kapsamlı adımı atmış olacaktır.

Günümüzün gelişen teknolojisi sayesinde elektronik imzanın (e-imza) tamamen klasik imzanın yerini alacağı düşünülmektedir. Zira, sabit bir mekâna bağlı kalmadan ticari işlemlerin yapılabilmesine imkan sağlayan m-ticaret (mobil ticaret) yaygınlaştıkça zorunlu olarak klasik imzanın yerini e-imzaya bırakacağı değerlendirilmektedir.

e-imza ve uygulamaları konusunda AB mevzuatının ve üye ülkelerdeki kanunların temelinde "UNCITRAL" (Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Konferansı) tarafından 1996 yılında hazırlanmış olan model kanun yer almaktadır. Söz konusu model kanun, Birleşmiş Milletler tarafından diğer ülkelere örnek teşkil etmek üzere hazırlanmış ve sadece genel çerçeveyi belirterek önerilerde bulunmuştur.

Ülkemizin AB mevzuatına uyum çalışmaları çerçevesinde VIII. 5 Yıllık Kalkınma Planı'nın 1238. maddesi ile Ulusal Programı'nın Madde 4.20'sinde elektronik ticarete ilişkin temel yasal düzenleme çalışmalarının sonuçlandırılması ve bu çerçevede olabilecek gelişmelerin izlenmesi için gerekli çalışmaların başlatılması gerektiğine işaret edilmektedir.

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ülkemizde e-imzanın uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların yer aldığı kanun taslağında, sorumlu kurum olarak Telekomünikasyon Kurumunun tanımlanmış olması ve yasa sonrası için hazırlık çalışmalarının başlatılması amacıyla; Telekomünikasyon Kurumu koordinatörlüğünde “e-imza Ulusal Koordinasyon Kurulu” oluşturulması ve söz konusu Kurulda e-imza konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olan Kurum ve Kuruluşlar ile Üniversite ve sektör temsilcilerinin yer alması planlanmıştır. Bu amaçla e-imza yasa tasarısının kanunlaşmasından sonra Kurumumuzun gerekli düzenlemeleri yapmak üzere çıkaracağı Yönetmelikler için 17.01.2003 tarihinde, Kurumumuzda bir çalışma grubu ve Ulaştırma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, TÜBİTAK-BİLTEN, TÜBİTAK-UEKAE, Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, KOSGEB, Çankaya Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Eximbank, T.C. Merkez Bankası, Tüm İnternet Derneği, Bilişim Derneği, Bilişim Vakfı gibi kurum ve kuruluşların katılımıyla “e-imza Koordinasyon Kurulu” oluşturulmuştur

Bununla birlikte TBMM’ye gönderilmek üzere Başbakanlık incelemesinde bulunan e-imza yasa tasarısıyla ilgili bütün kurumların görüşlerini yasa tasarısına yansıtılabilmek ve tasarı taslağını son şekline getirmek için 28.03.2003 ve 03.04.2003 tarihlerinde Başbakanlıkta iki toplantı yapılmış ve Kurumumuz görüşleri üzerine tartışılmıştır.

2004 yılı başlarında yayınlanacak olan Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde, Kurumumuza ülkemizde e-imza uygulamalarına geçişte karşılaşılabilecek sorunların ve çözüm önerilerinin net bir şekilde ortaya konulabilmesi amacıyla devlet-üniversite-sanayi işbirliğinin kurulması e-ticaret ve e-imza uygulamalarının yasal bir zemine dayandırılarak yapılmasının, ülkemizde bilgisayar ve internet kullanımının artmasını sağlayacağı ve böylece Türk toplumunun bilgi çağına ulaşmasında önemli kazanımlar elde edileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde lisanslı işletmeci sayısı giderek artmaktadır. Ancak ilgi çeken ve artış yaratan kesim internet servis sağlayıcıları olup; sayısı 91 adettir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de İnternet servis sağlayıcılar (İSS); gerekli alt yapıyı, donanım ve yazılımı sağlayarak son kullanıcıya internet sistemi üzerinden erişim ve içerik sağlamaktadırlar. Ülkemizdeki internet kullanıcı sayısı hâla çok düşük seviyelerde bulunmasına karşın, orta vadede söz konusu kullanıcı sayısının oldukça önemli bir artış kaydedeceği düşünülmektedir. 2000 yılında 2.5 milyon kullanıcı sayısı 2003 yılı sonunda 6 milyona ulaşmıştır. Çizelge 2.9'da, 2000 ve 2003 yılları arasındaki internet kullanıcı sayısına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Çizelge 2.9 Yıllar itibariyle internet kullanıcı sayıları

Yıllar	Kullanıcı Sayısı	Artış Oranı (%)
2000	2.500.000	25,00
2001	3.200.000	28,00
2002	4.300.000	34,38
2003	6.000.000	39,54

Çizelge 2.9'dan görüleceği üzere, internet kullanımındaki artış oranı 2000 yılı için %25 2001 yılı için %28 2002 yılı için %34,38 ve 2003 yılı için %39,54'tür. Söz konusu artış oranlarının yükselen bir eğilim içerisinde olması, orta vadede internet kullanımının oldukça yaygınlaşacağını bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

3. EKONOMİK, HUKUKİ VE TEKNİK DÜZENLEME, YETKİLENDİRME, DENETLEME VE UZLAŞTIRMA FAALİYETLERİ

3.1. Düzenlemeler

Kurum, sektörde teknik, hukuki ve ekonomik düzenleme yaparak, serbestleştirme sürecinde düzenleme ve yetkilendirme ağırlıklı bir işlev görürken; serbestleşme sonucunda düzenleme işlevini asgariye indirecek, ancak sektörde sürdürülebilir rekabet ortamının tesis edilmesi amacıyla etkin bir şekilde denetleme ve uzlaştırma görevlerini devam ettirecek şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

3.1.1. Tarife düzenlemeleri

3.1.1.1. Sabit telekomünikasyon hizmetleri

“Türk Telekomünikasyon A.Ş.’nin Bazı Hizmetlerine İlişkin Tarifelerin Onaylanmasına Yönelik Usûl ve Esaslar”, 2003 yılı içerisinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Usûl ve Esaslar çerçevesinde Türk Telekomünikasyon A.Ş.’nin (Türk Telekom) kontöre bağlı olmayan ve 11.01.2002 tarih ve 24637 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Türk Telekomünikasyon A.Ş. Tarifelerine Tavan Fiyat Yönteminin Uygulanmasına Yönelik Usûl ve Esaslara İlişkin Tebliğ” (Tavan Fiyat Tebliği) ile düzenlenmeyen bazı hizmetlerinin tarifeleri Tavan Fiyat Yöntemi’ne göre onaylanmaktadır.

Tavan Fiyat Tebliği’nin 4 üncü maddesinde yer alan Tavan Fiyat Dönemi, sabit telefon arama ücretlerini içeren A Sepeti için 01.01.2004 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Bu kapsamda, telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin tarifelerin düzenlenme usûl ve esaslarını içeren ve Tarife Yönetmeliği’ne dayalı olarak hazırlanan “Türk Telekomünikasyon A.Ş.’nin Bazı Hizmetlerine İlişkin Tarifelerin Tavan Fiyat Yöntemi ile Onaylanmasına Yönelik Usûl ve Esaslara İlişkin Tebliğ”, 01.01.2004 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere 31.12.2003 tarih ve 25333 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Söz konusu Tebliğde yer alan hizmet sepeti; sabit hatlar üzerinden verilen telefon hizmetlerinin bağlantı, nakil, aylık sabit ücret ve arama ücretlerini kapsamaktadır. Tebliğ gereğince sepette yer alan hizmetlerin tarifeleri, söz konusu hizmetlerin ağırlıklandırılmış toplam fiyat artış oranının “enflasyon oranı eksi verimlilik faktörü”nden düşük olması durumunda onaylanacaktır. Ayrıca, Tebliğde yer alan ISDN-PA Bağlantı/Nakil/Aylık, Uluslararası Aramalar ve İnternet Aramaları tarifelerine azami artış sınırı getirilmiştir.

2003 yılı içerisinde Türk Telekom’un otuza yakın tarife değişikliği müracaatı sonuçlandırılmıştır.

11.01.2002 tarih ve 24637 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tavan Fiyat Tebliği’nin 4 üncü maddesinde yer alan Tavan Fiyat Dönemi, yurtiçi sayısal kiralık devre ücretlerini içeren B Sepeti için 01.01.2003 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Aynı maddede yer alan hükümler gereğince Türk Telekom’un yurtiçi sayısal kiralık devre tarifelerinin “Hizmetin Etkin Olarak Sağlanması Maliyeti Yöntemi”ne göre onaylanacağı Türk Telekom’a bildirilmiş ve bu çerçevede yurtiçi sayısal kiralık devrelere ilişkin maliyetleri Türk Telekom’dan talep edilmiştir. Türk Telekom tarafından bu doğrultuda sunulan maliyet bazlı tarifeler reddedilerek, buna ilişkin gerekçeler Türk Telekom’a iletilmiş ve Tarife Yönetmeliği’nin 14 üncü maddesi kapsamında inceleme başlatılmıştır. İnceleme neticesinde Türk Telekom tarafından yurtiçi sayısal kiralık devre tarifeleri belirtilen hususlar da dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu tarifelerin incelenmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Türk Telekom tarafından sunulmakta olan uluslararası kiralık devre hizmeti tarifelerine ilişkin olarak sektör temsilcilerinden gelen şikayetlerin de değerlendirilmesi sonucunda, Tarife Yönetmeliği’nin 14 üncü maddesi kapsamında inceleme başlatılmıştır. İnceleme neticesinde Türk Telekom tarafından uluslararası kiralık devre tarifelerinde, bütün hız ve kademeleri içerecek şekilde, %20 oranında indirim talep edilmiştir. Bu çerçevede, Türk Telekom’un uluslararası kiralık devre hizmeti tarifelerine ilişkin olarak %20 oranında indirim talebi onaylanmıştır.

3.1.1.2. Mobil telekomünikasyon hizmetleri

GSM İmtiyaz/Görev Sözleşmeleri kapsamında GSM İşletmecilerinin abonelerinden alacakları ücretler için üst sınır oluşturan azami tarifeler, Kurum tarafından 2003 yılı içinde Mart ve Eylül aylarında iki defa belirlenmiştir.

3.1.2. Erişim ve arabağlantı düzenlemeleri

3.1.2.1. Erişim ve arabağlantı yönetmeliği

Avrupa Birliğinin 2002/19/EC sayılı Erişim Direktifi ile uyumlu olan Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği, 23.05.2003 tarih ve 25116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. AB üyesi ülkelere 24.07.2003 tarihine kadar söz konusu Direktife uyum sağlanması için süre verilmesine ve birçok AB üyesi ülke telekomünikasyon mevzuatını anılan direktife uyumlu hale getirmek için ek süre talebinde bulunmasına rağmen, ülkemiz anılan direktife uyumlu bir mevzuat geliştirebilen ilk ülkelerden olmuştur.

23 Mayıs 2003 tarih ve 25116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte, sektörde erişim ve arabağlantı açısından belirsizlik arz eden bir çok husus açıklığa kavuşturulmuş ve bu kapsamda; "Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecilerin Belirlenmesine İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ", "Yerel Ağa Ayrıştırılmış Erişime İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ" ve "Ortak Yerleşim ve Tesis Paylaşımı Usûl ve Esasları Hakkında Tebliğ" gibi bir çok düzenlemenin de önünün açılması sağlanmıştır.

Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin Geçici 1 inci maddesinde "Mevcut Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmeleri, bu Yönetmelik hükümlerine göre taraflarca, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren iki ay içerisinde yenilenir. Taraflar anlaşamadığı takdirde Kurum, anlaşma için uygun gördüğü ve işletmeciler için bağlayıcı olan hüküm, koşul ve ücretleri iki ay içerisinde belirler." hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda Türk Telekom ile GSM İşletmecileri ve Globalstar mevcut Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmelerini Ek Protokoller düzenlemek suretiyle yenileyerek Kuruma göndermişlerdir. Söz konusu Ek Protokollerde yer verilen çağrı

sonlandırma ücretlerinin incelenmesi devam etmektedir. Sonuçta, Türk Telekom ile Telsim ve Turkcell arasında süregelen çağrı sonlandırma ücretlerine ilişkin anlaşmazlıklar sona ermiştir.

Diğer taraftan, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin Geçici 1 inci maddesi kapsamında kendi aralarında anlaşarak mevcut Şebekelerarası İrtibat ve İşbirliği Sözleşmelerini, Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yenileyemeyen GSM İşletmecileri için GSM-GSM çağrı sonlandırma azami ücretleri belirlenmiş bulunmaktadır. Böylece, çağrı sonlandırma ücretlerine ilişkin belirsizliğin giderilmesi sağlanmıştır.

Referans Erişim ve Arabağlantı Teklifleri sektörde belirliliğin sağlanması ve sektöre yeni girecek işletmecilerin hangi şartlarla piyasaya girebileceklerini öngörebilmeleri açısından büyük öneme sahiptir. Referans Arabağlantı Teklifi yayımlama yükümlülüğü tüm dünyada hakim konuma ya da etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere getirilen bir yükümlülüktür. Bu çerçevede, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği gereğince Türk Telekom ile GSM çağrı sonlandırma hizmetleri piyasasında etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler olan Turkcell ve Telsim, Referans Arabağlantı Teklif taslaklarını hazırlayarak Kuruma göndermişlerdir. Referans Arabağlantı Tekliflerinin incelenmesine devam edilmektedir.

3.1.2.2. Ortak yerleşim ve tesis paylaşımı usûl esaslarına ilişkin tebliğ

Telekomünikasyon sektöründe rekabetin tesisi için yerleşik işletmecinin tekel konumundayken elde ettiği faydaların yeni işletmecilerle paylaşılması önem arz etmektedir. Çevreye verilecek zararın ve dışsal maliyetlerin asgari seviyeye indirilmesi ve aynı zamanda yeni işletmecilere şebekelerini en kısa zamanda geliştirmeleri için gerekli ortam sağlanmalıdır. İşletmecilerin ülke genelinde yapacakları yatırımlarda kaynakların etkin kullanımını ve maliyetlerin en aza indirilmesini esas alması teşvik edilmelidir. Bu kapsamda ifade edilen zaruretler ortak yerleşim ve tesis paylaşımı gibi hususları gündeme getirmektedir.

Tesis paylaşımı, telekomünikasyon hizmetleri sunmak amacıyla bina, tesis, kule, klima, enerji tesisleri, kanallar ve benzeri tüm fiziksel altyapının paylaşılması; ortak yerleşim ise bir işletmecinin teçhizatını diğer bir işletmeciyile aynı yere kurması olarak tanımlanabilmektedir. Ortak yerleşim, yerleşik işletmecinin binasında ya da binanın yanındaki kapalı bir alanda, yeni işletmecinin binasında veya üçüncü bir binada olmak üzere çeşitli şekillerde gerçekleştirilmektedir.

Telekomünikasyon hizmetlerinin sunulabilmesi için altyapının geniş coğrafi alana yayılmış olması gerekmektedir. Ayrıca bu ağın işletilmesi için kule, direk, bina, kanal, boru gibi destekleme altyapısına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür altyapıların paylaşılması bir ekonomideki telekomünikasyon kaynaklarının kullanımında etkinliği ve verimliliği önemli ölçüde artırmaktadır. Aynı durum, iki ya da daha fazla işletmecinin kablo ve iletim tesislerini ve ilgili teçhizatlarını ortak yerleştirmelerine imkan sağlamak üzere santrallarda bina paylaşımı konusunda da geçerlidir. Ortak yerleşim, santrallara veya yerel erişim hatlarına doğrudan ya da neredeyse doğrudan erişime imkan sağlamaktadır.

Altyapı paylaşımı ve ortak yerleşim, rekabetin önündeki engelleri önemli ölçüde kaldırmaktadır. Direkler, hatlar veya kuleler kurmak, kanallar kazmak veya borular döşemek için geçiş hakkı ve diğer hakların verilmesi oldukça uzun zaman alabilmekte, yüksek maliyetlere neden olmaktadır. Altyapı paylaşımı, çoğu ülkede yerleşik işletmeciye ek gelirler sağlarken yeni işletmecilerin de pazara giriş maliyetlerini azaltmaktadır.

Bir başka yarar ise, çevreye olan etki ve kamuya rahatsızlık verme sorununun azaltılmasıdır. Telekomünikasyon pazarlarına hızlı rekabetçi girişler, hücrel ve mikrodalga kuleler, havai hatlar ve yol hendeklerinin yayılmasına sebep olmuş, bu da yerel yönetimler için önemli bir mesele haline gelmiştir. Bazı düzenleyici kurumlar, yerleşik işletmecileri altyapı paylaşımı ve iletim tesislerinin ortak yerleşimi konusunda zorunlu tutarken, bazıları bütün işletmecileri en azından kuleler gibi çevreye kötü etkileri olan altyapının paylaşımında birlikte çalışmaya yöneltmektedir.

Ortak yerleşim ve tesis paylaşımı anlaşmaları başlangıçta ilgili taraflar arasında müzakere edilebilecek ticari bir anlaşma olarak düşünülse de, yaşanan deneyimler taraflar arasındaki asimetrik ilişkinin anlaşmanın etkinliğine gölge düşüreceğini göstermektedir. Yerleşik işletmeciler genellikle pazara yeni giren işletmecilerin ihtiyaç duyduğu şekilde tesislerini paylaşma güdüsüyle hareket etmemektedir. Bu nedenle, telekomünikasyon sektöründeki düzenleyici kurumlar tarafından konuya ilişkin ek önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ortak yerleşim hususu ile ilgili olarak Kurum tarafından, 23.05.2003 tarih ve 25116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 15 inci maddesinde;

“Kurum, etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler ve/veya Türk Telekom'a kendi tesislerinde, diğer işletmecilerin ekipmanları için maliyet esaslı bir bedel karşılığında fiziksel ortak yerleşim yükümlülüğü getirebilir. İşletmecilerin herhangi bir yerde fiziksel ortak yerleşimin zaruri olmadığını kanıtlamaları halinde, Kurum, bu yerlerde söz konusu işletmecileri fiziksel ortak yerleşim yükümlülüğünden muaf tutabilir. Fiziksel ortak yerleşimde, etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin tesislerini paylaşan diğer işletmeciler veya temsilcileri kendi malzeme ve ekipmanlarına müdahale etmek üzere Türk Telekom'un ve/veya etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin tesislerine girebilirler.

Kurum, fiziksel ortak yerleşim yükümlülüğünden muaf tutulan işletmecilere, maliyet esaslı bir bedel karşılığında fiziksel ortak yerleşime eşdeğer ekonomik, teknik ve operasyonel koşullarla farklı bir yöntem kullanarak ortak yerleşim sağlama yükümlülüğü getirebilir” denilmektedir.

Sözkonusu yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan “Ortak Yerleşim ve Tesis Paylaşımı Usûl ve Esaslarına İlişkin Tebliğ”, 31.12.2003 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Telekomünikasyon sektöründe piyasaya yeni girecek işletmecilerin pazara girişinin kolaylaştırılması, kaynakların etkin kullanımının sağlanması, yatırım ve hizmet maliyetlerinin en aza indirilmesi, rekabet ortamının teşvik edilmesi, çevrenin korunması, kamu sağlığı ve güvenliğine yönelik tehlikelerin azaltılması,

şehir ve bölge plânlamasının göz önüne alınması amaçlanan bu Tebliğ ile ortak yerleşim ve tesis paylaşımına ilişkin usûl ve esaslar belirlenmiştir.

3.1.2.3. Yerel ağın paylaşımına açılması

Yerel ağın paylaşımına açılması (Local Loop Unbundling), genel bir ifadeyle, yasal yükümlü işletmecinin yerel şebekesinin (son kullanıcıdan yerel terminale uzanan bakır kablunun) başka işletmecilerin kullanımına açılmasıdır. Avrupa Komisyonu'nun yapmış olduğu yasal düzenlemeler sonucunda, sabit telefon hatlarında serbestleşmede gelinen son nokta olarak belirtilen yerel ağın paylaşımına açılmasıyla, rekabetin artırılarak kullanıcıların düşük fiyatlardan ve hizmet çeşitliliğinden faydalanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. Yerel ağın paylaşımına açılmasıyla aşağıdaki hizmetlerin alternatif işletmeciler tarafından sunulması mümkün hale gelmektedir:

- Dar bant perakende (retail) şebeke erişimi,
- Dar bant ses hizmetleri,
- Dar bant (Dial-up) internet erişimi,
- Geniş bant toptan (wholesale) telekomünikasyon hizmetleri,
- Geniş bant perakende telekomünikasyon hizmetleri,
- Geniş bant internet erişimi.

Yukarıda sayılan hizmetlerin pazara yeni girecek olan işletmeciler tarafından sunulabilmesi için gerekli olan yerel şebekeye erişimde yaygın olarak başvuru olan yöntemler aşağıdaki şekilde sayılabilir:

- Tam Erişim (Full Unbundling): Yasal yükümlü işletmeci tarafından sunulmakta olan dar ve geniş bant hizmetlerinin yeni işletmeci tarafından sunulduğu erişim modelidir.

- Paylaşımlı Erişim (Shared Access): Dar bant hizmetlerinin yasal yükümlü işletmeci ve geniş bant hizmetlerinin yeni işletmeci tarafından sunulduğu erişim modelidir.
- Alt Yerel Ağa Erişim (Sub-loop Unbundling): Yeni işletmeci ve yasal yükümlü işletmeci arasındaki yerel ağın paylaşımı için gerekli olan bağlantının son kullanıcı ile yasal yükümlü işletmecinin sitesi arasında bir yerde sağlandığı erişim modelidir.

Ülkemizde yerel ağın paylaşımına açılması ile ilgili düzenlemelerin yapılması amacıyla Kasım 2002’de Kurumumuz bünyesinde bir proje grubu kurulmuştur. Proje grubu öncelikli olarak, konunun kapsamının ve yapılması gerekenlerin belirlenmesi ile bu hususlara ilişkin bir takvimin oluşturulması amacıyla çalışmalar yapmış ve bu çalışmaların sonucu Ocak 2003’te Proje Grubu Raporu olarak yayımlanmıştır.

Genel olarak, bütün ülkelerde yerel ağın paylaşımına açılmasında sektör temsilcilerinin düzenleme sürecine etkin olarak katkısının sağlanması amacıyla sektör temsilcilerinin görüşlerinin alınması, ilgili tarafların tespit edilmesi ve çalışma grupları kurulması benimsenmiştir. Bu doğrultuda, yerel ağın paylaşımına açılması ile ilgili olarak temel hususlara ilişkin soruları içeren bir doküman hazırlanmış ve bu doküman Kurumun internet sitesinde yayımlanarak ilgili tarafların görüşlerine müracaat edilmiştir. Gelen görüşler dikkate alınarak konuya ilgi duyan taraflarla yapılan toplantı neticesinde bir çalışma grubu kurulmasına karar verilmiştir.

Söz konusu çalışma grubundan gelen görüş ve önerilerin yanı sıra, Yerel Ağa Ayrıştırılmış Erişimi düzenleyen 2887/2000 no’lu AB Tüzüğü ve 2002/19 no’lu AB Erişim Direktifi esas alınarak, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği dahilinde bir Tebliğ Taslağı hazırlanmıştır. Yerel Ağa Ayrıştırılmış Erişime İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ Taslağı, Kurumun internet sitesinde yayımlanmış ve ilgili sektör temsilcilerinin görüşleri alınmıştır.

3.1.2.4. Hesap ayrımı ve maliyet muhasebesi

Erişim ve arabağlantı maliyetlerinin hesaplanması, erişim ve arabağlantı tarifelerinin maliyet esaslı belirlenmesi, çapraz sübvansiyon, öldürücü fiyatlandırma, fiyat

sıkıştırması gibi rekabeti engelleyici davranışların önüne geçilebilmesi açısından hesap ayrımı düzenlemeleri büyük öneme sahiptir. Bu çerçevede, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği'nin 18 inci Maddesi hesap ayrımına ilişkin hususları, 19 uncu Maddesi ise hesap ayrımı yükümlülüğü çerçevesinde hazırlanması gereken mali tabloların raporlama ve denetimi ile ilgili hususları düzenlemektedir. Yönetmelikte, söz konusu maddelerle düzenlenen yükümlülüklerin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların Kurum tarafından belirleneceği ifade edilmektedir. Bu çerçevede, "Hesap Ayrımı ve Maliyet Muhasebesine İlişkin Usûl ve Esaslar Taslağı" hazırlanmış ve kamuoyu görüşüne sunulmuştur. Sektör temsilcileri ile ilgili işletmecilerden elde edilen görüşler neticesinde revize edilen Usûl ve Esaslar Taslağı onay aşamasındadır.

3.1.3. Numaralandırma düzenlemeleri

Numaralandırma konusunda 2003 yılı içerisinde Numaralandırma Yönetmeliği hazırlanmış ve ayrıca üç haneli kısa numaraların tahsisine yönelik usûl ve esaslar hazırlanarak yürürlüğe girmiştir.

3.1.3.1. Numaralandırma yönetmeliği

406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu ile 2813 sayılı Telsiz Kanununa dayanılarak; "Telekomünikasyon şebekelerinde kullanılan numaraların ulusal kapsamda plânlaması, plâna uygun olarak tahsis edilmesi, tahsis edilen numaraların etkin ve verimli kullanımının sağlanması, geri alımı ve benzeri konularda uygulanacak usûl ve esasları" kapsayan "Numaralandırma Yönetmeliği" hazırlanmıştır.

Numaralandırma Yönetmeliği'nin hazırlanmasında, öncelikle ITU ve Avrupa Birliği'nin numaralandırmaya ilişkin tavsiye kararları ve mevzuatı incelenerek, başta AB ülkeleri olmak üzere en iyi ülke uygulamaları ele alınmıştır. Ayrıca gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında numaralandırmaya ilişkin olarak katılım sağlanan toplantılar ile AB müktesebatına numaralandırma açısından uyum için gerekli esasların anlaşılması sağlanmıştır. Ayrıca, işletmecilerden numara kaynağının kullanımına ilişkin bilgiler alınmış, numaralandırma ile ilgili toplantılar düzenlenmiştir. Yapılan bu çalışmalar neticesinde, Numaralandırma Yönetmeliği

taslağı hazırlanarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sektörün görüşü alınmıştır. Müteakiben, alınan bu görüşler doğrultusunda taslağa son şekli verilerek yayımlanma aşamasına gelinmiştir.

Numaralandırma Yönetmeliği 2004 yılı itibariyle yürürlüğe girdiğinde, serbestleşme ile piyasaya yeni girecek işletmeciler ve numara tahsisi gerektirecek yeni hizmetler için Ulusal Numaralandırma Plânı'ndan adil, şeffaf ve ayrımcı olmayan kriterlere dayalı olarak numara tahsisinin sağlanması ve numara kaynağının etkin ve sürdürülebilir rekabeti destekleyecek şekilde kullanımının temini hedeflenmektedir. Ayrıca, Numaralandırma Yönetmeliği ile taşıyıcı seçimi ve numara taşınabilirliği uygulamaları için mevzuat oluşturma açısından belirli bir altyapı da oluşturulmuştur.

3.1.3.2. Üç haneli kısa numaralara ilişkin usûl ve esaslar

Numaralandırmaya ilişkin yapılan diğer bir düzenleme de Kısa Numaralara ilişkin düzenlemedir. Kısa numaralar, kısa ve hatırlaması kolay telefon numaraları olup, milli güvenlik, kamu sağlığı ve düzeni, asayiş, can ve mal güvenliği, acil durum hizmetleri gibi kamu yararının azami düzeyde görüldüğü hizmetler ile taşıyıcı seçimi uygulamaları ve şebeke içi hizmetler için tahsis edilmektedir. Ulusal Numaralandırma Plânı'nda kısa numara bloğu, 100'den 199'a kadar olmak üzere yalnızca 100 adet tahsis kapasitesine sahip olup, telekomünikasyon sektöründe numaraların kıt kaynak olarak görülmesi, kısa numara bloğunun kısıtlı mevcut yapısı nedeniyle daha da öne çıkmaktadır. Halen, bu blokta bulunan numaraların bir kısmı, Türk Telekom ile bazı kamu kurum ve kuruluşlarının verdikleri hizmetler için kullanılmaktadır.

Kurumun kurulmasından önce kısa numara tahsisleri, Türk Telekom'un yetkisi dahilinde yapılmış olup, halihazırda tahsisli bulunan 58 numaranın 55'inin tahsisi Türk Telekom tarafından gerçekleştirilmiştir. Kurumun kurulmasından sonra bazı bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları, vermek istedikleri yerel veya ulusal hizmetler için Kuruma kısa numara tahsisi başvurusunda bulunmuşlardır. Yapılan bu başvuruların sayısı ve bu başvurular içinde yer alan bazı hizmetlerin kamunun büyük bir kısmının menfaatini ilgilendirdiği göz önünde bulundurularak, kısa numaraların

tahsis, kullanım ve geri alımına ilişkin usûl ve esasların hazırlanmasının uygun olacağı değerlendirilmiş, “Üç Haneli Kısa Numaralara İlişkin Usûl ve Esaslar” Haziran-2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Söz konusu usûl ve esaslar, 2004 yılında yürürlüğe girecek olan “Numaralandırma Yönetmeliği”nin ekinde de yer almakta olup, bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile geçerliliğini yitirecektir.

Yapılan Üç Haneli Kısa Numara Tahsisleri:

- 1) Bazı kısa numara tahsis başvurularının kamunun büyük ölçüde menfaatini ilgilendirmesi nedeniyle bu başvurular, yürürlüğe giren “Üç Haneli Kısa Numaralara İlişkin Usûl ve Esaslar” çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü’ne, ülkemizde yolcu ve yük taşımacılığı yapan otoyolu ile karayolu kullanıcılarının trafik kazası, yangın, sağlık hizmeti, araç arızası veya yol kapanması gibi durumlarda yardım talebinde bulunabilmelerini teminen, “159” kısa numarası, ücretsiz aranabilir olarak tahsis edilmiştir.
- 2) Tahsis edilen üç haneli kısa numaralardan birisi de “152” olmuştur. Söz konusu numara, ülkemizde faaliyet gösteren GSM-1800 mobil telefon işletmecisi İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş.²’ye, “Aria Rehber Hizmeti” için tahsis edilmiştir.
- 3) 2003 yılı içerisinde Kuruma yapılan ve bunlar dışında kalan 5 kısa numara başvurusu, “Üç Haneli Kısa Numaralara İlişkin Usûl ve Esaslar” çerçevesinde değerlendirilerek, “acil çağrılar için tahsisli başka kısa numara bulunması, söz konusu hizmetin kamu yararına olma özelliğinin azami düzeyde görülmemesi, yüksek çağrı potansiyeline sahip olmadığının değerlendirilmesi, hizmet için alternatif numaralandırma çözümünün bulunması veya hizmetin yerel olarak sunulması” gibi nedenlerle reddedilmiştir.
- 4) Üç haneli kısa numaralarla ilgili olarak 2003 yılı içerisinde gerçekleştirilen diğer bir düzenleyici işlem de “153 Alo Zabıta” hattına ilişkin olmuştur. Bazı illerde,

² İş-Tim Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş., 19 Şubat 2004 tarihinde Aycell Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş. ile birleşerek TT&TİM İletişim Hizmetleri A.Ş. adını almıştır.

söz konusu numara üzerinden sunulan hizmetin kapsamının genişlemesi nedeniyle, “153” numarasının ismi, “153 Alo Büyükşehir/Belediye” şeklinde değiştirilmiştir.

3.1.4. Tüketici hakları düzenlemeleri

Tüm regülasyon otoritelerinin kuruluş amaçlarından biri de ilgili sektördeki rekabeti yaygınlaştırarak, tüketici tatminini en üst seviyede sağlamaktır. Bu amaçla yapılan düzenleme ve denetlemelerle tüketicilerin korunması sağlanarak, tüketici şikayetleri işletmecilere iletilerek çözümünün takibi yapılacaktır.

Telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin olarak tüketicileri koruma görevi 2813 sayılı Kanun’un değişik 7 nci maddesi ile Kuruma verilmiştir.

3.1.4.1. Tüketici ve kullanıcı hakları yönetmeliği

Telekomünikasyon sektöründe kullanıcıların hakları ve hizmet sağlayıcıların yükümlülüklerine ilişkin bir düzenleyici çerçeve oluşturmak amacıyla, Avrupa Birliği Direktifleri, ülke uygulamaları, ülkemizdeki telekomünikasyon kullanıcılarının karşılaşılabileceği sorunlar ve tüketici şikayetleri gibi faktörlerin değerlendirilmesi suretiyle taslak yönetmelik hazırlanmış, sektörden ve kamu kuruluşlarından konuyla ilgili görüş ve değerlendirmeler alınmıştır. Taslak Yönetmelikte, Kullanıcı/Tüketici Hakları, Abonelik Sözleşmeleri, İşletmecilerin Yükümlülükleri, Faturalandırma gibi konularda usûl ve esaslar belirlenmek suretiyle tüketici ve kullanıcıların söz konusu hususlarda karşılaşılabileceği sorunlar çözümlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 2004 yılı içinde yayımlanması plânlanmaktadır.

3.1.4.2. Veri güvenliği ve kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması hakkında yönetmelik

Özel hayatın gizliliğine ilişkin temel hakların korunması amacıyla genel nitelikli olarak hazırlanan 95/46/EC sayılı AB Direktifi ve mezkur Direktifte öngörülen güvencelerin, telekomünikasyon sektöründe tam ve etkin bir biçimde uygulamaya

konulması amacıyla yayımlanan 97/66/EC ve 2002/58/EC sayılı AB Direktifleri esas alınarak, işletmecilerin faturalandırma işlemleri için kullanıcılar hakkında tuttukları her türlü kişisel bilgi ile arama trafiğine yönelik verilerin, saklanma sürelerinin ve kimlere hangi şartlarda açıklanacağına ait esasların belirlenmesi, haberleşmenin güvenli ve gizli bir biçimde sağlanabilmesi için altyapı ve işletmecilik konularında alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi hususunda yönetmelik çalışması tamamlanmış, Resmi Gazetede yayınlanma aşamasındadır.

3.1.4.3. GSM telefon aboneliğine ilişkin usûl ve esaslar hakkında yönetmelik

Bilindiği üzere cep telefonu aboneleri, abonelik sözleşmesini feshetmek istedikleri takdirde, bu taleplerini GSM işletmecisinin tam yetkili bayilerine yazılı olarak veya müşteri hizmetlerini arayarak ya da internet aracılığı ile bildirerek hattını görüşmelere kapatırma imkanı, 27 Eylül 2002 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren “GSM Telefon Aboneliğine İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile sağlanmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 5 inci maddesinde 16 Temmuz 2003 tarihinde yapılan değişiklikle, aboneliklerini fesheden tüketicilerin talep etmeleri halinde hat iptali işleminin gerçekleşmesinden itibaren eski numaralarını arayanlara 60 gün süre ile yeni numaralarını duyuran sesli anons hizmetinden yararlanma imkanı da sağlanmıştır.

3.1.4.4. Hizmet kalitesi hakkında yapılan çalışmalar

4502 sayılı Kanunun “Tanımlar” Başlıklı 1 inci Maddesindeki “Asgarî Hizmet Kavramı” içerisinde yer alan “Belirlenmiş Kaliteyi Haiz” olma özelliği, asgarî hizmetler ile hizmet kalitesi arasındaki ilişkiye açıkça işaret etmektedir; söz konusu hizmetlerin “makul bedel karşılığında” sunulması, ankesörlü telefonlar, rehber hizmetleri gibi konular da özellikle dar gelirli ve kırsal kesimdekilerin telekomünikasyon hizmetlerinden yararlanmasını sağlamak açısından hizmet kalitesi kavramıyla doğrudan ilişkili konulardır. Aynı kanunda hizmet kalitesinin lisans, alt yapı işletmeciliği, arabağlantı kavramları ile ilişkisine de dikkat çekilmiştir.

28 Mart 2001 tarih ve 24356 sayılı Ulaştırma Bakanlığı tarafından yayımlanan “Telekomünikasyon Hizmetleri Yönetmeliği”nde hizmet kalitesine ilişkin bir kısım hükümler yer almaktadır.

Bu yönetmeliğin eklerinde ise her bir hizmet için ayrı ayrı hizmet kalitesi kriterleri belirlenmiş ve kullanıcı ve abonelerin teknolojik ve uluslararası (ITU-T (Uluslararası Telekomünikasyon Birliği - Telekomünikasyon Standartizasyon Sektörü / International Telecommunication Union - Telecommunication Standardisation Sector) standartları ile Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (European Telecommunications Standards Institute / ETSI) standartları gelişmelere uygun bir hizmeti alabilmesi için Kurumun bu hususları denetlemeye yetkili olduğu vurgulanmıştır.

Telekomünikasyon Kurumu tarafından hazırlanan ve 28.08.2001 tarih ve 24507 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tarife Yönetmeliği de hizmet kalitesiyle ilgili bazı hükümleri kapsamaktadır.

Telekomünikasyon Hizmetleri Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat kapsamında hizmet kalitesi hususlarında yapılan şikayetler incelenmeye alınmakta ve bu şikayetler konu bazında değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra geçtiğimiz dönem içerisinde başlayan kiralık devrelerde hizmet kalitesine ve standartlarına ilişkin hizmet seviyeleriyle ilgili olarak yenileme çalışmalarına devam edilmektedir. Ayrıca, serbestleşme sürecinde büyük önem taşıyan ve işletmecilerin uyması gereken kalite standartlarını içeren yönetmelik çalışmasına devam edilmiş olup, söz konusu çalışmanın 2004 yılı içerisinde yürürlüğe konulması plânlanmaktadır.

3.1.4.5. Tüketici şikayetleri merkezi

Telekomünikasyon alanında faaliyet gösteren işletmecilerin sebep olduğu tüketici haklarının ihlaline dair tüketici şikayetlerinin değerlendirilerek, ihtiyaçlarının belirlenmesi ve tüketici menfaatlerinin daha iyi korunabilmesi amacıyla kurulmuş olan Tüketici Şikayetleri Merkezi'ne, 01.01.2003-31.12.2003 tarihleri arasında telefon (130 kısa numaralı), posta, e-posta, faks ve doğrudan merkeze gelerek; Baz

İstasyonları, GSM, PSTN, İthal İzni verilen cihazlar, Kablo TV v.b. konularında toplam 650 adet şikayet ve bilgi talebinde bulunulmuştur. Bu şikayet ve bilgi talepleri ile ilgili işlemler yapılmıştır.

3.1.4.6. Evrensel hizmetler / Asgari hizmetler düzenlemeleri

Günümüzde Asgari Hizmet (Universal Service), telekomünikasyon hizmetlerinden yararlanan kişisel kullanıcıların sayısını arttırmayı ve ülke sınırlarındaki, kırsal, uzak ve yüksek maliyetli alanlar dahil, tüm hanelere temel telekomünikasyon hizmetlerinin götürülmesini amaçlayan bir kamusal politika alanı olarak tanımlanmaktadır. Bu politika ile aynı zamanda, kişisel kullanıcılara veya belirli kullanıcı gruplarına (düşük gelirli aileler, yüksek maliyetli alanlarda yaşayanlar, engelliler vb.) telefon hizmetlerinin karşılayabilecekleri fiyatlarda sunulması hedeflenmektedir.

4502 sayılı Kanun’la değişik 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununda Asgari Hizmet kavramı “Tanımlar” kısmında;

“Asgari Hizmet: Bakanlık tarafından Kurumun ve işletmecilerin görüşleri alınmak suretiyle konu ve kapsamı belirlenen, coğrafi konumlarından bağımsız olarak Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde herkes tarafından erişilebilir, belirlenmiş kaliteyi haiz ve herkesin karşılayabileceği şekilde, makul bedel karşılığında sunulacak olan ve ankesörlü telefon, acil telekomünikasyon hizmetleri ve telefon rehber hizmetlerini de ihtiva eden asgari evrensel hizmet türleri”

şeklinde ifade edilmiş olup; burada Avrupa Birliği müktesebatında “Evrensel Hizmet” olarak yer alan tanım ve kapsam benimsenmiştir.

4502 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde de Asgari Hizmetlerin dünya genelindeki uygulamalarında temel alınan “Asgari hizmetlerin belli teknik ve ekonomik koşullar çerçevesinde makul ücretle karşılanabilecek bir bedelle sağlanması” hükmü getirilmektedir. Yine aynı maddede, dünyadaki Asgari Hizmet uygulamalarına paralellik arz ederek, bu hizmetten yararlandırılması plânlanan özel olarak belirlenmiş sosyal gruplardan söz edilmekte ve ”özürlü, yaşlı ve sosyal açıdan

korunmaya muhtaç diğer kesimlerin özel ihtiyaçlarının dikkate alınması ve Kurum tarafından belirlenen ilkeler, kurallar ve şartlar uyarınca kullanıcılara ekonomik avantajlar ihtiva eden programlar sunulması” şart koşulmaktadır.

4502 sayılı Kanun ile Asgari Hizmete ilişkin asli politikanın belirlenmesinden Ulaştırma Bakanlığı sorumlu kılınmış ve Kurum da görüş oluşturma bağlamında Asgari Hizmet politikasıyla ilişkilendirilmiştir.

Evrensel (Asgari) Hizmete ilişkin düzenlemenin tamamlanabilmesi için öncelikle gerekli yasal düzenlemenin gerçekleştirilebilmesi gerekmekte olup; 2003 yılı içerisinde yapılan çalışmalarla yasal çerçevede yer alması gereken hususlar belirlenerek, Bakanlık tarafından yürütülen “Elektronik Haberleşme Kanun Taslağı”na katkıda bulunulmuştur.

3.1.5. Rekabetin sağlanmasına yönelik düzenlemeler

3.1.5.1. Etkin piyasa gücüne sahip işletmecilerin belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar hakkında tebliğ

Telekomünikasyon sektörünü, ekonominin diğer sektörlerinden ayıran birçok özelliği bulunmaktadır. Telekomünikasyon sektörü, temel olarak büyük çapta yatırım gerektiren ve batık maliyet olarak da nitelendirilebilecek bir ağ yapısına ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu şebekenin işleticisi de genelde doğal ve/veya yasal tekel konumunda çalışmakta olup, sektörünün rekabete açılabilmesi için sektöre özgü düzenlemelere gereksinim bulunmaktadır. Bu çerçevede ara bağlantı, erişim fiyatlaması gibi hususların Etkin Piyasa Gücü (EPG) kavramı aracılığıyla düzenlenmesi sektöre yeni girecek işletmeler açısından büyük önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, sektörün rekabete açılmasında, düzenlenecek olan ilgili piyasanın sınırlarının çizilerek söz konusu piyasadaki işletmecilerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla 1997/33/EC Numaralı Avrupa Birliği Direktifi (Arabağlantı Direktifi / Interconnection Directive) baz alınarak ve 2002/21/EC sayılı Çerçeve Direktif (Framework Directive)’ten yararlanılmak suretiyle “Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecilerin Belirlenmesine İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında

Tebliğ”, 03.06.2003 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Söz konusu tebliğle, ilgili telekomünikasyon pazarında faaliyette bulunan işletmecilerin hangi kriterler kullanılmak suretiyle tespit edileceği belirlenmiştir.

Söz konusu Tebliğin yayımlanmasını müteakiben, ilgili telekomünikasyon piyasasında faaliyette bulunan işletmeciler arasından EPG sahip olan işletmeci veya işletmeciler belirlenmiştir. Telekomünikasyon Kurulu’nun 21.08.2003 tarihinde aldığı kararla GSM Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri Piyasasında Turkcell, GSM Mobil Çağrı Sonlandırma Hizmetleri Piyasasında da Turkcell ve Telsim Etkin Piyasa Gücüne sahip işletmeciler olarak tanımlanmışlardır. Bu karar, 11.09.2003 tarih ve 25226 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Telekomünikasyon hizmetleri piyasasında, etkin piyasa gücüne sahip olan işletmeci veya işletmecilerin tespit edilmesiyle, EPG’ye sahip işletmecilere belirli yükümlülükler getirilerek ilgili telekomünikasyon piyasaları düzenlenmeye çalışılmıştır.

3.1.5.2. Hakim konumda bulunan işletmecilerin belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar hakkında tebliğ

406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun 4502 sayılı Kanunla değişik 29 uncu maddesinde Kurumun ilgili telekomünikasyon hizmetlerinde, bir işletmecinin hukuki veya fiili bir tekel olduğunun veya ilgili hizmet veya coğrafi piyasada hâkim konumda bulunduğunun Kurum tarafından belirlendiği hallerde, hat ve devre kiralari da dahil olmak üzere ücretlerin hesaplanma yöntemlerini ve üst sınırlarını, makul ve ayırım gözetmeyen şartlarla, 30 uncu maddede belirlenen genel ilkeler çerçevesinde çıkarılacak yönetmelikler, tebliğler ve sair idarî düzenlemeler, imtiyaz sözleşmeleri ve telekomünikasyon ruhsatlarının hüküm ve şartları da gözetilerek tayin ve tespit etmeye yetkili olduğu ifade edilmiştir.

İşletmecinin kullanıcılara sunduğu telekomünikasyon hizmetlerinde uygulanacak tarifelerin onaylanmasına ve denetlenmesine yönelik usûl ve esaslarının belirlenmesi amacıyla Tarife Yönetmeliği, 28 Ağustos 2001 tarihinde 24507 sayılı Resmi Gazete

ile yayımlanmıştır. Bu çerçevede Tarife yönetmeliğinin ilgili piyasada Hakim Konuma ve/veya Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecilere uygulanabileceği görülmektedir.

Ancak söz konusu işletmecilerin hangi kriterler kullanılarak belirleneceği, hakim konumda bulunan işletmecilerin nasıl duyurulacağı veya bu işletmecilerin hakim konumda bulunup bulunmadığı yönündeki taleplerinin nasıl değerlendirileceği hususlarındaki usûl ve esaslar Kanunda ve Tarife Yönetmeliği'nde belirtilmemiştir. Bu amaçla "Hakim Konumda Bulunan İşletmecilerin Belirlenmesine İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğ" hazırlanarak 03.06.2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Tebliğ'le birlikte Hakim Konumda bulunan işletmecilerin belirlenmesi hususunda şeffaf, anlaşılabilir kriterler saptanmıştır. Hakim Konumda bulunan işletmecilerin belirlenmesiyle ilgili kriterler, söz konusu tebliğin 5 inci maddesinde açık ve anlaşılabilir şekilde belirtilmiştir. Bu kapsamda, GSM telefon hizmetleri piyasasında hakim konuma sahip işletmecinin belirlenmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

3.1.5.3. Rekabet Kurumu ile işbirliği faaliyetleri

Telekomünikasyon Kurumu ile Rekabet Kurumu arasında sektörün düzenlenmesi boyutunda oldukça yoğun bir işbirliği yaşanmaktadır. Yaklaşık olarak iki yıllık zaman dilimindeki işbirliği ve iş yükü dikkate alındığında, bu yoğun ilişkinin giderek artacağı şeklinde bir değerlendirme yapmak yanlış olmayacaktır. Bilindiği üzere, Telekomünikasyon Kurumu ile Rekabet Kurumu arasında hali hazırda sağlıklı bir şekilde yürütülen işbirliği bulunmaktadır. Bu çerçevede, Rekabet Kurumu, telekomünikasyon sektöründe yürüttüğü soruşturmalarla ilgili Kurum görüşüne, Kurum da sektördeki rekabeti etkileyebilecek düzenlemeler öncesinde Rekabet Kurumunun görüşüne başvurmaktadır. Uygulamada şu ana kadar herhangi bir sorunla karşılaşılmasına rağmen, ileride meydana gelebilecek sorunların önlenmesi amacıyla bir Protokolün hayata geçirilmesi, her iki Kurum tarafından da faydalı olarak mütalaa edilmiş ve hazırlanan "Rekabet Kurumu ile Telekomünikasyon Kurumu Arasındaki İşbirliği Hakkındaki Protokol", 16.09.2002 tarihinde her iki tarafın Kurul Başkanlarınca imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

2813 sayılı Telsiz Kanununun 4502 sayılı Kanunla değişik "Telekomünikasyon Kurumunun Görevleri" başlıklı 7 nci maddesinin (1) bendinde zikredilen yasal çerçeve her ne kadar iki Kurum arasındaki ilişkiyi genel olarak düzenlemekte ise de, uygulama esnasında işbirliğinin etkin bir şekilde sağlanabilmesi açısından bir protokolün gerekliliği Kamuoyunca da paylaşılmıştır. Bu kapsamda söz konusu Protokol'de de belirtildiği gibi hedeflenen, tarafların telekomünikasyon sektöründe serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamının tesisine ve geliştirilmesine yönelik yetki ve görev alanlarına giren konuların daha etkin bir şekilde ele alınmasına ilişkin usûlün belirlenmesi; işletmecilerin, şikayetlerini veya bildirimlerini, her iki Kuruma veya Kurumlardan birine götürerek birbirleriyle çelişebilecek nitelikte ve/veya kendisi için en uygun yönde kararlar aldırma amacıyla hareket etmelerinin engellenmesi; ilgili mevzuat ve kavramların yorumlanmasında müşterekliğin sağlanması ve karşılıklı işbirliği ile bilgi aktarımına yönelik kararların alınmasını sağlamak olmuştur.

Söz konusu Protokol uyarınca daha önce sektörün düzenlenmesi boyutunda oldukça yoğun bir şekilde yaşanan işbirliği 2003 yılında da devam etmiş, telekomünikasyon sektöründe etkin bir rekabetin tesisi açısından önem taşıyan kablo TV, arabağlantı, kiralık devre tarifeleri, ADSL, birleşme ve devralmalar, menfi tespit ve muafiyet kararlarının alınması gibi birçok konuda karşılıklı görüş alış verişinde bulunulmaya devam edilmektedir.

3.1.6. Spektrum yönetimi

Frekans spektrumu, günümüzün artarak gelişen teknolojik ortamında, bir çok yeni ve gelişmekte olan teknoloji tabanlı endüstrileri için anahtar kaynak rolündedir. Aynı zamanda, frekans spektrumu, bir çok hizmetin insanlara sunulmasında kullanılan sınırlı doğal bir kaynaktır. Bu kaynaktan en üst düzeyde fayda sağlayabilmek için frekans spektrumunun etkili bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

Telekomünikasyon sektöründe, gerek karasal sistemler gerekse uydu sistemleri aracılığıyla, çok yakın zamanda üçüncü nesil mobil haberleşme sistemleri ve geniş bant internet erişimi gibi önemli yeni hizmetler sağlanıyor olacaktır. Aynı şekilde karasal ya da uydu sistemleri aracılığıyla sunulacak olan sayısal televizyon ve radyo

yayıncılığı da bir çok yeni hizmet ve uygulamanın geniş halk kitlelerine erişimini sağlayacaktır.

Frekans spektrumunun ticari kullanımının öneminin giderek artmasının yanı sıra, kamu hizmetlerinin insanlara sunulmasında frekans spektrumuna duyulan ihtiyaç da önemini korumaktadır. Acil durum hizmetlerinde bilgilerin sağlıklı olarak ve çok hızlı bir şekilde kriz merkezleri arasında aktarılması gerekmektedir. Bu durum özellikle ülkemiz gibi deprem kuşağında bulunan ülkeler için daha da önemli hale gelmektedir. Ticari kullanımların, kamu hizmetlerinin sunulmasının daha verimli ve etkili hale gelebilmesi için teknolojik çalışmalar sürmekte ve sonuç olarak bir çok ürün ortaya çıkmaktadır. Kaçınılmaz olarak, üretilen bu teknolojik cihazlar frekans spektrumu kullanımına olan talebi daha da arttırmaktadır. Frekans yönetimi politikaları ise, sadece teknik parametreler dikkate alınarak yapılamaz; bunun yanı sıra konunun ekonomik, politik, kültürel, sosyal ve sağlık açılarından da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Telekomünikasyon Kurumu, 2003 yılındaki radyokomünikasyon alanının spektrum yönetimi kesiminde yürüttüğü faaliyetlerinde yukarıda bahsedilen hususları dikkate alarak çalışmalarını sürdürmüş ve sektörle işbirliği içerisinde çalışmaya özen göstermiştir.

3.1.6.1. Düzenleme faaliyetleri

Telsiz faaliyetleri, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'na istinaden yayımlanmış olan "Telsiz Yönetmeliği", "Telsiz Çağrı Cihazları ve Halk Bandı Telsiz Cihazlarının Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik", "Otomatik Frekans Tarama Özellikli Telsiz Cihazları Yönetmeliği", "Taksi ve Servis Otobüsleri İşletmeleri Telsiz Sistemleri Yönetmeliği" ve "Telsiz Yayın Kontrolü (TYK) Yönetmeliği" çerçevesinde yürütülmektedir. Ancak uygulamalarda yaşanan sıkıntılar ve sektörden alınan talepler çerçevesinde, söz konusu yönetmeliklerin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Telsiz Yönetmeliklerinin revize edilmesi çalışmalarının yürütülmesi amacıyla Kurum bünyesinde “Telsiz Yönetmelikleri Çalışma Grubu” oluşturulmuştur.

Telsiz Yönetmelikleri Çalışma Grubu; yönetmelik gözden geçirme çalışmaları sırasında telsiz sektörünün görüşlerini dikkate alarak çalışmalarını tamamlayıp, söz konusu yönetmelikleri geniş kapsamlı tek bir yönetmelik altında toplayarak taslak bir yönetmelik hazırlamıştır.

Hazırlanan taslak yönetmelikte;

- Gelişen teknolojik gelişmeler ve kullanıcılardan ve sektörden gelen talepler doğrultusunda amatör telsizcilik konusu dışında kalan kara, deniz, hava ve uydu telsiz sistemlerinin kurulup işletilmesi izni, frekans tahsisi, denetlenmesine yönelik işlemlerin usûl ve esasları yeniden düzenlenmiş,
- Avrupa Birliği ile uyumluluğun sağlanması ve Halk Bandı Telsiz Cihazlarının bireysel lisanstan muaf tutulmasına ilişkin Avrupa Posta ve Telekomünikasyon Birliği ERC/DEC (98)16 kararına uygulanabilirlik kazandırılması bakımından; 2813 Sayılı Telsiz Kanununun 9 uncu Madde 3 üncü fıkrasında belirtilen hususlar dikkate alınarak, yürürlükteki “Telsiz Çağrı Cihazları ve Halk Bandı Telsiz Cihazlarının Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik”te, Halk Bandı telsiz cihazlarının Kurumdan herhangi bir kurma ve kullanma izni alınmaksızın kullanılabilmesi yönünde bir değişikliğe gidilmesini teminen, Halk Bandı Telsiz Cihazlarının Kurma ve Kullanma Esasları bölümü daraltılarak yeniden düzenlenmiş,
- Taksi ve Servis Otobüsleri İşletmecilerine, yürürlükteki Yönetmelik çerçevesinde verilmekte olan kapalı bir sistem kurma izninin (ortak kullanımlı-trunk vb.), hazırlanmakta olan “Yetkilendirme Yönetmeliği” ile bir çelişki oluşturulmaması bakımından, yürürlükten kaldırılması plânlanmış,
- “Yürürlükteki Telsiz Çağrı Cihazları ve Halk Bandı Telsiz Cihazlarının Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik” ile sistem kurma ve kullanım izni verilen telsiz çağrı sistemleri, bütünlük sağlanması amacıyla yeni yönetmelikte ele alınmış

olup, mevcut yönetmelik iptal edilerek, “Dar Bölge Telsiz Çağrı Sistemleri” başlığı altında düzenlenmesi plânlanmış,

- Ayrı bir yönetmelik ile sistem kurma ve kullanma izni verilen Otomatik Frekans Tarama Özellikli Telsiz Cihazlarının sistem kurma ve kullanma usûlleri yeniden gözden geçirilerek, sistem kurma ve kullanma usûl ve esasları gelişen durumlara göre yeniden belirlenmiş,
- “Telsiz Yayın Kontrolü (TYK) Yönetmeliği”, günümüz şartlarına uyumlaştırılması ve sadeleştirilmesi bakımından, telsiz yönetmeliği içerisinde daha sade ve yalın bir şekilde yer almıştır.

Hazırlanan yönetmelik taslağı, görüş ve önerilerin alınmasına esas teşkil etmek üzere ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Gelen görüşler doğrultusunda değerlendirme çalışmaları yapılarak hazırlanan son taslak yönetmelik bir ay süre ile Kurum internet sayfasında yayımlanacaktır. Kurum internet sayfasından alınacak muhtemel görüşlerin değerlendirilmesinden sonra hazırlanan “Telsiz Yönetmeliği”nin 2004 yılı içerisinde yayımlanması için çalışmalar sürmektedir.

3.1.6.1.1. Amatör telsizcilik yönetmeliği

Amatör telsizcilik faaliyetleri, 2813 sayılı Telsiz Kanunu’na istinaden 28.10.1991 tarih ve 21035 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Amatör Telsizcilik Yönetmeliği” çerçevesinde yürütülmektedir. Ancak uygulamalarda yaşanan sıkıntılar ve sektörden alınan talepler çerçevesinde mevcut yönetmeliğin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuş, Kurum bünyesinde yönetmelik revize çalışmaları yapılarak hazırlanan taslak yönetmelik ilgili kurum ve kuruluşlar, amatör telsiz dernekleri ve amatör telsizcilerin görüş ve önerilerinin alınması amacıyla Kurum internet sayfasında bir ay süreyle yayımlanmıştır. Bu süre zarfında alınan görüş ve öneriler doğrultusunda taslak yönetmelik yeniden gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Hazırlanan taslak yönetmeliğin 2004 yılının ilk çeyreğinde yayımlanması plânlanmaktadır.

3.1.6.1.2. Telsiz operatörleri sınav yönetmeliği

“Telsiz Operatörleri Sınav Yönetmeliği”ne göre deniz operatör sınavları sonucu verilen ehliyetnameler teknolojinin hızla ilerlemesi, GMDSS (Global Maritime Distress and Safety System) gibi yeni sistemlerin ortaya çıkması nedeniyle geçerliliğini yitirmiş olup, sınavlar, 18.10.1994 tarih ve 22085 sayılı “Küresel Deniz Tehlike ve Güvenlik Haberleşme Sistemi (GMDSS) Telsiz Operatör Ehliyetnameleri ve Sınav Yönetmeliği”ne göre yapılarak ehliyetnameler düzenlenmiştir. Kurum tarafından yürütülmekte olan gemilerin telsiz sövreyinin ve deniz telsiz operatör ehliyetname sınavlarının yapılarak, gerekli belge düzenleme ve yenileme işlemleri konusunda Telekomünikasyon Kurumu ile Denizcilik Müsteşarlığı arasında imzalanan yetki paylaşım protokolüne göre 01.05.2001 tarihinden itibaren yüzer araçların telsiz sövreyi, konu ehliyetname sınavlarının yapılması, belge düzenleme ve yenileme işlemleri, Denizcilik Müsteşarlığı tarafından yapılmaktadır. Müsteşarlık tarafından hazırlanan “Telsiz Operatör Yeterlikleri ve Sınav Yönetmeliği Taslağı” Kurum tarafından incelenerek, yapılan tespitler Denizcilik Müsteşarlığı’na bildirilmiştir. Denizcilik Müsteşarlığı tarafından sürdürülen yönetmelik çalışmaları halen devam etmektedir. Bu çalışmaların bitimini müteakip “Küresel Deniz Tehlike ve Güvenlik Haberleşme Sistemi (GMDSS) Telsiz Operatör Ehliyetnameleri ve Sınav Yönetmeliği”nin yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

Bu kapsamda, Denizcilik Müsteşarlığının çıkaracağı “Telsiz Operatör Yeterlikleri ve Sınav Yönetmeliği”nin Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra “Telsiz Operatörleri Sınav Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik”in yayımlanması plânlanmaktadır.

3.1.6.1.3. Kısa mesafe erişimli (alçak güçlü) telsiz sistemleri yönetmeliği

Halen yürürlükte olan “Kısa Mesafe Erişimli Telsiz Cihazlarının Temel Standartları ile Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik (TGM-STK-001)”in;

- Kısa Mesafe Erişimli Alçak Güçlü cihazlar ile ilgili CEPT/ERC/70-03 Tavsiye Kararı'nda yapılan değişikliklerden Ülkemizce uygun görülen hususları kapsamaması,
- Kurum tarafından hazırlanan “Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği” söz konusu cihazlar ile ilgili imalat ve ithalata esas alınacak temel standartları kapsamaması ve bu hususların söz konusu yönetmelikten (TGM-STK-001) çıkarılmasınının gerekmesi,

nedenleriyle iptal edilerek, yerine “KET-Kısa Mesafe Erişimli Telsiz Cihazlarının Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik” hazırlanmıştır. Bu yönetmeliğin 2004 yılının ilk çeyreği içerisinde yayımlanması plânlanmaktadır.

3.1.6.1.4. Ortak anten yönetmeliği

“Radyo ve televizyon dahil her türlü yayınların belirlenmiş emisyon noktalarından yapılabilmesini teminen, ortak anten sistem ve tesisleri kurulması ile ilgili usûl ve esasları tespit etmek” görevi 2813 sayılı Telsiz Kanununun 4502 sayılı Kanun ile değişik 7 inci maddesinin (k) bendine göre Kuruma verilmiştir.

Ortak anten sistemleri ile ilgili idari ve teknik düzenlemenin yapılabilmesi amacıyla Kurum bünyesinde “Ortak Anten Sistemleri Çalışma Grubu” kurulmuştur. Grubun çalışmaları sonucunda “Ortak Anten Sistem ve Tesislerinin Temel Standartları ile Kurma ve Kullanma Esasları Hakkında Yönetmelik Taslağı” hazırlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik taslağının hazırlanmasından sonra yürürlüğe giren 3984 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 4756 sayılı Kanun'un ortak anten sistemleri ile ilgili maddeleri uyarınca hazırlanan taslak yönetmelikte gözden geçirme çalışmaları yapılmıştır.

3.1.6.1.5. Kriptolu telsiz sistemleri yönetmeliği

2813 sayılı Telsiz Kanunu'na göre kamu kurum ve kuruluşlarının kriptolu telsiz sistemi kurma ve işletmesi ile bu cihazların standartları, imalatı, satışı, ithalatı veya

ihracatı için kripto onayının verilmesi, kullanımı, kaydının tutulması, denetlenmesi, kontrolü, bakım ve onarımı, hizmetten çıkarılmasında uygulanacak usûl ve esaslar ile yapılacak iş ve işlemlerin belirlenmesine ait “Kriptolu Telsiz Sistemleri Yönetmeliği”, Kurum koordinatörlüğünde, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (TÜBİTAK-UEKAE) temsilcilerinden oluşturulan çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır.

Kriptolu Telsiz Sistemleri Yönetmeliği'nin, 2004 yılının ilk çeyreğinde yayımlanması plânlanmaktadır.

3.1.6.1.6. Telekomünikasyon Kurumunun gelirlerinin tarh, bildirim, tahakkuk ve tahsilat usûl ve esasları hakkında yönetmelik

“Telekomünikasyon Kurumu'nun Gelirlerinin Tarh, Tebligat, Tahakkuk ve Tahsilat Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yürürlükten kaldırılarak yerine “Telekomünikasyon Kurumunun Gelirlerinin Tarh, Bildirim, Tahakkuk ve Tahsilat Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik” 07.11.2003 tarih ve 25282 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

3.1.6.1.7. Kişisel telsiz sistemlerine ilişkin sözleşme

“Yetkilendirmeye tabi olmayan telsiz sistemlerine frekans tahsisi yapılması, kurma ve kullanma izni verilmesi ve kontrolü ile ilgili olarak 2813 sayılı Telsiz Kanunu hükümleri ve genel mevzuat çerçevesinde telsiz ücretlerinin tahakkuk ve tahsiline ilişkin usûl ve esaslar ile tarafların yükümlülüklerini belirleyen sözleşme” düzenlenerek Bölge Müdürlükleri tarafından uygulamaya konulmuştur.

3.1.6.1.8. 2. Tip telekomünikasyon ruhsatı sahibi işletmecilere ilişkin sözleşme

“2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ile yetkilendirilmiş işletmecilerin, kendi alt yapı teçhizatları ile abone/kullanıcı terminalleri için 2813 sayılı Telsiz Kanununun 5 inci maddesi gereği Kuruma ödemek zorunda buldukları telsiz ruhsatname ve kullanma

ücretlerinin ne şekilde ödeneceğine ilişkin usûl ve esasların belirlenmesine ait sözleşme” düzenlenerek uygulamaya konulmuştur.

3.1.6.1.9. Ulusal radyo ve televizyon frekans plânları

Bilindiği üzere, 4756 sayılı Kanunla değişik 3984 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi Kuruma bazı yükümlülükler getirmiştir. Buna göre, Türkiye’de ulusal, bölgesel ve yerel çapta TV kanal ve radyo frekans plânları ile radyo ve televizyon yayınlarına esas olan frekans bantları ile ilgili çalışmalar yapma yetkisi, 2813 sayılı Telsiz Kanunu uyarınca Telekomünikasyon Kurumuna ait olup; Kurumun, 2813 sayılı Telsiz Kanununa uygun olarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, Türk Telekom ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak hazırlayacağı ulusal, bölgesel ve yerel çaptaki plânları Haberleşme Yüksek Kurulunun onayına sunması gerekmektedir.

Bu çerçevede, Kurum tarafından ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içerisinde hazırlanan analog ve sayısal ulusal radyo ve televizyon frekans plânları, 07.02.2003 tarihinde Haberleşme Yüksek Kurulu’na (HYK) sunulmak üzere HYK sekretaryasını yürüten Ulaştırma Bakanlığı Haberleşme Genel Müdürlüğü’ne gönderilmiştir. HYK, 2003 yılı içerisinde toplanmamış olup, 2004 yılı içerisinde toplanması beklenmektedir.

3.1.6.2. Frekans yönetimi ve telsiz haberleşmesine ilişkin toplantı ve uygulamalar

2003 yılı içerisinde radyokomünikasyon alanında Kurum görev, yetki ve sorumlulukları kapsamında bulunan konularla ilgili olarak yapılan ITU, CEPT, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (International Civil Aviation Organization / ICAO), Kuzey Atlantik Paktı Teşkilatı (North Atlantic Treaty Organisation / NATO) gibi uluslararası kuruluşların toplantılarına katılım sağlanmıştır. Bu toplantılarda görüşülen hususlara ilişkin toplantı sonuç raporları hazırlanmış ve bu raporlar ülke içerisindeki ilgili kurum ve kuruluşlara bilgi edinmeleri amacıyla gönderilmiştir.

3.1.6.2.1. Dünya Radyokomünikasyon Konferansı-2003 (WRC-03)

Dünya Radyokomünikasyon Konferansı (World Radiocommunication Conference / WRC), ITU tarafından her iki ya da üç yılda bir, üye ülke idarelerinin ve sektör üyelerinin katılımı ile düzenlenmektedir. WRC, ITU'nun radyokomünikasyon alanında yürüttüğü idari ve teknik çalışmalar ile ilgili bir konferanstır.

WRC'nin aldığı kararlar sonucunda ülkeler arasındaki frekans spektrumunun, yere göre durağan (Geostationary Orbit / GSO) ve yere göre durağan olmayan (non-GSO) uydu yörüngelerinin kullanım usûl ve esaslarının belirlendiği uluslararası bir antlaşma olan "Telsiz Tüzüğü (Radio Regulations)" gözden geçirilmekte ve gelişen teknolojiler ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda, gerekli olan değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişiklikler ITU'nun Konsey'i tarafından kabul edilen WRC gündem maddeleri bazında yapılmaktadır.

Bu kapsamda, 09.06 – 04.07.2003 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenen "Dünya Radyokomünikasyon Konferansı"na 147 ülkeden toplam 2.334 delege katılmıştır. Konferansta 51 gündem maddesi kapsamında tüm üye ülkelerinin radyokomünikasyon alanında yaptığı çalışmaları etkileyecek konular ele alınmıştır.

WRC-03'te ülkemizi temsil eden Kurum, ülke içerisindeki hazırlık çalışmalarının da koordinatörlüğünü yürütmüştür. Söz konusu konferansa Kurum koordinatörlüğünde, Genelkurmay Başkanlığı, Ulaştırma Bakanlığı (Haberleşme Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü), Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Denizcilik Müsteşarlığı, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü ve Türk Telekom ile koordineli olarak hazırlanılmış ve 1 yılı aşkın bir sürede yapılan hazırlık çalışmaları sonucunda konferansın her bir gündem maddesi için ayrı ayrı ülke görüşleri belirlenmiştir. Bu çerçevede, yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlardan iştirak eden 34 temsilci ile oluşturulan ülke görüşlerimizin doğrultusunda konferans aktif olarak takip edilmiştir.

Konferans sırasında yapılan çalışmalarda Yunanistan, Suriye, İran ve Rusya gibi komşu ülkelerle radyokomünikasyon alanındaki çalışmalar konusunda çeşitli değerlendirme toplantıları düzenlenmiş ve bazı ülkelerle ikili anlaşmalar imzalanmıştır.

3.1.6.2.2. Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı-2004 (RRC-04) / (ST-61 Plânının Revizyonu)

ITU bünyesinde, bugüne kadar farklı yayın hizmetleri için bölgesel konferanslar düzenlenmiş ve bu konferanslar sırasında bir takım anlaşmalar yapılmış olup, ülkelere tahsis edilen frekansların yer aldığı plânlar da bu anlaşmaların eklerinde yer almaktadır. Bunlardan Stockholm-61 Anlaşması (ST-61); 1961'de Stockholm'de imzalanmış, Avrupa Yayın Sahası (European Broadcasting Area / EBA) için Televizyon ve VHF/FM Radyo Yayın Frekansları Plânlarını içeren Ülkemizin de taraf olduğu bir anlaşmadır.

ITU tarafından düzenlenecek olan Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı, 2004 ve 2005 yıllarında olmak üzere iki oturumda gerçekleştirilecek olup, 10.05 – 28.05.2004 tarihlerinde Cenevre'de düzenlenecek ilk oturumunda teknik parametreler belirlenerek ülkelerin talepleri ile ilgili plânlama çalışmaları yapılacaktır. En erken 2005 yılının sonlarında yapılması plânlanan ikinci oturumda ise ST-61 ve Cenevre-89 (GE-89) Anlaşmaları arasındaki ilişki kurularak yeni bir anlaşma ve 174 - 230 MHz ve 470 - 862 MHz frekans bantlarındaki karasal sayısal yayımlar için frekans plânları yapılacaktır.

Söz konusu konferansa hazırlık amacıyla ülkemiz içerisinde yürütülen teknik ve idari çalışmaların koordinatörlüğünü Kurum yürütmektedir. Bu kapsamda 2003 yılı içerisinde RRC-04 ile ilgili olarak ITU ve CEPT tarafından düzenlenen toplantılar takip edilmiş ve ülke içerisindeki çalışmaların koordinasyonunun sağlanması ve ülkemiz ihtiyaçlarının gözden geçirilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla çeşitli koordinasyon toplantıları yapılmıştır. 2004 yılı içerisinde düzenlenecek ilk oturuma ilişkin taslak Avrupa Ortak Görüşleri incelenmiş olup, çalışmalar halen devam etmektedir.

3.1.6.3. Kamu güvenliği ile acil yardım haberleşme sistemleri

Ülkemizde son yıllarda meydana gelen doğal afetler ile bazı terör olayları, haberleşmenin önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Ancak, kamu güvenliği ve acil durum hizmeti yürüten kamu kurum ve kuruluşlarının ayrı ayrı haberleşme sistemleri kullanmaları ve bu sistemler arasında her hangi bir fiziki iletişim olmaması ayrı bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde kamu güvenliği ve acil yardım hizmeti sunan kamu kurum ve kuruluşlarının, hizmetlerini etkin ve verimli yürütmeleri, hızlı iletişim kurulması, kurumlar arası kesintisiz haberleşme imkanının sağlanması amacıyla bir çalışma yapılması ve bu çalışma sonuçları çerçevesinde politika üretilerek ilgili ve yetkili kurumlara iletilmesi gerekli görülmüştür. Telekomünikasyon Kurumu olarak söz konusu ihtiyaçlar 2001 yılında tespit edilmiş, Mart 2002’de çalışmalara başlanmış ve çalışmalara ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlar dahil edilmiştir.

Çalışmalarda, “Kamu Güvenliği ile Acil Yardım Haberleşme Sistemi Konsepti”nin oluşturulması ve konu konsept çerçevesinde uygulamanın geliştirilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Çalışmaların üç ayrı çalışma grubu tarafından yürütülmesi kabul edilmiş ve gruplar, “Kamu Güvenliği ile Acil Yardım Haberleşme Sistemi”nin ülkemizde kurularak kullanılabilmesi için araştırma ve çalışmalar yaparak, bilgi ve belge toplama, rapor yazma, sistemin kurulması için altyapının plânlanması ve kurulum senaryolarının tespiti ile sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara tavsiye etmekle görevlendirilmiştir.

Yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanan “Kamu Güvenliği ve Acil Yardım Haberleşme Sistemi Çalışma Grubu Raporu” ilgili kuruluşların görüşüne sunulmuş olup, 2004 yılı içerisinde konu çalışmaların tamamlanarak uygulamaya geçilmesi amaçlanmaktadır.

3.1.6.4. Güvenlik sertifikası uygulamaları

Sabit telekomünikasyon cihazlarının insan ve çevre sağlığı bakımından etkilerinin en aza indirilmesi amacıyla yapılan teknik ve idari çalışmalar sonucunda Resmi

Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan “10 kHz – 60 GHz Frekans Bandında Çalışan Sabit Telekomünikasyon Cihazlarından Kaynaklanan Elektromanyetik Alan Şiddeti Limit Değerlerinin Belirlenmesi, Ölçüm Yöntemleri ve Denetlenmesi Hakkındaki Yönetmelik” kapsamında çeşitli bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Bu bilgilendirme toplantılarında söz konusu yönetmeliğin uygulama usûl ve esaslarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşlarla yazışmalar yapılmıştır. 2003 yılı içerisinde, mevcut veya yeni kurulan sabit telekomünikasyon cihazlarının insan sağlığı açısından tehlike oluşturduğu yönünde ifade edilen tedirginlikler giderilmeye çalışılmış ve sorulara cevap verilmiştir.

Anılan Yönetmelik çerçevesinde; Bölge Müdürlükleri aracılığıyla yeni kurulacak sabit telekomünikasyon cihazlarına ilişkin başvurular kabul edilmekte, teknik incelemelerden geçen cihazlara ait dosyalar ilgili İl Mahalli Çevre Kurulu’na gönderilmektedir. Gerek görülmesi halinde ve mevcut iş plânı kapsamında belirli aralıklarla bilgilendirme amacıyla Bölge Müdürlüklerinden de İl Mahalli Çevre Kurullarının toplantılarına katılım sağlanmaktadır. İl Mahalli Çevre Kurulu tarafından yer seçimi ile ilgili görüş alındıktan sonra yapılan inceleme ve değerlendirme sonucu başvuruya konu edilen cihazın kurulabilmesi amacıyla Bölge Müdürlükleri tarafından “Geçici Onaylı Güvenlik Sertifikası” düzenlenmektedir. Daha sonra Bölge Müdürlüklerince yapılacak teknik ölçüm ve kontrollerin, Yönetmelik hükümleri açısından belirtilen güvenli alan içinde uygun bulunması halinde Güvenlik Sertifikası kat’i olarak onaylanmaktadır.

Ölçümlerde limit değerleri aştığı tespit edilen cihazın işletmecisi/işleticisine para cezası uygulanarak, 5 gün içinde cihazını limit değerlerine getirmesi gerektiği uyarısı yapılmaktadır. Bu sürenin sonundaki ölçümde limit değerlerinin yine de sağlanamadığı tespit edildiğinde ise, uygun değerler sağlanıncaya kadar cihazlar faaliyetten men edilmektedir. Ortamın limit değerlerinin aşılması halinde ise süre verilmeksizin limit aşımına neden olan sabit telekomünikasyon cihazının faaliyeti durdurulmaktadır.

Sabit telekomünikasyon cihazlarının denetimi de mevcut iş plânı kapsamında belirli aralıklarla yapılmaktadır. Ayrıca şikayet olması halinde de Yönetmelik kapsamında gerekli ölçümler yapılmaktadır.

3.1.6.5. Uydu sistemleri

Ülkemizce işletilen ve plânlanan TÜRK SAT Uydularının ve karasal sistemlerimizin uluslararası frekans koordinasyonu Kurum tarafından ITU ve ilgili ülkeler nezdinde Türk Telekom ile müştereken yürütülen çalışmalarla yapılmıştır.

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü (TÜBİTAK - BİLTEN) tarafından teknoloji transferi ile üretilen ve ilk Türk gözetleme uydusu özelliğini taşıyan BİLSAT, 27.09.2003'de fırlatılmıştır. Ülkemiz için önemli bir teknolojik adım olarak değerlendirilen BİLSAT'ın ITU nezdinde frekans koordinasyon işlemleri Kurum tarafından yapılmış ve çalışmalar halen devam etmektedir.

2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı kapsamında bulunan uydu yer istasyonlarının ve VSAT terminallerinin frekans tahsisi ve ruhsatlandırma işlemleri yapılmıştır.

3.1.6.6. Kara, hava, deniz, yayın (BC) sistemleri

Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ile koordineli olarak hava limanlarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere, 108-118 MHz frekans bandında çalışan hava seyrüsefer (S/S) yardımcı ve 118 - 137 MHz frekans bandında çalışan hava mobil sistemlerine (Instrument Landing System/Distance Measurement Equipment - ILS/DME, VHF Omni Range - VOR/DME, TACTical Air Navigation / TACAN, Automatic Terminal Information Service / ATIS, Operation Control / OPC) yapılan frekans tahsislerinin ITU ve ICAO nezdinde uluslararası frekans koordinasyonu sağlanmıştır.

Ülkeler hava seyrüsefer haberleşmesi frekans bandında, frekans tahsisi yaparken sistemlerin birbirini enterfere etmemesi için ICAO tarafından belirlenen kriterlere uymak zorundadırlar ve tahsis yapılan frekansları ICAO/FMG (International Civil

Aiviation Organization/Frequency Management Group) üyesi ülkeler ile koordine etmek zorundadırlar. EUROCONTROL tarafından geliştirilmiş ve hava seyrüsefer haberleşmesi frekans plânlamasında birçok Avrupa ülkesi tarafından kullanılan bir program olan MANIF 3.00 programı tedarik edilmiştir. Bu program ilgili ICAO kriterlerini otomatik olarak hesaplamakta ve ICAO tarafından kabul görmektedir.

ICAO tarafından Mayıs 2003'te yayımlanan ICAO COM2, COM3, COM4 tabloları incelenmiş olup konu tablolara girilmemiş olan hava frekanslarımızın ICAO/COM tablolarına kayıt ettirilmesi sağlanmıştır.

Deniz sistemleri ile ilgili olarak yüzer araçların yeni kayıt, değişiklik ve iptal işlemleri ITU'ya bildirilerek uluslararası frekans koordinasyonu işlemleri yapılmıştır.

Kara sistemleri için uluslararası frekans koordinasyonu işlemleri yapılmış ve çeşitli karasal sistemler için frekans plânlama ve tahsisleri yapılmıştır.

Radyo ve televizyon sistemleri için çeşitli ülkelerle frekans koordinasyonu işlemleri yapılmış ve ulusal radyo ve televizyon frekans plânının yer alan frekansların uluslararası frekans tescil işlemlerine başlanılmıştır.

3.1.6.7. Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmaları

Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmaları kapsamında Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin 14.12.1998 tarih ve 128/1999/EC sayılı “Birlik içerisinde bir üçüncü nesil mobil ve telsiz haberleşme sistemi (3G/UMTS) koordineli olarak oluşturulması” başlıklı kararı ve yine Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin 07.03.2002 tarih ve 676/2002/EC sayılı “Avrupa Birliği içerisindeki telsiz spektrumu politikaları için bir düzenleme çerçevesi” başlıklı kararı hakkında Avrupa Komisyonu ile çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda Milli Frekans Plânımızın, Avrupa Frekans Bilgi Sistemine (Eurepan Frequency Information System /EFIS) girişinin yapılması için teknik ve idari çalışmalar yapılmıştır.

3.1.7. Teknik düzenleme ve standardizasyon

3.1.7.1. Yönetmelik ve düzenlemeler

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında gerçekleştirilen Gümrük Birliği çerçevesinde, ticarete teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin Topluluk mevzuatının ülkemiz iç mevzuatına yansıtılması, bu konuda ülkemiz iç mevzuatına dahil edilecek yeni mevzuatın uygulanmasına yasal zemin hazırlanması ve bu suretle uluslararası normlara uygun, diğer bir ifade ile insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından asgari güvenlik koşullarına sahip ürünlerin üretimi ve piyasaya arzının sağlanması ve ayrıca, bu amaçların gerçekleştirilmesi bakımından gerekli olan uygunluk değerlendirme prosedürleri, uygunluk değerlendirme kuruluşları, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi ile bu konularla ilgili olarak yapılacak bildirimlere ilişkin düzenlemelerin yapılması ve başta üretici olmak üzere, tarafların yükümlülüklerinin belirlenmesi amacıyla 4703 sayılı “Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanmasına Dair Kanun” ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından ilgili 4 adet Yönetmelik yayımlanmıştır.

3.1.7.1.1. TTTE (Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları) Yönetmeliği

Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları çerçevesinde Ulusal Programda “Malların Serbest Dolaşımı” başlığı altında yer alan; ithalat ve imalat rejimindeki uygunluk değerlendirme prosedürlerinin düzenlenmesini ve CE markalamasını kapsayan, telsiz ve telekomünikasyon sektörünün tam serbestliğinin sağlanması, yeni cihazların piyasaya kısa sürede yerleşmesi ve böylece teknolojik gelişmelerinin hızlanmasını amaçlayan, Avrupa Birliği tarafından yayımlanmış telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarının ve bunların uygunluğunun karşılıklı tanınması konusundaki Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 09.03.1999 tarihli 1999/5/EC sayılı Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları (TTTE) (Radio&Telecommunications Terminal Equipment / R&TTE) Direktifi ile ilgili olarak Kurum tarafından hazırlanan “Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği”

11.05.2003 tarih ve 25105 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Yönetmelik; 11.05.2004 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olup, 11.05.2005 tarihine kadar eski ve yeni mevzuat birarada uygulanacaktır. 11.05.2005 tarihi itibari ile de tamamen TTTE Yönetmeliği uygulanacaktır.

Avrupa Birliği R&TTE Direktifinin adaptasyon metni, TTTE Yönetmeliği;

- Mevcut radyokomünikasyon ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarına uygulanan yönetmeliklerin, yeni teknolojiyi, piyasadaki gelişmelerin ve şebeke mevzuatından kaynaklanan pazarda meydana gelen değişikliklerin karşılanması,
- Telekomünikasyon ekipmanı için açık ve rekabetçi bir ortak pazar yaratılması,
- Telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarından kaynaklanan insan sağlığına ve çevreye zararlı muhtemel etkilerinin önlenmesi,
- Avrupa'da gün geçtikçe artan orana sahip engellilerin telekomünikasyon hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarının sağlanması,
- Radyo spektrumunun daha etkin kullanımının sağlanması,
- Tek bir pazar oluşturmanın önemli unsuru olan ve üretim maliyetlerinin aşağı çekilmesinde etkin rol oynayan Avrupa düzeyinde harmonize standartların hazırlanması,
- İlgili temel gerekliliklere uygun olan telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarının serbest dolaşımına izin verilmesi,

hususları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Yönetmeliğin amacı, telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarının sahip olması gereken asgari güvenlik koşullarına ilişkin temel gereklere uygun olarak piyasaya arz edilmelerini teminen takip edilmesi gereken uygunluk değerlendirme

prosedürlerini, onaylanmış kuruluşların görevlendirilmesinde dikkate alınacak asgari kriterleri, piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.

Yönetmelik;

- Ekipmanların temel gerekleri ve uygulanacak standartlarını,
- Piyasaya arz koşullarını,
- Uygunluk değerlendirme prosedürlerini,
- Uygunluk değerlendirme faaliyetlerinde bulunacak onaylanmış kuruluşlara ilişkin esasları,
- Piyasa gözetimi ve denetimini,
- Güvenli olmayan cihazların piyasaya arzının yasaklanmasını, toplatılmasını veya bertarafını,
- CE uygunluk işaretinin ilişitirilmesi ve kullanılmasını

İçeren konuları düzenlemektedir.

3.1.7.1.2. TTTE yönetmeliği çerçevesinde yapılan düzenlemeler

TTTE Yönetmeliği çerçevesinde;

- Telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarının piyasaya arzı veya dağıtım aşamasında veya piyasada iken, ilgili teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olup olmadığının gözetimi ve denetimine ilişkin usûl ve esaslar ile alınacak önlemleri, piyasa gözetimi ve denetimi konularında, Kurumun görev, yetki ve sorumlulukları ile üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini düzenlemek amacıyla “Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik” hazırlanmıştır.
- Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları Yönetmeliği kapsamında uygunluk değerlendirme faaliyeti gösterecek onaylanmış kuruluşlarla ilgili usûl ve

esasları düzenlemek amacıyla “Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik” hazırlanmıştır.

Ayrıca, Avrupa’daki uygulamalar ve Türkiye’deki stratejiler doğrultusunda, “Onaylanmış Kuruluşlara Dair Taslak Yönetmelik” gereği, onaylanmış kuruluş adaylarının teknik yeterlilik, tarafsızlık ve bağımsızlıklarının uygunluğunu tespit etmek için yapılacak iş ve işlemlerde, TTTE Yönetmeliği kapsamında üretilmesi ve “Uygunluk İşareti” taşınması gereken cihazlarla ilgili uygunluk değerlendirme faaliyetini yürütecek onaylanmış kuruluş adaylarının yeterliliklerinin değerlendirilmesi ve denetlenmesi için, Kurum ile ulusal akreditasyon kuruluşu olan Türkiye Akreditasyon Kuruluşu (TÜRKAK) arasında “Telekomünikasyon Kurumu ile Türk Akreditasyon Kurumu Arasında Onaylanmış Kuruluşların Değerlendirilmesi ve Denetlenmesi Hakkında Protokol” imzalanarak 09.12.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

3.1.7.1.3. Türkiye’de kalite altyapısının desteklenmesi projesi

Hazırlanan Taslak Yönetmeliklerin, Avrupa’daki uygulamaları ile karşılaştırılması ve eksik kalan hususların tamamlanması amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı aracılığı ile Kısa Dönem Danışmanlık Hizmetinden yararlanmak üzere “Türkiye Kalite Altyapısının Desteklenmesi Projesi” ne başvurulmuştur. Avrupa Komisyonu ve TBMM tarafından onaylanan “Türkiye’de Kalite Altyapısının Desteklenmesi Projesi”, Türkiye ile AB arasında ticarete teknik engellerin kaldırmasını teminen;

- Teknik uyum sürecinin kolaylaştırılması,
- Türkiye’nin kalite altyapısının AB koşullarına uyumlu hale getirilmesi,
- Üreticilerimizin, kendi kapasiteleri dahilinde kalite gerekleri ile uyumlu mal üretmeleri konusunda desteklenmesi ve
- Türk özel sektörü, kamu sektörü ve tüketiciler arasında AB mevzuatının uyumlaştırılmasının önemi konusunda kamuoyu yaratılması amacını taşımaktadır.

Proje başvurusu Avrupa Birliği tarafından değerlendirilerek kabul görmüş ve ücretsiz “Kısa Dönem Uzman Desteği” kapsamında “Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanlarının Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik”, “Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları için Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik” ve “Kurulacak olan Piyasa Gözetim Laboratuvarının İç Mimari Projesi” ile ilgili 5’er günlük uzman desteği alınmıştır.

3.1.7.1.4. Türkiye-AB mali işbirliği projesi

Projenin genel amacı, Topluluk Mevzuatı adaptasyonuna ve uygulama kapasitesinin artırılmasına katkıda bulunmaktır.

Özel amaçları ise;

- Türk İdaresinin ve diğer ilgili kurumların Ulusal Programın uygulanmasındaki teknik ve idari kapasitelerini güçlendirmek,
- Türkiye’de katılım öncesi AB mali yardımını kolaylaştırmak için “Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi”nin oluşumu ve çalışmasını desteklemek,
- Türk üniversitelerini, meslek birliklerini ve diğer ilgili kurumları destekleyerek, AB katılım süreci ile ilgili konularda uzmanlık ve eğitim kapasitesini geliştirmek ve
- Türk kamuoyunda AB, AB - Türkiye ilişkileri ve katılım süreci ile ilgili genel bilinç düzeyini artırmaktır.

Uygunluk Değerlendirme ve Piyasa Gözetimi ile ilgili altyapı ve ürünlere CE Markalaması gerektiren uyumlaştırılan mevzuatların yürürlüğe girebilmesi için Avrupa Birliği tarafından Mali İşbirliği - Fiziki Altyapının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında üye ülkelere gerekli olan alt yapının desteklenmesi amacıyla mali yardım yapılmaktadır. Türkiye AB 2003 yılı mali işbirliği programı kapsamında Türkiye’ye yatırım amacıyla ayrılan, 12 milyon Euro’nun yapılan toplantılardaki değerlendirmeler sonucunda; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile birlikte Telekomünikasyon Kurumu arasında paylaştırılmasına karar verilmiştir. Söz

konusu Projeler yatırım amaçlı olup, toplam miktarın %75'lik kısmı Avrupa Birliği tarafından; %25'lik kısmı da yatırımın yapılacağı kamu kurum ve kuruluşları tarafından karşılanacaktır.

Mali İşbirliği - Fiziki Altyapının Güçlendirilmesi Projesi kapsamında, Kurumun piyasa gözetimi faaliyetlerini yürüteceği mevcut laboratuvarının alt yapısının güçlendirilmesi için 4.8 milyon Euro ve TTTE Taslak Yönetmeliği kapsamında onaylanmış kuruluş adaylarının uygunluk değerlendirme faaliyetlerini yerine getireceği mevcut laboratuvarlarının alt yapısının güçlendirilmesi için 1.1 milyon Euro olmak üzere toplam 5.9 milyon Euro yardım için Kurum tarafından yerine getirilmesi gereken ön koşullarla ilgili çalışmalar devam etmektedir.

3.1.7.2. Uygulamalar

3.1.7.2.1. Adliye ve Emniyet güçleri ile yürütülen faaliyetler

Çeşitli Mahkemeler, Emniyet Müdürlükleri ve Savcılıklardan 2003 yılında, 225 adet dosya ve eklerinde 7.800 adet GSM cep telefonu IMEI numarası gelmiş olup, bunların kaçak olup olmadığı veri bankamızda sorgulaması yapılarak, ilgili birimlere cevapları verilmiştir.

3.1.7.2.2. Cihaz test işlemleri

Kurumda bulunan Cihaz Test ve Ölçüm Laboratuvarında toplam olarak 434 adet telekomünikasyon cihazının test işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu testler sonucunda 13.025.960.000 TL gelir elde edilmiştir.

3.1.7.2.3. Onay etiketleri

Telekomünikasyon cihazlarıyla ilgili olarak yapılan piyasa denetimleri sonucunda bazı cihazların standartlara uygun olmaması veya kaçak yoldan ithalatlarının gerçekleştirilmesi veya taklit imalat yapılarak sahte etiketler yerleştirilmesi yoluyla satışa sunulmaları gibi çeşitli olumsuzluklar tespit edilmektedir. Bu olumsuzluklara engel olarak piyasada sağlıklı rekabet ortamının sağlanması amacıyla, Kurum

tarafından hologramlı onay etiketi uygulaması başlatılmıştır. Uygulama çerçevesinde 25.07.2003 – 31.12.2003 tarihleri arasında imalatçı firmalara 55.750 adet ve ithalatçı firmalara ise 3.351.967 adet onay etiketi verilmiştir.

3.1.7.2.4. Yerinde yapılan piyasa denetimleri

- 3 ayrı firmaya iki ayrı tarihte yapılan denetimde 52.000 adet kablolu Caller ID özellikli kaçak olarak üretilen telefon ele geçirilmiş ve mühür altına alınarak ilgili firmalar hakkında yasal işlemler başlatılmıştır.
- GSM İşletmecilerine yapılan denetimlerde izin dışı olarak standarda uygun olmayan GSM repeater cihazları tespit edilerek cihazlar mühür altına alınmıştır.
- 11 adet üretici firmaya Onay Etiketleri uygulaması kapsamında denetim yapılmıştır.
- Tüketicilerden gelen şikayetler üzerine 5 ayrı GSM telefonu satan firmaya denetim yapılarak aksaklıklar belirlenmiş ve tüketicilerin mağduriyeti giderilerek yeni telefonlarını almaları sağlanmıştır.
- Kurumdan Yetki Belgeli firmalarda denetimler yapılarak belirlenen aksaklıklar giderilmiştir.
- Standart dışı RF Kameralar satan bir firmaya denetim yapılarak deposundaki cihazlar mühürlenmiştir.

Standart dışı olarak ülke genelinde kullanıldığı tespit edilen telsiz telefonlar mühürlenerek Kurum internet sitesinde bulunan onaysız ve kaçak cihazlar listesine eklenmiştir.

3.2. Yetkilendirme

“Yetkilendirme Rejimi” yetkilendirmeye yönelik olarak düzenleyici kurumların yürüttüğü idari işlemlerin usûl ve esaslarını kapsayan sistem anlamında; “Yetkilendirme” ise kullanıldığı yere göre şirketlerin yetkili kılınması işlemi anlamında ya da tüm yetkilendirme kategorilerini kapsayacak bir terim olarak

kullanılmaktadır. “Lisans” ifadesinin geçtiği yerlerde ise mevzuata uygun olarak sadece görev sözleşmesi, imtiyaz sözleşmesi ya da telekomünikasyon ruhsatı kastedilmektedir.

Yetkilendirme rejimini oluşturmak, bu kapsamda gerekli düzenlemeleri yapmak ve söz konusu düzenlemeler doğrultusunda sermaye şirketlerini yetkilendirmek için gerekli idari işlemleri yürütmek, Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır.

Kurumun yetkilendirme rejimi kapsamında düzenleme yapma yetkisi, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun 2 nci maddesinin (g) bendi ve 3 üncü maddesinin (e) bendi ile 2813 sayılı Telsiz Kanununun 7 nci maddesinin (j) bendinden kaynaklanmaktadır. Söz konusu hükümler doğrultusunda yetkilendirme rejiminin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle oluşturulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, 406 sayılı Kanuna 4673 sayılı Kanunla ilave edilen Ek 27 nci madde hükmü ile Kuruma; görev sözleşmesi veya imtiyaz sözleşmesi yapma veya telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin verme, imtiyaz sözleşmesine yönelik olarak Ulaştırma Bakanlığı kanalıyla Bakanlar Kurulunun onayına sunulmak üzere plân hazırlama, onaylanan plânları yürütme, Bakanlar Kurulunun onayına sunulmak üzere görev ve imtiyaz sözleşmeleri, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izinlerin asgari değerlerini belirleme ve asgari değerlerin Bakanlar Kurulunca onaylanmasını müteakip yetkilendirmenin gerçek değerlerini tespit etme görevleri verilmiştir.

3.2.1. Yetkilendirmeye ilişkin AB düzenlemeleri

AB tarafından, telekomünikasyon sektöründe yetkilendirme konusuna yönelik olarak bugüne kadar çok sayıda direktif ve karar yayımlanmış olup, bunlardan 90/338/ECC sayılı ve “Telekomünikasyon Hizmetleri Sektöründe Rekabet” konulu direktifin 7 nci maddesinde, işletme lisanslarının verilmesinin, tip onayının ve gerekli şartların kontrolünün, frekans tahsisinin ve kullanım şartlarının denetlenmesinin, telekomünikasyon kuruluşlarından bağımsız bir kurum tarafından yürütülmesi şartı getirilmiştir.

En son 2002 yılında yayımlanan 5 çerçeve direktifinden biri 2002/20/EC sayılı Direktif (“Authorization Directive”) olup, bu Direktifin konusunu telekomünikasyon sektöründe yetkilendirme esasları teşkil etmektedir.

AB mevzuatına uyumluluk çalışmaları kapsamında Kurum tarafından; 24.07.2003’te yürürlüğe giren 2002/20/EC numaralı “Yetkilendirme Direktifi” üzerinde çalışılmış ve yetkilendirme rejimi ile ilgili olarak tam uyumun sağlanması amacıyla 406 sayılı Kanundan kaynaklanan bazı hususlar Elektronik Haberleşme Kanunu çalışmalarında dikkate alınmış ve bu konudaki gerekli hükümlere yer verilmiştir.

2002/20/EC Yetkilendirme Direktifinde esas itibariyle telekomünikasyon hizmetlerini sunmak ve altyapılarını kurmak ve işletmek isteyen gerçek ve tüzel kişilerin, bireysel yerine genel yetkilendirme yoluyla yetkilendirilmesi benimsenmiş olup, söz konusu Direktifle uyumlu bir yetkilendirme rejiminin oluşturulmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

3.2.2 Yetkilendirme türleri

406 sayılı Kanunun 4502 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin (a) bendi, “Hiç kimsenin Kurumla bir görev, imtiyaz sözleşmesi yapılmış veya Kurum tarafından bir telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin verilmiş olmadıkça telekomünikasyon hizmeti yürütemeyeceği ve/veya altyapısı kuramayacağı ve işletemeyeceği” hükmünü içermektedir. Ancak bu maddeye göre;

1. Bir gerçek veya tüzel kişinin, kendi kullanımındaki taşınmazların dahilinde ve her bir taşınmazın sınırları dışına taşmayan, münhasır olarak şahsî veya kurumsal ihtiyaçları için kullanılan ve üçüncü şahıslara herhangi bir telekomünikasyon hizmeti verilmesinde kullanılmayan kişisel telekomünikasyon tesisleri,
2. Kamu kurum ve kuruluşlarının münhasıran verdikleri hizmetler ile ilgili olarak özel kanunları uyarınca kurdukları telekomünikasyon tesisleri ile ilgili faaliyetler bir imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı ya da genel izne tabi bulunmamaktadır.

Mevzuatımızda yer alan hükümler doğrultusunda yetkilendirme rejimi kapsamında sermaye şirketlerine verilen yetki belgeleri 4 gruba ayrılmaktadır:

- Görev Sözleşmesi
- İmtiyaz Sözleşmesi
- Telekomünikasyon Ruhsatı
- Genel İzin

Yukarıda belirtilen yetki belgelerinden herhangi birini alan sermaye şirketi, “işletmeci” sıfatını kazanmakta ve ilgili mevzuat doğrultusunda bazı haklara ve yükümlülöklere tabi olmaktadır.

3.2.3 Yetkilendirme yönetmeliği

Mevzuatta düzenlenmiş olan bir takım hükümler, 4673 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle birlikte işlevsiz kalmıştır. Bunlardan en önemlileri; yetkilendirme ücretinin tespiti ile ihale yapılmasını gerektiren yetkilendirmelerde uygulanacak usül ve esaslardır. Aynı süreçte alınan Kurul Kararları ile 1. Tip Telekomünikasyon Ruhsatının tanımı ve kapsamı tespit edilmiş olmakla birlikte, bu husus mevcut mevzuatta bulunmamaktadır. Ayrıca yukarıda bahsi geçen Tebliğ; yalnızca 2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatını ve Genel İzni kapsadığı için bu Tebliğ ile getirilen düzenlemeler, imtiyaz sözleşmesi ve 1. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı için geçerli değildir.

“Telekomünikasyon Hizmetleri Yönetmeliği”ni (THY) yayımlayan kurumun Ulaştırma Bakanlığı olması sebebiyle de, yukarıda kısaca izah edilen eksiklik ve mevzuat değişikliğinden kaynaklanan hataların Kurum tarafından THY hükümlerinde yapılacak bir dizi düzeltme ile giderilmesi imkanı hukuken mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda bahsi geçen eksikliklerin ve mevzuat değişikliğinden kaynaklanan hataların Yetkilendirme Yönetmeliği ile giderilmesi amaçlanmıştır. Bu noktadan hareketle Yetkilendirme Yönetmeliği'nde,

- Yetkilendirme türleri, tanımları ve tespiti,
- Yetkilendirme ücretlerinin tespiti,
- Başvuru usûl ve esasları,
- Başvuru dosyasında bulunması gereken bilgi ve belgeler,
- İşletmecinin hak ve yükümlülükleri,
- Yetkilendirmenin devrine ilişkin koşullar,
- Şirketlerin birleşmesi ve devralınmasına ilişkin koşullar,
- Hisse devrine ilişkin koşullar,
- Kurum masraflarına katkı payı,
- Ruhsatname ve kullanma ücretleri,
- Yetkilendirme türlerine ilişkin belge suretleri,
- Halihazırda yetkilendirilmekte olan hizmetlere özel ekler

ilk kez düzenlenmiş, ayrıca yetkilendirilecek şirketlerde aranacak özellikler de gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiştir.

Yetkilendirme Yönetmeliği Taslağı'nda uzak mesafe telefon işletmeciliği ve karasal hatlar üzerinden veri iletim hizmetine ilişkin hüküm ve şartları içeren eklere yer verilmiş, diğer hizmetlere ilişkin olarak mevzuatta bulunan ekler de gözden geçirilmiştir.

Mevcut mevzuatta yer alan hüküm ve şartları kapsayan ve değişen idari ve hukuki şartlara uyum sağlanması açısından düzenlenmesi gerekli hususları içinde barındıran Yetkilendirme Yönetmeliği Taslağının, Resmi Gazetede yayımlanması için çalışmalar devam etmektedir.

3.2.4 Yetkilendirme çalışmaları

3.2.4.1. Kablo platform hizmeti yetkilendirmesi

2003 yılı içinde yapılan, Kablo Platform Hizmetinin yetkilendirilmesi çalışması kapsamında; işletmeci adaylarına, üretici firmalara ve bu hizmetten yararlanması beklenen abonelere yönelik anket uygulanmış, teknik inceleme ziyareti gerçekleştirilmiş, ilgili taraflar ile toplantılar düzenlenmiştir. Bunun yanında, KATV teknolojileri incelenmiş, yetkilendirme koşulları ve ücreti ile ilgili dünya uygulamalarından örnekler araştırılmış ve konuyla ilgili bir Dünya Raporu hazırlanmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde, Kurum dışı görüşlerde alınarak Kablo Platform hizmetinin yetkilendirilmesi için Türkiye’de uygulanabilecek değişik modeller geliştirilme çalışmaları devam etmektedir.

3.2.4.2. Sabit telsiz erişim hizmeti yetkilendirmesi

2003 yılı içinde yapılan, Sabit Telsiz Erişim (Fixed Wireless Access) Hizmetinin yetkilendirilmesi çalışmalarında 24,5-26,5 GHz frekans aralığında çalışan Geniş bant Sabit Telsiz Erişim sistemlerinin yetkilendirilmesi ele alınmıştır.

Bu çalışma kapsamında, işletmeci adaylarına, üretici firmalara ve bu hizmetten yararlanması beklenen GSM işletmecilerine yönelik anketler uygulanmış, teknik inceleme ziyareti gerçekleştirilmiş, ilgili taraflar ile toplantılar düzenlenmiştir.

Bunun yanında, Sabit Telsiz Erişim teknolojileri incelenmiş, yetkilendirme koşulları ve ücreti ile ilgili dünya uygulamalarından örnekler araştırılmış, hizmetle ilgili pazar analizleri gerçekleştirilmiştir.

Yapılan çalışmalar neticesinde, Geniş bant Sabit Telsiz Erişim hizmetinin yetkilendirilmesi için Türkiye’de uygulanabilecek bir model geliştirilmiştir. Bu modele göre, Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesi ve her bir bölgede dört işletmecinin yetkilendirilmesi esas alınmaktadır. Yetkilendirme türünün 1.Tip Telekomünikasyon Ruhsatı olması benimsenmektedir. Yetkilendirme süresinin 15 yıl olması ve yoğun talebin bulunduğu bölgelerde ihale yapılması plânlanmaktadır. Yetkilendirme ile işletmecilere gerekli telsiz altyapıyı kurma ve işletme yanında, her türlü ses ve veri hizmetini sunma hakkı verilmekte ve gerekli frekans tahsisleri yapılmaktadır.

Yetkilendirmenin tanım ve koşullarını içeren yönetmelik eki, 2003 yılı içinde tamamlanmış ve Kurum dışı görüşlerin alınması için onaylanma aşamasındadır.

3.2.4.3. Altyapı işletmeciliği hizmeti yetkilendirmesi

Türkiye’de serbestleşmeyle birlikte hizmetin yanısıra altyapıya dayalı bir rekabet ortamının oluşturulması sürecinde Türk Telekom’un taşıyıcı şebekesine alternatif teşkil edebilecek, kamusal kullanıma açık telekomünikasyon altyapılarını kurmak ve işletmek isteyen girişimcilerin piyasaya girişinin, sektörde daha sağlıklı ve kalıcı bir rekabet ortamının oluşmasına, sektörde hedeflenen ekonomik ve teknolojik gelişmenin hızlanmasına, fiyatları düşürmek suretiyle tüketici refahının artmasına ve ülke ekonomisi açısından da uzun dönemde sürdürülebilir bir büyüme düzeyinin yakalanmasına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, bilgi toplumuna geçiş sürecinde de önemli bir rol oynayacak olan alternatif telekomünikasyon altyapılarını kurmak ve işletmek isteyen girişimcilerin piyasaya girişinin sağlanması için ihtiyaç duyulan yetkilendirme rejiminin çerçevesinin çizilmesi gerekmektedir. Bu hedef doğrultusunda, Kurum bünyesinde bir çalışma grubu oluşturulmuş ve Yetkilendirme Yönetmeliği’nin eklerinden birini teşkil etmek üzere Altyapı İşletmeciliği Hizmeti yetkilendirme çalışmalarına başlanmıştır. Çalışma grubu tarafından “Altyapı İşletmeciliği Hizmeti Yetkilendirmesi Değerlendirme Raporu” hazırlanmış ve konu ile ilgili detaylı bir anket hazırlanarak kamu kurum ve kuruluşları ile sektör temsilcilerinin konuya ilişkin görüşleri alınmıştır.

Bilahare bu yöndeki çalışmalara hız kazandırılarak, yetkilendirmeye esas Yönetmelik eki taslağı ve asgari lisans bedelinin tespit edilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Halihazırda Kurum bünyesinde istişareye açılmış olan Altyapı İşletmeciliği Hizmetinin yetkilendirilmesine yönelik Yönetmelik eki taslağının 2004 yılının ikinci çeyreğinde kamuoyunun görüşlerine açılması ve üçüncü çeyreğinin sonuna kadar Resmi Gazetede yayımlanması plânlanmaktadır.

3.2.4.4. Karasal hatlar üzerinden veri iletim hizmetleri yetkilendirmesi

Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletim Hizmeti İşletmeciliği; verinin, kiralanacak karasal telli (fiberoptik, bakır, koaksiyel vb.) hatlar üzerinden -iletimi, yönlendirilmesi ve bu işlevlerin kontrolü için gerekenler dışında- herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın; şebeke sonlanma noktaları arasında iletilmesi veya iletilmesi ile birlikte yönlendirilmesini içeren hizmetin üçüncü kişilere sunulmasını ifade etmektedir. Bu hizmet kapsamında ses iletimi gerçekleştirilmemektedir. Bu hizmet 2. tip Telekomünikasyon ruhsatı ile yetkilendirilmektedir. Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletim Hizmeti'ne yönelik 2. Tip telekomünikasyon ruhsatının ücreti 12.11.2003 tarih ve 2003/488 Sayılı Kurul Kararı ile pazara girişin önünde engel oluşturulmaması maksadıyla asgari değerlere eşdeğer olacak şekilde tespit edilmiş, yetkilendirme ücreti 2004 yılı için bir defalık 9.700 milyon TL ve yıllık 9.700 milyon TL olarak belirlenmiştir. Yetkilendirme süresi 25 yıldır.

3.2.4.5. Uzak mesafe telefon hizmetleri yetkilendirmesi

Sektörün en çok ilgilendiği hizmetlerden biri olan uzak mesafe hizmetlerine ilişkin yetkilendirme kuralları, serbestleşme tarihinden önce belirlenmiş ve hizmete ilişkin asgari değerler Bakanlar Kurulu Kararı ile açıklanmıştır.

Uzak mesafe telefon hizmeti, işletmecilere ait her türlü telekomünikasyon şebekesi ve altyapısı üzerinden her türlü teknolojiyi kullanarak kullanıcılara iller arası ve/veya uluslararası telefon hizmeti sunulmasını kapsamaktadır. Genel olarak yerleşik işletmecinin tekel konumunda bulunduğu ülkelerde uzak mesafe tarifelerinin yüksek olduğu ve buradan elde edilen gelirlerin yerel aramaların sübvansede edilmesi ve yerel

şebekenin genişletilmesi için kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla yüksek getirili uzak mesafe hizmetleri serbestleşme ortamı sağlandığında en cazip pazar bölümü olarak ortaya çıkmaktadır.

AB ülkelerindeki lisansların genellikle iki tipte düzenlendiği görülmektedir. Hizmetin sunumu kıt kaynak gerektiriyor veya özel hükümlere tabi olması gerekiyorsa bireysel lisanslar kapsamında, kıt kaynağın bulunmaması ve işletmeci sayısının sınırlanmaması halinde genel yetkilendirmeler kapsamında değerlendirilmektedir. AB ülkelerinde uzak mesafe hizmetleri ayrı bir kategori olarak değerlendirilmemektedir. Genel yaklaşım, belli kriterleri taşıyan tüm işletmecilerin hizmet sunmasına olanak tanımak şeklindedir. Başka bir deyişle pazara girişe bir serbesti sağlanacak ve işletmeci sayısında herhangi bir kısıtlama söz konusu olmayacaktır. Ülkemizde de bu yaklaşım sergilenmiş olup, hizmete ilişkin asgari değerler de pazara girişte bir kısıt olmayacak şekilde belirlenmiş ve 2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ve Genel İzin Verilmesine İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Tebliğde yer alan bilgi ve belgeleri sunan tüm işletmecilerin 2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı kapsamında yetkilendirilmesine karar verilmiştir.

AB ülkelerinde bu zamana kadar ki lisanslama uygulamaları teknoloji bağımsız bir yaklaşım sergilemiş ve teknolojilerin lisanslanmasından kaçınılmıştır. Ülkemizde de bu yaklaşım benimsenmiştir. Düzenleme ve kanunlar özel olarak bir teknoloji yahut tekniği düzenlememeli, hatta böyle bir uygulamadan özellikle kaçınılmalıdır. Düzenlemelerin teknolojiden bağımsız olarak yapılması düzenleyicilerin değişen ve gelişen teknolojiler karşısında esnek ve güçlü bir konumda olmasını sağlayacaktır. Kanun ve düzenlemeler yapıları gereği, teknolojideki değişimlere ayak uydurma konusunda yavaş kalmaktadır. Bu nedenle, bir teknolojiyi ismen ve özellikleri ile düzenlemek yerine daha geniş kapsamda o teknoloji ile verilen ya da verilebilecek hizmetleri düzenlemek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Böylece zaman içerisinde söz konusu teknolojiyi belirleyen teknik kriterler veya teknolojinin kendisi tamamen değişime/gelişime uğrasa bile, yapılan düzenleme işlerliğini sürdürebilecektir.

Telekomünikasyon sektörünün serbestleşmesinden sonra hızla gelişen VoIP hususunda ülkeler arasında da farklı yaklaşımlar görülmektedir. Bazı ülkeler

VoIP'nin PSTN ses kalitesini sağlamadığı düşüncesiyle düzenleme dışı tutulmasını bazıları ise ses telefon hizmeti olarak değerlendirilmesini benimsemiştir. Ülkelerin genelinde benimsenen görüş ise VoIP hizmetinin telekomünikasyon şebekeleri üzerinden ses taşımaya yönelik bir teknik olduğu hususundadır. Önemli olan teknolojiyi değil hizmeti düzenlemektir. Bu konudaki ayrımın nasıl yapılacağı değerlendirildiğinde, öne çıkması gereken yaklaşım, söz konusu hizmetlerin, potansiyel kullanıcıları, yani tüketiciler açısından farklı olup olmadığıdır. Bu kapsamda; belirli kalite ölçütleri içinde verilen VoIP hizmetlerinin kullanıcı açısından kamu ses telefonu hizmetlerinden çok farklı değerlendirilmeyeceği düşünülmektedir. Kullanıcılar açısından mili saniyelik transfer kayıplarının anlaşılamayacağı ve teknolojideki hızlı gelişmeler sonucunda mili saniyelik farkların bile ortadan kalkacağı düşünüldüğünde; sesin hangi teknoloji, hangi protokol yahut hangi sistemler üzerinden taşındığının çok fazla önemi olmayacağı öngörülmektedir. Bu kapsamda VoIP'nin bir teknoloji olarak değerlendirilmesi, uzak mesafe işletmeciliğinin yetkilendirilmesi kapsamına alınması ve ayrı bir lisans kategorisine tabi tutulmamasına karar verilmiştir.

Uzak Mesafe Telefon Hizmeti kapsamında üç tip işletmeci belirlenmiştir.

- A Tipi Uzak Mesafe İşletmecisi taşıyıcı ön seçimi ile hizmet vermeye yetkili uzak mesafe telefon işletmecisini,
- B Tipi Uzak Mesafe İşletmecisi arama bazında taşıyıcı seçimi ile hizmet vermeye yetkili uzak mesafe telefon işletmecisini,
- C Tipi Uzak Mesafe İşletmecisi ise Kurum tarafından tahsis edilen 10 haneli numara ile ulaşılabilen ve genellikle telefon kartlarıyla hizmet veren uzak mesafe telefon işletmecisini

ifade etmektedir.

29.12.2003 tarih ve 6689 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla A Tipi işletmecilik lisansı için asgari değer 405 Milyar TL, B Tipi için 180 milyar TL ve C Tipi için 90

Milyar TL olarak belirlenmiştir. Yıllık ücret ise işletmecinin hizmete ilişkin net satışlarının % 0.5'i oranındadır.

Uzak mesafe işletmeciliği özellikle uluslararası bölümü yüksek getiri fırsatları nedeniyle yatırımcılar açısından en cazip pazar bölümlerinden biridir. Nitekim, serbestleşmenin sağlandığı AB ülkelerinde uzak mesafe hizmeti sunan işletmeci sayısının diğer hizmetlere göre daha hızlı arttığı görülmüştür. AB'de toplam 562 işletmeci uzak mesafe arama hizmeti sunmakta olup uluslararası kesimde faaliyet gösteren işletmeci sayısı 555'dir. Yerel arama hizmetleri sunan işletmeci sayısı ise 475'dir. Bu kesimde rekabetin gelişmesiyle birlikte fiyatlar hızla düşmüş ve rekabetin sağladığı diğer faydalarla kullanıcı menfaati sağlanmıştır. Ülkemizde de bu sektördeki rekabetin artmasıyla birlikte özellikle uluslararası arama ücretlerinin düşmesi beklenmektedir.

3.2.5 Yapılan yetkilendirmeler

Kurum tarafından, 406 ve 2813 sayılı Kanunlar ile yukarıda açıklanan düzenlemeler doğrultusunda Mart 2002 itibariyle 2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ve Genel İzin yetki belgeleri verilmektedir.

2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı kapsamında halihazırda;

- Uydu Platform İşletmeciliği
- Uydu Telekomünikasyon Hizmetleri İşletmeciliği
- GMPCS Mobil Telefon İşletmeciliği
- Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletimi

hizmet türlerine yönelik yetkilendirmeler yapılmaktadır. 01.01.2003 – 31.12.2003 tarihleri arasında 1 şirkete Uydu Telekomünikasyon Hizmeti İşletmeciliği, 1 şirkete Uydu Platform İşletmeciliği, 3 şirkete Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletim Hizmeti ruhsatı verilmiş ve Hazine'ye KDV dahil toplam 625 milyar TL gelir sağlanmıştır. 2. Tip Telekomünikasyon Ruhsatı kapsamında değerlendirilen diğer 2 hizmet türünden

biri olan “Kısmi Altyapı Kurulması ve İşletilmesi”ne ve “Telefon Mesaj Servisi (0900’lü hatlar)”ne Kuruma bu konuda herhangi bir başvuru yapılmamış olması nedeniyle Şu aŐamada yetki belgesi verilmeye başlanılmamıŐtır.

Bunların yanı sıra, halihazırda internet servis sağlayıcılığı hizmetini yürütmek isteyen sermaye Őirketleri Genel İzin belgesi verilmek suretiyle yetkilendirilmektedir. 01.01.2003 – 31.12.2003 tarihleri arasında 30 adet Şirket Kurumdan İnternet Servis Sağlayıcılığı Genel İzni olarak işletmeci sıfatına sahip olmuŐlardır. Bu genel izinlerden Hazine’ye KDV dahil toplam 222 milyar TL gelir sağlanmıştır. Genel İzin kapsamında değerlendirilen diğer bir hizmet türü olan “Mobil Şebekeler Üzerinden Mesaj Servisi”ne, Hazine Payı kapsamında gelir kaybı olacağı çekincesiyle henüz Hazine Müsteşarlığı tarafından hesap numarası bildirilmemiŐ olması nedeniyle halen yetkilendirme yapılamamıŐtır. Bu hizmetin yetkilendirilmeye başlanabilmesine yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

1. Tip Telekomünikasyon Ruhsatının verilme usûl ve esasları Yetkilendirme Yönetmeliğinde yer alacaktır.

Çizelge 3.1 2003 Yılı Yetkilendirme Sonuçları

	Yetkilendirme türü	Yetkilendirilen işletme sayısı (2003)	Yetkilendirilen İşletme sayısı (toplam)	2003 yılında Hazine'ye Yetkilendirme Ücreti Olarak İşletmecilerce Ödenen Miktar (TL)
İnternet Servis Sağlayıcılığı	Genel İzin	30	96	221.606.674.882
Uydu Telekomünikasyon Hizmeti	2. Tip TR	1	20	304.084.517.462
Uydu Platform Hizmeti	2. Tip TR	1	3	153.852.222.532
GMPCS Mobil Telefon hizmeti	2. Tip TR	-	4	113.430.324.900
Karasal Hatlar Üzerinden Veri İletim Hizmeti	2. Tip TR	3	3	53.808.000.000

3.2.6 Yetkilendirilmesi plânlanan hizmetler

Yukarıda belirtilen düzenleme ve uygulama faaliyetlerine ilaveten, Kurum tarafından öncelikli olduğu değerlendirilen Kablo TV, Uzak Mesafe Telefon Hizmeti, Ortak Kullanımlı Telsiz Hizmetleri, Genişbant Sabit Telsiz Erişim Hizmeti ve UMTS hizmet ve altyapılarına yönelik olarak sektörel stratejilerin belirlenmesi ve yetkilendirme usûl ve esaslarının tespiti konularında çalışmalar sürdürülmektedir.

Söz konusu çalışmaların, ilgili kurum ve kuruluşların katılımı sağlanarak sektörle işbirliği içerisinde yürütülmesi plânlanmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşları ile sektör temsilcilerinin değerlendirmelerinin, zaman zaman yapılacak toplantılar veya yazışmalar yoluyla alınması yerine, çözüme ulaşmada daha etkin, daha hızlı, daha katılımcı bir yol izlenmesi benimsenmekte olup ilgili kesimlerin çalışmalara doğrudan katılımını sağlamak üzere çeşitli çalışma gruplarının kurulmasının uygun olabileceği değerlendirilmektedir.

Örneğin UMTS'nin yetkilendirilmesine ilişkin olarak Kurumun başkanlığında oluşturulan UMTS Ulusal Koordinasyon Kurulu, ilk kurulduğu günlerden itibaren ilave katılım talepleriyle büyümüş ve üye sayısı, Ulaştırma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Devlet Plânlama Teşkilatı Başkanlığı, Rekabet Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, GSM işletmecileri, altyapı sağlayıcıları, işadamları, tüketici ve bilişim derneklerinden temsilcilerin katılımıyla toplam 22 kurum ve kuruluşu ulaştırmıştır.

UMTS lisanslarının verilmesine yönelik olarak Çalışma Grubu tarafından hazırlanan dokümanlar "3G Raporu" ve "Yetkilendirme Plâni" olarak iki alt başlık altında toplanmış; "3G Raporu"nun da, "Dünya Tecrübeleri" ve "Türk Telekomünikasyon Sektörü" olmak üzere iki ana başlıktan oluşması kararlaştırılmıştır. Çalışma Grubu, Dünya Tecrübeleri Raporunu tamamlayarak 17.12.2002 tarihinde Koordinasyon Kurulu'na sunmuştur. Türk Telekomünikasyon Sektörü başlıklı raporun ve bu rapora dayalı olarak Yetkilendirme Plânının hazırlanması çalışmalarının 2004 yılında sürdürülmesi plânlanmaktadır.

UMTS'nin yetkilendirilmesine yönelik olarak sektörle yakın işbirliği içinde yürütülen UMTS Ulusal Koordinasyon Kurulu çalışma modelinin henüz yetkilendirilmemiş olan diğer bazı hizmet ve altyapı türleri için de bir örnek teşkil edecektir.

3.3. Denetleme

Telekomünikasyon Kurumu, telekomünikasyon sektöründe yer alan işletmecilere yönelik mali, teknik, hukuki ve idari nitelikte düzenlemeler yapmaktadır. Dolayısıyla Kurum, yaptığı bu düzenlemelere göre, işletmecileri mali, teknik, hukuki ve idari yönlerden denetleyebilmekte, bilgi ve belge isteyebilmektedir.

Bu kapsamda 2003 yılında;

- İşletmecilerin imtiyaz ve görev sözleşmelerinde belirtilen kapsama yükümlülüklerine yönelik usûl ve esaslar belirlenerek takibine başlanmıştır.

- 3. taraf trafiği geçirdiği Őikayeti sonucu bir işletmeci hakkında soruŐturma açılmış ve anılan işletmeciye yasal işlem yapılmıştır.
- Mevzuata aykırı olarak uluslararası arabağlantı yaptığı Őikayeti sonucu bir işletmeci hakkında soruŐturma açılmıştır
- Kurumdan yetki belgesi almadan İstanbul ilinde kablosuz bir alt yapı kurarak kablosuz internet hizmeti veren bir işletmecinin İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından denetimi yapılmış ve bu denetim sonucunda ilgili Şirket hakkında cezai işlem uygulanmıŐtır.

Kurumun elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgili gerçekleŐtirmiŐ olduğu düzenleme çerçevesinde sabit telekomünikasyon sistemlerine Güvenlik Sertifikası düzenlenmesi uygulaması ile bir denetim mekanizması iŐletilmektedir. Bu çerçevede GSM işletmecilerinin Kuruma yaptıkları müracaatlar ve geçekleŐtirilen denetlemelere ilişkin sayılar aşağıdaki gibidir.

Çizelge 3.2 GSM İŞletmecilerine Ait Güvenlik Sertifikası İŞlemleri

İŞletmeci	Müracaat sayısı	Geçici onay	Kati onay
Turkcell	1.472	2.037	1.187
Telsim	617	583	633
Aycell	2.113	2.117	571
Aria	407	300	291
Toplam	4.609	5.037	2.682

Sabit telekomünikasyon sistemlerinin insan ve evre sağlığına etkileri hususunda 2003 yılı içerisinde vatandaşlardan gelen Őikayetlere yönelik sayısal bilgiler ise aŐađıdadır.

Çizelge 3.3 Sabit Telekomünikasyon Sistemleri Vatandaş Şikayetleri

Şikayet konusu	Şikayet sayısı	Çözüme kavuşturulan
Gsm Baz İstasyonları	1.183	1.183
Telsiz, Radyo/Tv	5	5
Genel Olarak	4	4
Toplam	1.192	1.192

3.3.1. Yaptırımlar

Ülkemizde de Kurumun, dünyadaki diğer telekomünikasyon düzenleyici kurumları gibi yaptırım uygulama yetkisine sahip olduğu aşağıda belirtilen kanun maddelerinde görülmektedir. Bu çerçevede 406 sayılı kanunun 2 inci maddesi (f) bendi hükmüne göre;

- Bir işletmecinin bir önceki takvim yılındaki cirosunun % 3'üne kadar idari para cezası Kurum tarafından uygulanabilir. İşletmecilerin ihlallerinin türüne ve ağırlığına göre verilebilecek idari para cezalarının uygulanmasında gözetilecek usûl ve esaslara ilişkin olarak "İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" yayımlanmıştır.
- Kurumun milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi amaçlarıyla gerekli tedbirleri alma ve bu çerçevede gerektiğinde telekomünikasyon tesislerini tazminat karşılığında devralma yetkisi vardır.
- Kurumun ağır kusur halinde imtiyaz sözleşmesini, görev sözleşmesini, telekomünikasyon ruhsatını, genel izni iptal etme yetkisi bulunmaktadır. Bu idari yaptırımlara ilişkin daha ayrıntılı hükümler ilgili diğer ikincil mevzuatta düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, yetki belgesi kapsamındaki bir telekomünikasyon hizmetini, yetki belgesi almadan yapanlara uygulanacak yaptırımlar 406 sayılı Kanun'un 4502 sayılı Kanun'la değişik 18 inci maddesinde düzenlenmiştir. İşletmecilerin, bu nevi

suçlarında anılan 18 inci maddenin uygulanmasının yanı sıra idari para cezası da uygulanması mümkündür. Ancak, İşletmeci sıfatı kazanmadan, lisanssız olarak telekomünikasyon hizmeti yapanlar hakkında 18 inci maddenin uygulanması dışında idari para cezasının uygulanması mümkün görünmemektedir. Ayrıca, anılan maddeyle, abonelerin yararlandıkları hizmeti ticaret amacıyla üçüncü kişilere sunmaları durumunda abonelik sözleşmelerinin iptal edileceği hükme bağlanmıştır.

Kurum tarafından yaptırım uygulamaya yönelik işlemler anılan kanun hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir.

3.3.2. Spektrum izleme ve denetimi faaliyetleri ve milli monitör sistemi

Spektrum Yönetimi, Telekomünikasyon düzenlemeleri ve bunlarla ilgili olarak verilen yetkiler ve tahsislerin denetim ve kontrol altında bulundurulması; konunun teknik boyutunun zorunlu kıldığı ayrılmaz bir parçasıdır.

Kurumun düzenlediği, frekans tahsisi yapmak suretiyle kullanım izin ve yetkisi verdiği frekanslarda iletişim ve iletişim kalitesinin devamlılığını sağlamak zorunluluğu bulunduğundan;

- Çeşitli nedenlerle ortaya çıkan, bu suretle propagasyon ortamının sürekli iletme açık bulundurulmasını engelleyen veya iletişim kalitesinin düşmesine neden olan etkenlerin,
- Usûlsüz ve illegal yayınlar ile can, mal ve ülke güvenliğini olumsuz etkileyecek yayın ve etkiler ve benzeri hususların

derhal belirlenmesi ve giderilmesini temin edecek tedbirlerin alınabilmesi amacıyla spektrumun günde 24 saat, haftada 7 gün esasıyla izlenmesi gerekmektedir.

Bir haberleşme sisteminin sağlıklı iletişim sağlayabilmesi için yalnızca kendisi ya da aynı frekansı kullanan ve aynı teknik özelliklerdeki benzeri bir sistemin oluşturabileceği enterferanslardan değil, aynı zamanda aynı propagasyon (yayılm) ortamını paylaşan başka frekanslarda, çok farklı teknik özelliklerde ve hatta amacı

telsiz iletişimi yapmak olmayan ancak elektrik kullanımı nedeniyle istenmeyen yayınları bu propagasyon ortamına yayan cihaz ve makinaların etkilerinden de korunması gerekmektedir. Örneğin;

- Uçakların iniş-kalkış ve seyirlerinde hayati öneme sahip telsiz iletişimi FM radyo yayınlarından ve endüstriyel elektrik ark kaynak makinalarından (Amacı telsiz iletişimi olmamakla birlikte, yüksek akımları nedeniyle oluşan arklar sonucu elektromanyetik sinyaller oluşturabilmektedir),
- Uydu haberleşmesi, denizde ve karada kullanılan radar sinyalinden ve karasal mikrodalga linklerden,
- GSM haberleşmesi, televizyon sinyallerinden

etkilenmekte, güvenlik kuvvetlerinin iletişiminin doğal yollardan veya kasıtlı olarak bozulması görevin aksamasına yol açtığından hemen bulunması ve çözüm oluşturulması gerekmektedir. Spektrum üzerinden gerçekleştirilen iletişimin çeşitliliği kadar; etkileşme mekanizmalarının da çok çeşitliliği ve ayrıca yasadışı kullanım ve kasıtlı bozma fiilleri dikkate alındığında bu örneklerin artacağı açıktır. Bu örnekler de gündelik hayatımız ve sektörde spektrum izleme ve denetiminin yerini tarif etmektedir.

Diğer bir husus liberalleşen telekomünikasyon sektöründe servis ve bantların belli kalite ve devamlılık düzeyiyle işletilmesi zorunlu tutularak özel müteşebbislere aktarılması nedeniyle; beraberinde Kurumun bu servis ve bantları, başka frekans kullanımları ile harici nedenlerle enterferans ve etkileşimlerden uzak tutacak tedbirleri alması yükümlülüğü doğmaktadır.

Uluslararası boyutta bakıldığında sinyali oluşturan ve ileten ortamların spektrum izleme ve denetimi kavramı içinde müştereken ele alınması gerekirken, bunların her biri için farklı donanım ve faaliyetler yürütülmesi gerektiğinden iki tarif olduğu görülmektedir. Bunlardan propagasyon ortamının denetlenmesine “Spectrum Monitoring” (Spektrum İzleme), cihazların işletildikleri yerde denetlenmesine de “Inspection” (Denetleme) denilmektedir.

Spektrum izleme ve denetimi ile bu amaçla kurulacak Milli Monitör Sistemine ilişkin konular 2813 sayılı Telsiz Kanununun çeşitli maddelerinde ele alınarak hükümler getirilmiştir. Bu çerçevede yedi bölge müdürlüğü ile birlikte Kurum, Türkiye'nin her yerinde ve elektromanyetik spektrumun tamamında haberleşmeyi engelleyen, kısıtlayan veya kalitesini düşüren enterferanslar ile mücadele etmektedir. 2003 yılı içerisinde Kuruma yapılan enterferans şikayetleri sayısal olarak aşağıda verilmiş olup bunların çoğunluğunda mahallinde bir teknik çalışma yapılması suretiyle tamamı çözüme kavuşturulmuştur.

Çizelge 3.4 Enterferans Şikayetleri

Şikayet konusu	Şikayet sayısı	Çözüme kavuşturulan
Radyo/TV	93	92
Seyrüsefer Sistemleri	89	89
Diğer Telsizler	87	87
Toplam	269	268

Milli Monitör Sistemi

Telsiz frekanslarının kullanıma verildiği andan itibaren de sürekli kontrol altında bulundurularak aynı etkinlik ve kalite düzeyiyle kullanımının devam ettirilmesi ancak spektrum mühendisliği ve Elektromanyetik Uyumluluk (Electromagnetic Compatibility / EMC) disiplininin gerektiği bilgi birikimi ile bu amaçla geliştirilen oldukça geniş bir donanım parkı niteliğindeki ölçüm ve analiz sistemlerinin kullanılmasını gerektirir. Bu sistemlere uluslararası terminolojide “Monitör (İzleme) Sistemleri” denilmektedir.

Ülkeler kendi yapısal özelliklerine uygun olacak şekilde adet, teknik kabiliyetler v.b. konulardaki önceliklerini ortaya koyma suretiyle kendilerine özgü bir altyapıyı geliştirmekte ve esas itibarıyla kendi ulusal amaçları için kullanmaktadır. Kurum da bu manada halen son teknoloji ürünü Milli Monitör Sistemi (MMS) Projesini

beraberinde Ülkemizde bu konuda know-how oluşturmak kaydıyla hayata geçirmek üzere yürütmektedir.

Bütün dünya ile entegre olmak adına sağlanan telsiz kullanımındaki bu serbestiden geri dönülmesinin ve tekrardan yasaklama yoluyla denetleme yapılmasının mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, diğer ülkelerde olduğu gibi gerekli teknik altyapının kurulması açık bir gerçek olarak görülmüştür. Beraberinde telsiz kullanımının denetlenememesinin ülke güvenliğini olumsuz etkileyebileceği de düşünülerek konu Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve Haberleşme Yüksek Kurulu (HYK) toplantılarında görüşülerek çeşitli kararlar alınmış ve bir monitör altyapısının kurulması resmi belgelerde somutlaşan bir görev tanımı haline gelmiştir. 2813 Sayılı Kanunun 3293 Sayılı Kanunla değişik 5 inci Maddesi ile monitör altyapısının kurulması ve işletilmesi görevi de Mülga Telsiz Genel Müdürlüğüne görev olarak verilmiştir.

Böylece Milli Monitör Sistemi (MMS) kavramı ortaya atılmış ve TGM tarafından önce yurtdışı örnekler incelenmiş, bunlardan Alman sisteminin yerinde görülerek ön fizibilite raporları hazırlanmış ve “Milli Monitör Sistemi Projesi” fikri ortaya atılarak süreç başlamıştır. MMS muhtelif işletim senaryoları için geliştirilmiş sabit, seyyar ve mobil istasyon tiplerinden oluşmaktadır. İstasyon tipleri içinde değişen sayıda birim bulunmakta ve Ülke genelindeki dağılımı ihtiyaçlar ve bölge sorumluluk alanının coğrafi özellikleri doğrultusunda farklılık göstermektedir. Buna göre Ülke genelinde MMS birimlerinin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 3.5 MMS Konfigürasyonu

	NCC	RMC	RRS	TRRS	MOBDF	MOBBC	MOBDES	CMSV
Ankara	1	1	3	1	2	1	3	1
İstanbul		1	4	1	2	1	3	1
İzmir		1	3	1	2		2	1
Mersin		1	4	1	2		2	1
Diyarbakır		1	1	6	6		6	1
Erzurum		1	1	2	3		3	1
Samsun		1	1	1	2		2	1
	1	7	17	13	19	2	21	7

Not: NCC: Milli Kontrol Merkezi, RMC: Bölge Monitör Kontrol Merkezi, RRS: Bölge Uzaktan Kumandalı Sabit Monitör İstasyonu, TRRS: Bölge Uzaktan Kumandalı Seyyar Monitör İstasyonu, MOBDF: Mobil Yön Kestirme Aracı, MOBBC: Mobil Radyo ve TV Yayınları Ölçüm ve Monitör Aracı, MOBDES: Mobil Destek Aracı, CMSV: Kontrol, Bakım-onarım ve Destek Aracı.

Mayıs 1998 yılında ASELSAN ile anahtar teslimi olarak yedi bölgede kurulmak üzere Protokolü yapılan Projenin; 2003 Yılı içerisinde son dört bölgenin de Kısmi Geçici Kabulleri tamamlanmış ve sistem bütün olarak işletmeye alınmış ve Aralık 2003 itibarıyla geçici kabullere başlanmıştır.

3.3.3. Piyasa gözetimi ve denetimi

3.3.3.1. Piyasa gözetimi ve denetimi koordinasyon kurulu

Halihazırda bazı Bakanlıklarca birtakım ürün grupları açısından sürdürülen piyasa kontrollerinin tüm ürünlere yönelik olarak ve ortak kurallar çerçevesinde ilgili bütün kamu kuruluşları tarafından uygulanmasını öngören 4703 sayılı Kanun'un piyasa gözetimi ve denetimini düzenleyen maddeleri "Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik"te ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Piyasa gözetimi ve denetimi esas olarak, ürüne ilişkin teknik mevzuatı hazırlamaya ve yürütmeye yasal olarak yetkili bulunan kamu kuruluşlarının ürünün piyasaya arzı

veya dağıtım aşamasında veya ürün piyasada iken ilgili teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğini, güvenli olup olmadığını denetlemesi veya denetlettirilmesi faaliyetini içermektedir.

Piyasa gözetimi ve denetiminin usûl ve esasları ile yetkili kuruluşların bu çerçevedeki yetki ve sorumluluklarını ayrıntılı olarak düzenleyen Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan “Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik”, aynı zamanda bu sistemin etkin işleyişinin sağlanabilmesi ve piyasa gözetimi ve denetimi yapacak kuruluşlar arasında yakın işbirliğinin kurulmasını teminen Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulunun oluşturulmasını da söz konusu yönetmeliğin 12 inci maddesinde belirtildiği şekilde hükme bağlamaktadır.

Bu Kurulun oluşturulmasındaki temel amaç, ülkemizde tüm ürünlere yönelik olarak kurulması öngörülen yeni sistemin getirdiği sorunların yetkili kuruluşlarla el birliğiyle aşılması, halihazırda piyasa kontrolleri konusunda bilgi birikimi bulunan ve tecrübe sahibi olan kuruluşlarımızın bu sisteme yeni giren diğer kamu kuruluşlarına destek olmasının sağlanması, yetkili kuruluşların görevi olan piyasa gözetimi ve denetimi konusunun her an gündemde tutularak, etkin bir şekilde izlenmesidir.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulunun 2003 yılı içerisinde 20.01.2003, 21.05.2003 ve 22.09.2003 tarihlerinde olmak üzere üç toplantısı yapılmış ve alınan kararlar çerçevesinde gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulunun 21.05.2003 tarihinde gerçekleştirilen 4 üncü toplantısında, Dış Ticaret Müsteşarlığının (DTM) önerisi üzerine “Yetkili kuruluşların taşra teşkilatlarındaki personelin teknik mevzuat uyumu konusunda bilgilendirilmesini teminen seminerler düzenlenmesi” gündeme dahil edilmiş ve “Yetkili kuruluşların taşra teşkilatlarının bilgilendirilmesini teminen Dış Ticaret Müsteşarlığının koordinasyonunda eğitim seminerleri düzenlenmesine” karar verilmiştir.

Kurum ve diğerk yetkili kuruluşların temsilcileri ile birlikte ÷lkemizde ihdas edilmekte olan yeni standartizasyon rejimi, bu kapsamda yapılan düzenlemeler ve bu düzenlemelerde taşra teşkilatlarının rolünü anlatmak üzere İstanbul – 20.10.2003, Ankara – 3.11.2003 ve İzmir – 22.12.2003 olmak üzere plânlanan toplam 7 eğitim seminerinden üçü gerçekleştirilmiştir.

3.3.3.2. Uygunluk Değerlendirme Kurulu

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından onaylanan “Türkiye’de Kalite Altyapısının Desteklenmesi (TKAD) Projesi”nin finansman anlaşması, Ulusal Koordinatör Hazine Müsteşarlığı ile projenin yürütülmesinden sorumlu taraflardan Dış Ticaret Müsteşarlığı (Dış Ticarete Standartizasyon Genel Müdürlüğü) ve Kalite Derneği (KALDER) tarafından 17.04.2001 tarihinde imzalanmış ve sözkonusu proje bir Proje Kurulu ile Uzmanlık Merkezinin belirlenmesi ile Temmuz 2002 tarihi itibariyle faaliyete geçmiştir.

Diğerk taraftan, sözkonusu proje kapsamında uygunluk değerlendirme konusunda bir danışma mekanizması işlevi görecekt ve ÷lkemizde ilgili tarafların katılacağı bir “Uygunluk Değerlendirme Kurulu” (UDK) oluşturulması öngörülmektedir.

Söz konusu Kurulun “Uygulama Usûl ve Esasları” (UUE) (Terms of References-ToRs)’nin hazırlanması için ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluş temsilcilerinin katılımında bulunduğu bir çalışma grubu oluşturulmuş olup, anılan çalışma grubu faaliyetlerini 16.04.2003 tarihinde tamamlamıştır. Uzmanlık Merkezi tarafından, bahse konu çalışma grubunun işbirliği ile hazırlanan taslak Uygulama Usûl ve Esasları, 10.06.2003 tarihinde gerçekleştirilen Proje Kurulu toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

UDK’nın projeden sonra da sürdürülebilir bir altyapı olarak şekillendirilmesi ve AB’ye üye devletlerdeki benzer kuruluşlarla aynı yapıda oluşturulması beklenmektedir.

UDK’nın kamu kurumları, uygunluk değerlendirme uygulayıcıları, ticaret ve meslek odaları, tüketici grupları temsilcilerinden ve akademisyenlerden oluşan toplam 24

üyeden oluşmaktadır. Kamu ve özel kurum ve kuruluşları söz konusu Kurulda eşit sayıda temsil edilmektedir. Kuruluşunu takip eden ilk yıl süresince UDK'nın masraflarının tamamı TKAD projesi bütçesinden karşılanacak ve bu katkı ilerleyen yıllarda aşamalı bir şekilde azalarak yerini UDK'nın kendi öz kaynaklarına ve uygunluk değerlendirme alanında faaliyet gösteren kuruluşların desteğine bırakacaktır. UDK için 5 yıllık öngörülen toplam bütçe 221.000 Euro olup, bu tutarın 133.200 Euro'luk kısmı AB, 87.800 Euro'luk kısmı ise Türkiye tarafından karşılanacaktır.

UDK için öngörülen görev ve sorumlulukların bir bölümü aşağıda yer almaktadır:

- TKAD Projesinin gelişimini ve uygunluk değerlendirme konularını tartışmak,
- Üç aylık ve bir yıllık çalışma plânlarına ilişkin tavsiyelerde bulunmak,
- Çalışma grupları oluşturmak,
- Uzmanlık Merkezi tarafından hazırlanan belge ve bilgileri kendi üyelerine dağıtmak.

Kuruluşunun ilk yılında Kurulun sekreteryası hizmetlerinin Uzmanlık Merkezi tarafından sağlanması ve takip eden sürede ise sekreteryanın Kurul tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Halihazırda seçeneklerden biri, Kurul tarafından seçilecek başkanın temsil ettiği kurumun sekreteryası hizmetini sağlamasıdır.

Söz konusu Kurul 24.09.2003 ve 6.11.2003 olmak üzere tarihlerinde olmak üzere iki toplantısı yapılmış ve alınan kararlar çerçevesinde gerekli çalışmalar yapılmıştır.

3.4. Uzlaştırma

Kurum aleyhinde GSM işletmecileri tarafından Uluslararası Ticaret Odasında (ICC) toplam 9 uluslararası tahkim davası açılmıştır. Söz konusu uluslararası tahkim davalarından 2003 yılı sonu itibarıyla 5 tanesi Kurum lehine neticelendirilerek karara bağlanmış bulunmaktadır. Diğer davalar henüz sonuçlanmamıştır.

Kurum lehine sonuçlanan bu davalar ve kararlar şunlardır:

1) Telsim Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş'nin, Kurum tarafından hazırlanan "Türkiye'deki GSM 900 ve GSM 1800 Şebeke Operatörleri Arasında Makul, Ekonomik Açıdan Orantılı ve Teknik Açıdan Uygulanabilir Bir Ulusal Roaming Sözleşmesi Gerçekleştirmek İçin Belirlenen Şart ve Koşullar" adı altındaki düzenlemenin, lisans sözleşmesine ve yasalara aykırı olduğundan bahisle öncelikle Ankara 5 inci Asliye Hukuk Mahkemesi'nden 15.11.2001 tarihinde ihtiyati tedbir kararı alarak, 28.11.2001 tarihinde Milletlerarası Tahkim Divanında 11871/DK referans numarası ile bu işlemlerin iptali için açtığı davadır.

Bu davada Milletlerarası Tahkim Divanı 27.05.2003 tarihinde; Kurum işlemlerinin Sözleşme hükümlerine uygun olduğu ve söz konusu uyuşmazlığın talebimiz gibi kanundan kaynaklanması sebebiyle Tahkim Mahkemesi'nin görevli olmadığı yönünde bir karar vererek dava Kurum lehine sonuçlanmıştır.

2) Telsim Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş, 08.03.2002 tarih ve 24689 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Roaming Yönetmeliği'nin Geçici 2 nci maddesi çerçevesinde Kurum tarafından yapılan işlemler için Ankara 22 nci Asliye Hukuk Mahkemesi'nden 08.04.2002 tarihinde ihtiyati tedbir kararı alarak, 25.04.2002 tarihinde 12106/DB referans numarası ile ICC'de dava açmıştır. 23.09.2003 tarihinde ICC tarafından verilen karar ile Kurum işlemlerinin Lisans sözleşmesine aykırı olmadığı ve talebimiz gibi, kanundan doğan bu uyuşmazlık konusunda çözüm yerinin tahkim mahkemesi olmadığı belirtilerek, aynı şekilde Kurum lehine karar verilmiştir.

3) Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından; arabağlantı gelirleri üzerinden hazine payı ödenmemesi gerektiğinden bahisle öncelikle 12 nci Asliye Hukuk Mahkemesi'nden 02.10.2001 tarihinde ihtiyati tedbir kararı alınmıştır. Daha sonra aynı konuda Kurumu da hasım göstererek; 29.10.2001 tarihinde 11825/DK referans numarası ile açılan tahkim davası ICC tarafından 07.10.2003 tarihinde verilen karar ile Kurum ve Hazine lehine sonuçlanmıştır.

Söz konusu uluslararası tahkim davasının Kurum lehine sonuçlanması üzerine Turkcell A.Ş. tarafından İMKB'ye yapılan açıklamaya göre, şirket bütçesinden hazineye ödenmek üzere bir kalemde 568 Trilyon TL. kaynak tahsis edilmiştir. Kurum lehine kazanılan bu uluslararası tahkim mahkemesi kararının diğer işletmecilerin Hazine'ye ödeyecekleri paylar açısından da emsal teşkil edecek olması ülkemizin bu gün içinde bulunduğu ekonomik şartlar açısından önemini daha da arttırmaktadır. Bu karar ile Turkcell A.Ş. ve diğer işletmeciler sahip oldukları lisans hakkının devamı süresince (ki bu da yaklaşık 20 yıllık bir süreyi ifade etmektedir) devlet hazinesine ara bağlantı gelirleri üzerinden meblağları yüzlerce trilyon lirayı bulan ve zaman içerisinde katlanarak artacak olan hazine payı ödeyeceklerdir.

4) Telsim Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri A.Ş. tarafından ICC'de (Uluslararası Tahkim Mahkemesi) 12195/DB Referans numarası ile açılan ve İmtiyaz Sözleşmesi'nde yer alan "brüt gelire" hangi kalemlerin dahil edileceğinin açıklanması istemi ile Kurum ve Hazine Müsteşarlığı aleyhinde 28.11.2001 tarihinde açılan tahkim davasına ilişkin hakem heyeti tarafından 14.11.2003 tarihinde verilmiş olan kararda; "Tahkim Heyeti, İmtiyaz Sözleşmesinin 8. maddesi hükümlerine göre, davacının abonelerinden alınan tesis ücretleri, aylık sabit ücret ve iletişim ücretleri adı geçen madde kapsamındaki brüt gelir içinde arabağlantı ve roaming gelirleri olarak diğer operatörlerden alınan gelirlerin de dahil olduğuna karar vermiştir" denilmek suretiyle dava Kurum ve Hazine lehine neticelendirilmiştir.

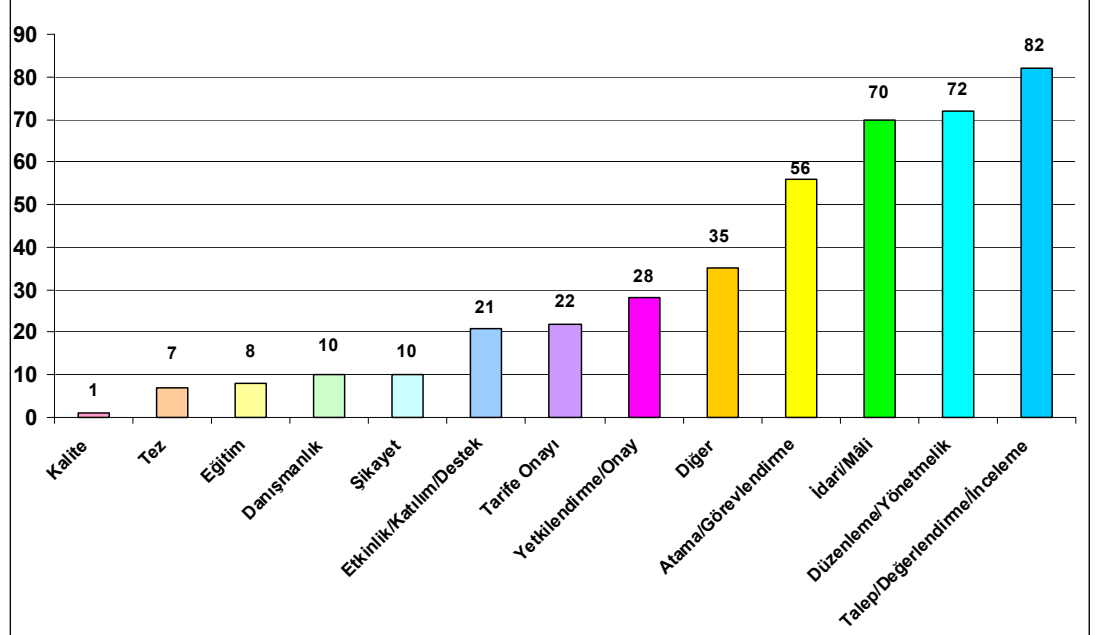
5) Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş tarafından ICC'de (Uluslararası Tahkim Mahkemesi) 11867/DK referans numarası ile "Ulusal Roaming ile ilgili anlaşmazlıklarda uygulanacak uzlaşma süreci hakkındaki yasa ve işlemler ve Telekomünikasyon Kurumu tarafından belirlenen şart ve koşullar başlıklı hükümlerin lisans sözleşmesine ve yasalara aykırı olduğunun tesbiti" istemleri ile 26.11.2001 tarihinde açılan tahkim davasında, ICC tarafından 25.11.2003 tarihinde verilen karar ile Kurum işlemlerinin Lisans sözleşmesine aykırı olmadığı ve talebimizde belirtildiği gibi, kanundan doğan bu uyuşmazlık konusunda çözüm yerinin tahkim mahkemesi olmadığı belirtilerek, dava Kurum lehine neticelenmiştir.

Söz konusu tahkim davalarının kazanılmış olması, Kurumun sektöre yönelik düzenlemelerinin hukuka uygun, doğru ve yerinde düzenlemeler olduğunun yargısal yollarla da teyit edilmesini sağlamıştır.

Kurum aleyhinde açılan ve henüz kararları tebliğ edilmeyen diğer tahkim davalarının da Kurum lehine neticelenmesi beklenmektedir.

3.5. Kurul Kararları

Telekomünikasyon Kurulu'nda 2003 yılına ait olmak üzere gündem kabulü dahil olmak üzere 480 adet konu karara bağlanmış, 164 konunun üzerinde ise çalışmalar devam etmektedir. Neticelendirilmiş kararlar, 13 kısımda tasnif edilmiş ve sınıflandırılmayanlar da "diğer" başlığı altında Şekil 2.4'te gösterilmiştir. Görüldüğü gibi, Kurul kararlarının çoğunluğunu daha ziyade Düzenleme, Yönetmelik, Değerlendirme, İnceleme konuları oluşturmaktadır.



Şekil 3.1 2003 yılına ait neticelendirilmiş Kurul kararları.

4. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

4.1. Genel Bakış

Telekomünikasyon Kurumu, kurulduğu günden bu yana, Avrupa Birliği'nin yanısıra, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT) ile Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI) başta olmak üzere, tüm önemli uluslararası kuruluşların faaliyetlerine iştirak etmekte, bunun yanısıra, ülkemizle tarihsel ve coğrafi açıdan yakınlığı bulunan ülkelerle önümüzdeki yıllarda telekomünikasyon alanında ikili işbirliği projelerinin uygulamaya konulmasını planlamaktadır

4.2. Avrupa Birliği İle İlişkiler

Avrupa Birliği'nin (AB) telekomünikasyon politikası sektörün ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla evrimsel bir süreç içerisinde oluşmuştur. Telekomünikasyon Kurumu, bu süreci kuruluşundan bu yana yakından takip etmekte ve düzenleme faaliyetlerini, Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program'da yer alan hedefleri gözönüne alarak sürdürmektedir. Ülkemizin AB ile telekomünikasyon alanındaki ilişkileri, büyük ölçüde Telekomünikasyon Kurumu tarafından yürütülmekte olup, bu ilişkilerin önemli bir kısmını mevzuat uyum çalışmaları oluşturmaktadır. Kurum'un AB ile mevcut ilişkileri, ana başlıklar halinde aşağıda belirtilmektedir.

4.2.1. Mevzuat uyum çalışmaları

AB'ye üye olmak isteyen ülkelerin, "Kopenhag Kriterleri" olarak adlandırılan yükümlülükleri yerine getirmesi gerekmektedir. Aday ülkelerin siyasi ve ekonomik kriterlerin yanı sıra, AB müktesebatını benimsemeleri ve bu müktesebatı uygulayabilmek için, yeterli idari ve hukuki kapasiteyi oluşturmaları zorunluluk arz etmektedir. Bu açıdan, ülkemizin AB'ye üyelik sürecinde Türk mevzuatının AB mevzuatı ile uyumlaştırılması çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Telekomünikasyon Kurumu, Türkiye-AB ilişkilerinin yoğunluk kazandığı bir dönemde faaliyete geçmiş ve telekomünikasyon alanındaki mevzuat uyum çalışmalarını üstlenerek, önemli bir boşluğu doldurmuştur.

1999 Aralık ayında düzenlenen Helsinki Zirvesi'nde ülkemizin AB'ye adaylığının resmen kabul edilmesinin ardından Türkiye-AB ilişkileri, Avrupa Konseyi'nin 8 Mart 2001 tarihinde Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabulü ve Türkiye'nin Mart 2001'de AB müktesebatının kabul edilmesine ilişkin Ulusal Programı hazırlamasıyla yeni bir döneme girmiştir.

Ancak, gerek AB mevzuatında ve gerekse ülkemizde telekomünikasyon sektöründe meydana gelen gelişmeler dahilinde; 2001 tarihli Katılım Ortaklığı Belgesi, 19 Mayıs 2003 tarihinde Komisyon tarafından revize edilerek yayımlanmıştır. Bu çerçevede, 2002 Yılı İlerleme Raporu ve revize edilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi dikkate alınarak, revize Ulusal Program hazırlanmış ve 24 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Telekomünikasyon Kurumu, revize Ulusal Programın "Malların Serbest Dolaşımı" ve özellikle "Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri" başlıklı bölümlerinin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur.

4.2.2. İlerleme raporları

AB Komisyonu, Konseyin karar almasına temel teşkil eden ve aday ülkelerin tam üyelik yolunda gösterdiği ilerlemeleri içeren İlerleme Raporları (Regular Report on Progress Towards Accession) yayımlamaktadır. İlki 1998 yılında yayımlanan Türkiye'ye yönelik İlerleme Raporları'nın sonuncusu 5 Kasım 2003 tarihinde yayımlanmıştır. İlerleme Raporu'na dahil edilmek üzere hazırlanan Türkiye katkısına esas teşkil eden telekomünikasyon alanındaki gelişmelere ilişkin bilgiler, Telekomünikasyon Kurumu tarafından hazırlanarak AB Genel Sekreterliği'ne gönderilmektedir. AB Komisyonu'nun İlerleme Raporları'nda değindiği hususlar, Telekomünikasyon Kurumu tarafından gerekli düzenlemeler yapılırken dikkate alınmaktadır.

Bu bağlamda, 2003 yılı için yayımlanan Türkiye'nin İlerleme Raporu'nda telekomünikasyon sektörünün istikrarı bakımından düzenlemelerin önemine vurgu yapılmakta ve 2004 yılı başından itibaren piyasanın tam serbestleşmesi öncesinde

düzenleyici otorite olarak Telekomünikasyon Kurumu'nun idari açıdan güçlendirilerek, uyumlaştırılan mevzuatın etkin bir şekilde uygulanması gereğine dikkat çekilmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin sabit telefon piyasasındaki serbestleşme öncesinde gösterdiği çabalar olumlu karşılanmaktadır.

4.2.3. TAIEX Faaliyetleri

AB Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğü (DG Enlargement) bünyesinde faaliyet gösteren TAIEX Ofisi (Technical Assistance Information Exchange Office) aday ülkelere AB müktesebatına uyum çalışmalarında kısa süreli teknik destek vermektedir. Ofisin faaliyetleri inceleme gezisi, uzman talebi ve çalışma toplantısı organizasyonlarını içermektedir. Bu çerçevede, TAIEX tarafından, telekomünikasyon alanında AB mevzuatı hakkında bilgi vermek ve üye ülke tecrübelerinin aktarılması amacıyla, Telekomünikasyon Kurumu'nda 3-4 ve 5-6 Kasım 2003 tarihlerinde olmak üzere iki ayrı çalışma toplantısı yapılmıştır. Sektördeki ilgili kuruluşların da katıldığı toplantıların ilkinde frekans spektrumu, UMTS, hizmet kalitesi ve numaralandırma; ikincisinde ise fiyat düzenlemeleri, yerel ağın paylaşıma açılması ve etkin piyasa gücü konuları ele alınmıştır.

4.3. Uluslararası Telekomünikasyon Kuruluşlarıyla İlişkiler

4.3.1. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU)

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunication Union-ITU), Birleşmiş Milletlere bağlı olarak uluslararası frekans tahsisi, dünya çapında telekomünikasyon standardizasyonu ve telekomünikasyonun kalkınma faaliyetlerine etkisi hususlarından sorumlu olan, devletlerarası hukuk tüzel kişiliğine sahip bir uzmanlık kuruluşudur. 1865 yılında aralarında Osmanlı İmparatorluğu'nun da bulunduğu 20 Avrupa ülkesi tarafından kurulmuş, dünyanın en eski iki kuruluşundan biri olan ITU'nun, 2003 yılı itibarıyla 189 üye ülke ile beraber 673 sektör üyesi mevcuttur. ITU üyesi 189 ülkenin 113'ünde telekomünikasyon alanında düzenleyici kurum bulunmakta olup, 2005 yılında bu sayının 140'a ulaşacağı tahmin edilmektedir.

ITU, görevlerini yerine getirirken, teknik, kalkınma ve politik olarak adlandırılan amaçları doğrultusunda hareket etmektedir. Telekomünikasyon hizmetlerinin etkinliğini arttırmak ve tüm topluma ulaştırılmasını sağlamak için, telekomünikasyon hizmetlerinin etkin sunumu ve kalkınmasını teşvik etmek, teknik amaçlar olarak; geliştirmekte olan ülkelere telekomünikasyon alanında teknik yardım sağlamak, telekomünikasyonun gelişimi için gereken işgücü ve finansal kaynakların hareketliliğini teşvik etmek, yeni telekomünikasyon teknolojilerinden sağlanan faydaların tüm insanlığa ulaşmasına öncülük yapmak, kalkınma amacı olarak; küresel bilgi ekonomisinde ve bilgi toplumunda telekomünikasyonla ilgili konulara uluslararası düzeyde bir yaklaşımın olmasını teşvik etmek ise, politik amaç olarak değerlendirilmektedir.

ITU'nun yapısı dahilinde başlıca 7 organ bulunmaktadır. Bunların ilk üçü belli aralıklarla toplanırken, diğer dördü Birliğin yükünü taşıyacak şekilde faaliyet göstermektedir. Bu yedi organ sırasıyla,

- Tam Yetkili Temsilciler Konferansı
- Konsey
- Uluslararası Telekomünikasyon Dünya Konferansları
- Radyokomünikasyon Sektörü
- Telekomünikasyon Standardizasyon Sektörü
- Telekomünikasyon Kalkınma Sektörü
- Genel Sekreterlik'tir.

Birliğin en üst karar organı olan ve üye ülkelerin katılımıyla 4 yılda bir toplanan Tam Yetkili Temsilciler Konferansı'nda, Birlik politikaları belirlenmekte, Birliği yönetecek Konsey ile yetkili kişilerin seçimleri yapılmaktadır.

4.3.1.1. ITU konseyi

ITU Kuruluş Yasası gereğince dört yılda bir yapılan Tam Yetkili Temsilciler Konferansı (Plenipotentiary Conference-PP) sırasında seçilmek suretiyle oluşturulan Konsey, bir sonraki PP'ye kadar kendisine tanınan yetki ve sorumluluklar çerçevesinde ITU'yu yönetmektedir. Konsey'in kendi çalışma kurallarını kendisinin tayin yetkisi bulunmaktadır.

Türkiye, 23 Eylül-18 Ekim 2002 tarihleri arasında Fas'ın Marakeş şehrinde gerçekleştirilen PP-02 sırasında yapılan seçimler sonucunda, 50 yıl aradan sonra ilk defa Konsey üyeliğine seçilmiştir. Konsey; 5-16 Mayıs 2003 tarihlerinde olağan, 27-29 Ekim 2003 tarihlerinde ise olağanüstü olmak üzere 2003 yılında iki kez toplanmıştır. Her iki toplantıya da ülkemizi temsilen Telekomünikasyon Kurumu iştirak etmiş ve ülkemizin menfaatleri doğrultusunda gerekli katkıları sağlamıştır.

4.3.1.2. ITU Telekom Dünya 2003'e Katılım ve ITU Telekom Dünya 2006 Çalışmaları

Dünyadaki telekomünikasyon gelişmelerine yön veren ITU; telekomünikasyon alanında yaşanan gelişmeler konusunda üye ülkeler arasındaki bilgi alışverişini hızlandırmak amacıyla 3 yılda bir Cenevre/İsviçre'de dünya çapında (ITU Telekom Dünya-ITU Telecom World) ve iki yılda bir değişik yerlerde bölgesel olarak (Afrika, Amerika, Asya, Ortadoğu ve Arap Devletleri) sempozyumlar, sergiler ve forumların yapıldığı büyük organizasyonlar düzenlemektedir. Bu çerçevede, ITU Telekom Dünya'nın 9'uncusu 12-18 Ekim 2003 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre şehrinde gerçekleştirilmiştir. Sözkonusu etkinliklere Telekomünikasyon Kurumu'ndan da bir heyet katılmıştır.

2006 yılında yapılması planlanan Telekom Dünya organizasyonuna İstanbul'da ev sahipliği yapmak üzere ülkemiz aday olmuştur. Telekom Dünya 2003 esnasında, 15 Ekim 2003 tarihinde toplanmış olan ITU Telekom Kurulu'na, ülkemizin adaylığını destekleyici bir sunum yapılmıştır.

4.3.1.3. Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi (DBTZ)

ITU öncülüğünde Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi, (DBTZ) 10–12 Aralık 2003 tarihlerinde Cenevre’de yapılmış ve zirveye Telekomünikasyon Kurumu da iştirak etmiştir. Ülkemizin DBTZ’ye en iyi şekilde hazırlanabilmesini teminen, Şubat 2002’den itibaren zirveye yönelik ulusal koordinasyon çalışmaları Telekomünikasyon Kurumu tarafından yürütülmüştür. Bu çerçevede, tüm katılımcıların temsil edildiği Ulusal Koordinasyon Komitesi ile 100’ün üzerinde kamu ve özel sektör kuruluşu ile sivil toplum örgütü ve akademik kuruluşun katıldığı 6 Çalışma Grubu kurulmuş olup, 3 Genel Kurul, 2 Ulusal Koordinasyon Komitesi ve bir çok Çalışma Grubu toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantılarda yapılan görüş alışverişleri neticesinde Türkiye Katkısı hazırlanmış ve DBTZ Sekreteryası’na iletilmiştir. Zirve hazırlık sürecinde İlkeler Bildirisi ve Eylem Planı için gerekli girdilerin elde edilmesine yönelik olarak, ilki 1-5 Temmuz 2002, ikincisi 17-28 Şubat 2003, sonuncusu ise 15-26 Eylül 2003 tarihlerinde olmak üzere, Cenevre’de 3 Hazırlık Komitesi Toplantısı (PrepCom) yapılmış ve anılan toplantılara Telekomünikasyon Kurumu katılım sağlayarak ülkemiz adına gerekli katkıları yapmıştır.

4.3.2. Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT)

Ülkemizin de üyesi bulunduğu Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT), Batı ve Doğu Avrupa’dan 44 ülkenin üye olduğu Avrupa merkezli bir kuruluştur. 2000 yılında yapılan CEPT Genel Kurulu’nda; CEPT içerisinde bir reform hareketi başlatılarak, CEPT’in yapısında, sözleşmelerinde, kural ve prosedürlerinde köklü değişiklikler yapılması kararlaştırılmıştır. Bu reform çalışmalarının sonucu olarak, 2001 yılında yapılan CEPT Genel Kurulu’nda; daha önceden ERC (Avrupa Radyokomünikasyon Komitesi) ve ECTRA (Avrupa Telekomünikasyon Düzenlemeleri Komitesi) marifetiyle iki ayrı grup halinde gerçekleştirilen çalışmaların, Elektronik Haberleşme Komitesi’nin (ECC-Electronic Communication Committee) kurulması suretiyle aynı çatı altında yapılması kararlaştırılmıştır. Bu Komitenin kurulmasına bağlı olarak da, CEPT kural ve düzenlemeleri içerisinde geçen “Telecommunication” terimi “Electronic Communication” olarak değiştirilmiştir.

Yeni kurulan Elektronik Haberleşme Komitesi-ECC bünyesinde faaliyet gösteren ve ECC'ye bağlı çalışma gruplarına uzmanlık desteği vermek amacıyla 1993 yılında kurulmuş olan Avrupa Radyokomünikasyon Ofisi ERO, 1 Ocak 2001 tarihinde Avrupa Telekomünikasyon Ofisi ETO'nun da katılımı ile Avrupa'daki düzenli ve sürekli tek Ofis haline gelmiş ve 2001 yılı Kasım ayında Antalya'da yapılan ilk ECC toplantısında ERO ile ETO'nun bir araya gelmesi ile oluşturulan bu yeni ofisin adının Avrupa Haberleşme Ofisi-ECO (European Communications Office) olmasına karar verilmiştir. 2002 Nisan ayında Kopenhag'da yapılan 14. ERO Konsey toplantısında alınan kararlar da ERO Sözleşmesi'nde değişiklikler yapılarak ECO Sözleşmesi oluşturulmuştur.

Ülkemiz; telekomünikasyon politikalarını Avrupa ile uyumlu olarak oluşturduğundan, CEPT'in frekans planlamaları ve telekomünikasyon düzenlemeleriyle ilgili çalışmalarını, önceliklerini belirlemek suretiyle etkin bir şekilde takip etmekte ve Kurum tarafından yapılan düzenlemelerin ve frekans planlamalarının altyapısında bu çalışmalardan fayda sağlamaktadır.

CEPT bünyesinde yürütülen teknik ve düzenleyici çalışmaların takibi neticesinde, ülkemiz frekans planlarının AB ülkeleri ile % 95 oranında uyumluluğu sağlanmıştır. Bu sayede, frekans tahsisi yapılan tüm telekomünikasyon sistemleri Avrupa ile harmonize olarak kullanılmaktadır.

4.3.3. Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (ETSI)

1988 yılında kurulan Enstitünün amacı, telekomünikasyon altyapılarını tümleştirmek, geleceğe yönelik servisleri birlikte çalıştırmak, terminal donanımlarının uyumluluğunu sağlamak ve Avrupa telekomünikasyon ağını oluşturmaktır.

Telekomünikasyon Kurumunun da üyesi olduğu ETSI, başlangıçta bölgesel bir standart kuruluşu olarak kurulmasına karşın, telekomünikasyon pazarının giderek küreselleşmesi ve mobil haberleşmenin çığ gibi büyümesiyle küresel düzeyde de standartlar üretmeye başlamıştır. Dolayısıyla, ETSI sadece Avrupa ülkelerinin bilgi toplumuna dönüştürülmesinde önemli bir rol oynamakla kalmayıp, aynı zamanda

Avrupa haricindeki diğer ülkelerde de etkinliği arttıran bir kuruluş olarak ortaya çıkmaktadır.

Telekomünikasyon Kurumu, telekomünikasyon ile ilgili konularda ETSI direktifleri doğrultusunda ulusal düzeyde ve ulusal politikalar çerçevesinde standartları belirlemekte ve çalışmalarını bu kapsamda sürdürmektedir.

4.4. Diğer Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler

4.4.1. Dünya Ticaret Örgütü

Ülkemiz, uluslararası mal ve hizmet ticaretindeki engellerin ortadan kaldırılması amacıyla 1995 yılında kurulan ve halihazırda 146 üyesi bulunan Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurucu üyelerindendir. DTÖ kapsamındaki faaliyetlerin ülke içindeki koordinasyonu Hazine Müsteşarlığı tarafından yürütülmektedir. Telekomünikasyon Kurumu, 2003 yılında, DTÖ bünyesinde 2000 yılında başlayıp halen sürdürülen ve telekomünikasyon hizmetlerinin önemli bir yer tuttuğu hizmet ticareti müzakereleri esnasında üye ülkeler tarafından, faaliyet alanına giren konulara ilişkin olarak bulunulan muhtelif bilgi taleplerini karşılamıştır. Yine, bu kapsamda, telekomünikasyon hizmetleri ile ilgili olarak ülkemizce daha önce sunulmuş olan taahhüt listesinde, 4502 ve 4673 sayılı kanunların sonucu gelişmeler paralelinde değişiklik yapılmış ve başlangıç taahhütleri olarak DTÖ Sekreteryasına sunulmuştur.

Öte yandan, Dünya Ticaret Örgütü Ticaret Politikalarını Gözden Geçirme Mekanizması (TPRM) çerçevesinde Türkiye üçüncü gözden geçirmesi 17-19 Aralık 2003 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilmiştir. Türkiye incelemesine esas teşkil etmek üzere iki ayrı rapor hazırlanmıştır. Dış Ticaret Müsteşarlığının koordinasyonunda, Telekomünikasyon Kurumunun yanısıra ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla bir yılı aşkın bir süre devam eden çalışmalar sonunda Hükümet Raporu, DTÖ Sekreteryası'na ise Sekreterya Raporu hazırlanarak DTÖ üyesi ülkelere dağıtılmıştır. Sözü edilen inceleme öncesinde, 9-11 Aralık 2003 tarihlerinde muhtelif DTÖ üyesi ülkelerin Kurumun faaliyetleri ile ilgili bilgi

talepleri karşılanmıştır. Ayrıca, talepleri üzerine, sektörün liberalizasyonuna ilişkin bir bilgi notu hazırlanarak, Dış Ticaret Müsteşarlığına iletilmiştir.

4.4.2. Dünya Bankası

Dünya Bankası'nca başlatılan Ekonomik Reform Kredisi Projesi'nin temel hususlarından birini, telekomünikasyon sektöründe yabancı yatırımların artırılması amacıyla yapılması öngörülen reform çalışmaları oluşturmaktadır. Proje kapsamında ülkemize gelerek ilgili kurum ve kuruluşlarda temaslarda bulunan Dünya Bankası heyeti, kaydedilen gelişmeler hakkında rapor hazırlamaktadır. Dünya Bankası heyetince; sırasıyla 25-28 Şubat 2003, 5-6 Haziran 2003, 8-12 Eylül 2003 ve 2-10 Kasım 2003 tarihlerinde ülkemize yapılan ziyaretler sonucunda hazırlanan değerlendirme raporlarına ilişkin Kurum görüşleri, kendilerine iletilmek üzere Hazine Müsteşarlığı'na bildirilmiştir.

4.4.3. İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)

Ülkemizin kuruluşundan itibaren üyesi bulunduğu İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) 1961 yılında kurulmuştur. OECD çok farklı alanlarda bilimsel faaliyetlerde bulunan ve raporlar hazırlayan bir “think tank” kuruluşu olarak çalışmalarını yürütmektedir. OECD bünyesinde hazırlanan çalışmalar; hükümetler, uluslararası kuruluşlar, özel sektör ve sivil toplum tarafından sürekli takip edilmekte ve bu çalışmalar kaynak eserler olarak değerlendirilmektedir. Telekomünikasyon Kurumu; OECD tarafından hazırlanan ve uluslararası kuruluşlar ile yatırımcılar tarafından da yakından takip edilen “İletişime Genel Bakış-Communications Outlook”, sualnameler vb. çalışmalara destek sağlamakta, ayrıca, OECD'nin ülkemizin telekomünikasyon sektörüne ilişkin bilgi taleplerini karşılamaktadır.

2003 yılında Başbakanlık ve Devlet Planlama Teşkilatının koordinasyonunda iki OECD soru belgesi Telekomünikasyon Kurumu tarafından doldurulmuştur. “Bilgi Teknolojisi Genel Görünümü –Information Technology Outlook” yayınının 2004 yılı baskısı için yapılan çalışmalar çerçevesinde, telekomünikasyon kısmı Telekomünikasyon Kurumu tarafından cevaplandırılmıştır. Yine OECD Ekonomi

Bölümü 1 Numaralı Çalışma Grubu'ndan gelen "Ürün Piyasalarının Düzenlenmesine İlişkin OECD Düzenleyici Göstergeler Soru Belgesi"nin telekomünikasyon ile ilgili kısmında talep edilen bilgiler Telekomünikasyon Kurumu tarafından temin edilmiştir.

4.5. Uluslararası Anlaşmalar

Ülkemizin üyesi olduğu ITU, CEPT gibi uluslararası telekomünikasyon kuruluşları çalışmalarını, Kuruluş Yasası ve Sözleşmelerinin öngördüğü kurallar çerçevesinde yürütmektedir. Bu kuruluşların belirli dönemlerde yapılan Genel Kurul toplantılarında, üye ülkelerin önerileriyle, Kuruluş Yasası ve Sözleşmelerde değişiklikler yapılmaktadır. Üzerinde değişiklik yapılan Kuruluş Yasası ve Sözleşmelerin yürürlüğe girebilmesi ve yaptırımını haiz olabilmesi için, üye ülkelerin parlamentoları tarafından onaylanması gerekmektedir.

Telekomünikasyon Kurumu, uluslararası telekomünikasyon kuruluşlarının temel belgelerinde yapılan değişikliklerin ya da bu kuruluşlar bünyesinde hazırlanan önemli anlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanmasına yönelik işlemleri Ulaştırma Bakanlığı aracılığı ile yürütmektedir.

Halen, imzalanmak ya da TBMM'nin onayına sunulmak üzere işlemlerine başlanmış olan üç uluslararası anlaşma bulunmaktadır.

4.5.1. ITU temel belgeleri

Uluslararası Telekomünikasyon Birliğinin en üst düzey ve en yetkili konferansı olma özelliğini haiz olan Tam Yetkili Temsilciler Konferansı olağan olarak 4 yılda bir, Birliğe üye ülkelerin katılımıyla yapılmaktadır. Bu konferanslarda telekomünikasyon uygulama ve düzenlemelerinde olan gelişmelere paralel olarak, ülkelerin onayıyla, ITU Kuruluş Yasası ve Sözleşmesi'nde (Temel Belgeler) değişiklikler yapılmaktadır. En son 23 Eylül-18 Ekim 2002 tarihleri arasında Marakeş'de yapılan Tam Yetkili Temsilciler Konferansı'nda değiştirilen ITU Temel Belgeleri'nin 2006 yılında yapılacak konferansa kadar ülkelerin parlamentoları tarafından onaylanması gerekmektedir. Bir önceki Konferansta değiştirilen Temel Belgeleri imzalamayan

lkeler oy kullanma haklarını yitirmekte, bu suretle de bir sonraki Konferansta alınan kararlara katkı sağlayamamaktadırlar.

ITU Temel Belgeleri, tercümeleri yapılarak TBMM'nin onayına sunulmuştur.

4.5.2. ECO kuruluş sözleşmesi

Telekomünikasyon teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak tüm dünyada telekomünikasyon ve radyokomünikasyon düzenlemelerinin bir çatı altında toplanması, Posta ve Telekomünikasyon Idareleri Avrupa Konferansı'nın (CEPT) yapısında da köklü değişikliklere gidilmesini gerektirmiştir.

CEPT'in ofis hizmetlerini yürüten Avrupa Radyokomünikasyon Ofisi (ERO) ve Avrupa Telekomünikasyon Ofisi (ETO) birleştirelerek, Elektronik Haberleşme Ofisi (ECO) oluşturulmuştur. Bu yeni oluşumun Kuruluş Sözleşmesi'nin ye ülkeler tarafından imzalanması gerekmektedir. Telekomünikasyon Kurumu tarafından, ECO Sözleşmesi'nin imzalanmasını teminen, Ulaştırma Bakanlığı aracılığı ile işlemlere başlanmıştır.

4.5.3. Tampere sözleşmesi

Haziran 1988'de Finlandiya'nın Tampere kentinde "Acil Telekomünikasyon Haberleşmesi" zerine yapılan hükümetler arası konferansta (ICET 98), "Felaket Yaralarının Sarılması ve Kurtarma Operasyonlarında Telekomünikasyon Kaynaklarının Kullanımı" ile ilgili Tampere Sözleşmesi kabul edilmiştir. Konferans esnasında 33 ülke tarafından imzalanan Sözleşme ile ilgili prosedürlere, BM Genel Merkezi'nde Anlaşmalar Bölümü'ne bağlı Yasal İşler Ofisi tarafından yürütülmekte olup, depozitr BM Genel Sekreterliği'dir.

Bulunduğu coğrafi bölge nedeniyle özellikle doğal ve insan kaynaklı felaketlerden etkilenen ülkemizin, felaketin zararlarının en aza indirilmesi, felaket yaralarının sarılması ve kurtarma operasyonlarında telekomünikasyon hizmetlerinin kullanımını düzenleyen bu uluslararası sözleşmeye taraf olabilmesi için sözleşmenin aslı ve tercümesi, imzalanmasını teminen Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir.

4.6. Avrasya Ülkeleri ile İşbirliği Projesi

Avrasya ülkeleri ile telekomünikasyon alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla bir proje planlanmıştır. Telekomünikasyon Kurumu öncülüğünde yürütülecek proje çerçevesinde; Türkmenistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Moğolistan ve Gürcistan'ı kapsayacak kapsamlı çalışmalar yapılması öngörülmektedir. Proje çalışmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesini teminen, projede yer alması arzu edilen ülkelerin büyükelçilerine (Tacikistan, Kazakistan, Kırgızistan, Gürcistan, Özbekistan, Moğolistan, Azerbaycan) 2003 Temmuz ve Ağustos aylarında bilgilendirme ziyaretlerinde bulunularak söz konusu proje için destekleri talep edilmiştir.

Telekomünikasyon Kurumunca, ITU tarafından 2004 yılı içerisinde “düzenleyici reform” konusunda düzenlenecek bölgesel bir seminere ev sahipliği yapılması öngörülmektedir. Bu seminere, projeye dahil edilmesi düşünülen ülkeler de davet edilecektir. Seminer sırasında, sözkonusu ülkeler arasında bir istişare mekanizması kurulması ve bu mekanizma ile eğitim çalışmalarının başlatılması hedeflenmektedir. Bu çalışma ile, bölge ülkelerinin sektörle ilgili kamu görevlilerinin eğitilmesi sağlanacaktır. Bu programla telekomünikasyon sektöründe Türkiye ile sözü edilen ülkeler arasında etkin ve kalıcı işbirliğinin altyapısının hazırlanması amaçlanmaktadır.

Yine, sözkonusu projenin önemli adımlarından biri olarak; Avrasya ülkelerinin haberleşme bakanları ve telekomünikasyon regülasyonundan sorumlu üst düzey yetkililerinin katılımıyla, 19-22 Aralık 2003 tarihleri arasında bir toplantı yapılması ve bu toplantı sonunda bir Mutabakat Zaptı imzalanması planlanmış; ancak, Azerbaycan eski Cumhurbaşkanı'nın vefatından dolayı Azerbaycan yetkililerinden gelen talep üzerine söz konusu toplantı ileri bir tarihe ertelenmiştir.

4.7. Diğer Uluslararası Toplantı ve Çalışmalar

4.7.1. Onaylanmış kuruluş atama konusunda teknik inceleme ve eğitim semineri

AB uyum çalışmaları çerçevesince, AB Yeni Yaklaşım Direktiflerine göre hazırlanan Türk mevzuatı uyarınca görev yapacak olan Onaylanmış Kuruluşların atanmaları ile ilgili Almanya uygulamalarının incelenmesi ve yerinde görülmesi amacıyla 24-29 Nisan 2003 tarihinde Almanya’da yapılan toplantıya Kurumumuz da katılım sağlamıştır.

AB Mevzuatlarına uyum kapsamında onaylanmış kuruluşlara ilişkin ülkemizde yapılan düzenlemelerle ilgili görüş alışverişinde bulunulmuş ve tespitler ilgili Kuruluşlara aktarılmıştır.

Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanları (TTTE) Yönetmeliği kapsamında uygunluk değerlendirme faaliyeti gösterecek onaylanmış kuruluşlarla ilgili usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanan Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik ve Kurum’un gerekli gördüğü taktirde TÜRKAK’ın hizmetlerinden faydalanabilmesi amacıyla, Kurum ve TÜRKAK’ın görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemek üzere “Telekomünikasyon Kurumu ile Türk Akreditasyon Kurumu Arasında Onaylanmış Kuruluşların Değerlendirilmesi ve Denetlenmesi Hakkında Protokol”ün hazırlık aşamasında edinilen bilgiler yansıtılmıştır.

4.7.2. TTTE yönetmeliği değerlendirme ve 14. TCAM (Telecommunication Conformity Assessment and Market Surveillance Committee) toplantıları

TTTE Yönetmeliği’nin değerlendirmesi ile Uygunluk Değerlendirme ve Piyasa Denetimi konularındaki Lüksemburg’ta 17-19 Eylül 2003 tarihinde yapılan toplantıya katılım sağlanmıştır.

TTTE Yönetmeliği hakkında AB Komisyonu ile yapılan değerlendirmeler sonucunda, yönetmeliğin AB Komisyonu tarafından Telekomünikasyon sektörü

açısından önemli bir gelişme olarak kabul edildi. Bu gelişme AB Komisyonunun Telekomünikasyon Kurumu'na güvenini artırmış olup, bu gelişme Komisyon ile yapılan diğer çalışmalara da olumlu olarak yansımaktadır.

Kurumumuz tarafından ithal talepleri değerlendirilirken; Avrupa Birliği Müktesebatında yer alan ve uymakla yükümlü olduğumuz R&TTE Direktifinin adaptasyon metni TTTE Yönetmeliği henüz yürürlüğe girmemiş olmasına rağmen, ithalatı gerçekleştirilecek ürünlerin çoğunluğunun Avrupa Birliği Ülkelerinden gelmesi nedeniyle sektörün önünü tıkamamak için R&TTE Direktifine uygun Tip Onay Belgelerini alınan Kurul Kararına istinaden değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler esnasında özellikle cihaz sınıflarının tespitinde, sertifikaların incelenmesinde, Uygunluk Değerlendirme Prosedürlerinin tam olarak uygulanmasında ve Yönetmelik hazırlık çalışmalarında (Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik ve Onaylanmış Kuruluşlara Dair Yönetmelik) ve Ulusal programda Malların Serbest Dolaşımı altında yer alan ve uyumlaştırmak zorunda olduğumuz AB Kararları ile ilgili çalışmalarda oldukça fayda sağlanmıştır.